

Potrebna in koristna sejma

V naši državi imamo lepo število že dobro znanih velesejmov in sejmov, zlasti v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Ti sejmi imajo poleg svojih zanimivosti za obiskovalce tudi velik gospodarski in ekonomski pomen. V zadnjem času pa smo dobili še dva sejma, ki pa sta povsem nekaj novega. To sta stalna sejma presežkov osnovnih sredstev na beogradskem in novosadskem sejmišču.

Kaj je narekovalo potrebo po takem sejmu oziroma kakšen je njegov namen in pomen? Naša industrija se je rekonstruirala in modernizirala. In posledica tega je, da je v mnogih podjetjih in tovarnah ostalo pri tem precej osnovnih sredstev »čez«. Ta sredstva pa po nepotrebnem in tudi precej bremenljivo ekonomičnost proizvodnje. Kajpak, če bi šlo za povsem amortizirana in iztrošena sredstva, bi se jih podjetje s pomočjo »Odpada« lahko hitro znebil. Toda to so še uporabljivi stroji, ki lahko drugemu

proizvajalcu koristno služijo še dolgo vrsto let. In saj za ta »odvečna« sredstva pravega kupca, pravo podjetje, to je namen obeh teh stalnih sejmov v Beogradu in Novem Sadu.

Na to pametno misel je prišlo novosadsko podjetje »Jugokomercija«. Konec lanskega leta je na novosadskem sejmu pridelal prvi tak sejem in v treh mesecih je bilo ustvarjenega skoraj 600 milijonov dinarjev prometa. Sredi januarja letos je »Jugokomercija« odprla podoban sejem v Beogradu. V enem samem tednu je promet dosegel okrog 300 milijonov dinarjev.

Oba sejma sta presegla vsa pričakovanja. Na njima pa se ne samo prodaja in kupuje, temveč se osnovna sredstva tudi zamenjujejo in prepeljujejo. Še letos bodo teke seje odprli tudi v Zagrebu, Ljubljani, Mariboru in v drugih mestih v državi.

kapacitet proizvajalcev od rudnikov 22,500.000 ton premoga. To količino pa bodo dosegli premovalniki le tedaj, če bodo dosegali planske naloge že takoj v prvem tromesečju ter povečali zahtevani obseg proizvodnje v drugi polovici leta.

Lani: 21,109.000 ton premoga!

V letu 1959 je znašala v naši državi celokupna proizvodnja premoga 21.109.000 ton, kar je za 11,2% več od proizvodnje, dosegene v l. 1958. Glede na vrste premoga, je bil v celokupni proizvodnji udeleženi črni s 61%, rjavi s 43,2% odstotka in lignit s 50,7%. Pri primerjavi ustvarjene lanskega letne proizvodnje s postavkami družbenega plana ugotovimo, da je bil plan presežen za 4% in to največ pri lignitu.

Skozi vse leto niso imeli rudniki nobenih težav glede prodaje nakopanega premoga, saj je bila potrošnja višja od proizvodnje, zato so se zmanjšale zaloge pri potrošnikih in rudnikih. Na trgu se je še posebej občutilo pomanjkanje debelih vrst premoga. Še posebno močno je bil zabeležen porast porabe v široki potrošnji. Porast porabe v gospodinjstvu se obeta še nadalje spriču podražitve električne energije.

Letos zahteva dinamika razvijanja novih in povečanih

NOVA NAHAJALIŠČA NAFTE je odkrila znakovna skupina v okolici Kiscende. V globini 1000 do 1700 metrov so našli na 7 vršev, ki imajo po okoli 100 metrov debele plasti nafte. V spodnjem sloju nafte je mnogo naravnega plina.

TOVARNO ZAPESTNIH URBO začenja polniti Industrijska komisija »Merko Oreškovič« iz Zagreba. To bo prva tovarna vrsta pri nas. Predstavniki podjetja so že navezali stike z nekimi švicarskimi tovarni, s katero bodo v kooperaciji proizvajali po prvi etapi graditve koli 350.000 zapestnih ur s 17 do 21 rubini.

Manj proizvodov — pa zato ceneje!

Novoteka je do lani proizvajala 50 vrst blaga, zdaj pa so to število zmanjšali na 14 vrst blaga. Izdelki so zato kvalitativno boljše, razen tega pa je to vplivalo tudi na ceno, saj jih stane meter blaga ledoj povprečno 800 dinarjev manj kot prej.

Nabirajte zdravilna zelišča

List: bršljina (bršljana);
Cvet: lapuha, malih marjetic;
Korenine: bodeče neže-kompava, habat - smrdljivi bezeg, male norice - male beladone, regrata, pekoče koprive, trobentlic;
Lubje: češminovih korenin, češminovih palic;
Mah: hrastov;
Cena in navodila za nabiranje dobite pri vsi zdravili ali pri podjetju »GOSAD« skladišče Novo mesto, Slakova ul. 8.
Nabiralec, pohitte z nabiranjem lapuhovega cveta, ki ima letos levo cen!

Brežiške gospodarske novice

Družbeni bruto proizvod in narodni dohodek sta sorazmerno nizka. Zaradi slabo razvite industrije občina nima dovolj sredstev, da bi zadovoljila vse potrebe. Slo bo v združevanju sredstev podjetij, le-ta pa tega ne smejo razumeti kot odvzem sredstev. Združena sredstva bo treba razen za investicijske naložbe v industrijo in obrt porabiti tudi za gradnjo stanovanj. Še letos se bodo morali Brežičani odločiti za gradnjo 25 do 30 stanovanjskega bloka, ki bo cenejši kot manjša stanovanja.

Gospodarsko sodelovanje v industriji. Stroji in proizvodna sredstva v industriji niso dovolj izkoriščeni. V razvitejših podjetjih se industrija, zaradi pomanjkanja prostora v mestih, ne more več širiti in zato išče drugod podjetja, ki bi z njo gospodarsko sodelovala. S takimi kooperacijskimi stiki bo mogoče slaborazvito brežiško industrijo dvigniti na višjo raven in povečati njeno akumulacijo. Razvita industrijska podjetja od drugih prispevajo potrebne investicije. O gospodarskem sodelovanju moramo torej razmišljati in iskati kooperacijskih stikov.

Nagrajevanje po učinku se v podjetjih dobro uveljavlja. V prvi polovici lanskega leta je bilo po učinku nagrajevanih le 35 odstotkov v občini, zdaj jih je že 65 odstotkov.

Pravi dolenski cviček

Na splošno štejejo pri nas vsako kislino, ribsko in rdečkasto vino za Dolensko cviček. Mnogi mislijo celo, da se prideluje tudi bel cviček, kar pa je velika zmotna. Pod imenom cviček razumemo samo posebno dolensko rdeče vino, ki ima svojstvene lastnosti in tudi primeren sloves. Zal, da se pod imenom cviček pošilja, kljub predpisom novega vinskega zakona, tuč razne mešanice in potvorbe iz trnega dalmatinskega srbskega in drugega rdečega vina iz južnih krajev, ki jih mešajo potem z domačimi kislinami belimi vini ali celo s samorodnimi. S tem nastaja seveda velika škoda gospodarska škoda za pridelovalce pristnega cvička na Dolenskem. Ni pa tudi cviček vsak rdečkast »zavrtiček« iz slabih vinskih vrst norčarov, ki ima komaj 7-8 odstotkov alkohola in običajno 9 pa tudi več promilja kisline. Pravi cviček ima 9 do 10 odstotkov alkohola in 7-8 promila kisline. Tako ga poznajo vinskih ki iz potrošniki ter ljubitelji pravega dolenskega cvička kot zdravniki (diabetiki, bolni na prebavilih), podobno kraškemu teranu.

PODROČJE PRAVEGA CVIČKA

Pristni cviček pridelujejo samo na Dolenskem in to na področju sedanje novomeške okraja — na področju, kjer so talne in podtalne razmere ugodne za to svojstveno vino. Znano je, da je najboljši cviček iz gričevja mokronškega in trškega okoliša Malčkovec, Čirnik, Telče, proti Krškemu, Trška gora, Drenovec, Studenec, Raka, Leskovec, dalje proti Cerkljam na gričevju, na desni strani Save Čatež do Velike doline. To področje se potem razprostira ob Krki, pod Gornjaci, kjer je znamenita Gadova peč, Podbočje, Kostanjevica, proti Senjernerju, Pletarje,

CVIČEK V STARIH ČASIH

Ze v rimskih časih so pridelovali na Dolenskem dobra vina. Največji razvoj tega vinogradništva zaznamujejo zgodovinarji od XVI. do XIX. stol. (Valvasor). Strogi predpisi za vinogradništvo pridelovalci, ki so jih predpisale »Gorske bukvce«, so imeli za posledico, da se je v teh krajih pridelovalo odlično vino in to vže do Napoleonovih časov. V poznější dobi ni bilo pravega razvoja. Ob povratu trne uši v drugi polovici XIX. stol. in naprej je tudi na Dolenskem vinogradništvo propadalo. Šele z obnovo proti koncu XIX. stol., ko so pričeli gojiti trte na ameriških podlagah, se je zopet povzdignilo vinogradništvo na Dolenskem. V tej dobi se je poleg različnih podlag vneslo tudi preveč tujih sort, ki so izpodrivale dobre domače v nške sorte (velične traminice, rulandec in dr.). Nastala je velika nejasnost glede prave pridelave vina na Dolenskem. Izdajala so se razna navodila več ali manj v škodo pridelovalca pristnega dolenskega cvička. Tudi druga svetovna vojna našemu vinogradništvu ni prizanesla. Polagoma začenjamo načrtno obnovo vinogradništva na Dolenskem in s tem sodobno, gospodarsko upravljeno pridelavo pristnega cvička.

KAKO NAREDIMO CVIČEK?

Na kratko hočemo opisati, kako pripravimo cviček. To imamo od nekdanjega dva načina, kakor je navada na Dolenskem. Pri prvem, bolj preprostem načinu, potrajajo skupaj bele in črne sorte in jih tako rēbljavo ter prešajo. Pri drugem, boljšem načinu pa ločijo črnilno, ki pozneje sorte, posebej in v reže bode bele sorte tudi posebej, s poznejšim rezanjem črneza in belega vina v razmerju 60 : 40 odstotkov — včasih pa tudi šele spomlad pri pretakanju vina. Važno je, da pečemo grozde na pri belem očerenem gnlo nastitju in vsa gnilla posebej predelamo (razsluzimo). Pri nadaljnjem delu le zelo važno, da mošt čimprej pokoljemo. Skrbeti moramo da v kleti 15 do 18 stopinj Celzija, ker le tako posebej pravilno kipeenje mošta. Pečljamo grozde navadno namakamo v kač 3 do 4 dni z večkratnim mešanjem na dan. vsaj vsake 3 do 4 ure, da ne nastane na vrhu klobuk in da se troplne ne kvarijo na zraku (plešen cik). Le na ta način dobimo prav lepo barvo cvička in zdravo plajče. V novejšem času v večjih obratih pripravljajo cviček tudi v posebnih kadeh z vmesnim dnom ali pa v francoskih kadeh, ki jih uporabljajo za napravo črnin. (Glej kletarstvo inž. M. Judeč, str. 33).

Pri napravi cvička je važno omeniti še to, da ne uporabljamo preveč žvepla. Žvepleni žitni zelo škoduje delovanju žlahtnih bakterij mlečnokislige

SVOJE PRVOVRTNE IZDELKE POUPOROČA POTROŠNIKOM

KONFEKCIJA LISKA SEVNICA

Pravi cviček ima 9 do 10 odstotkov alkohola in 7-8 promila kisline. Tako ga poznajo vinskih ki iz potrošniki ter ljubitelji pravega dolenskega cvička kot zdravniki (diabetiki, bolni na prebavilih), podobno kraškemu teranu.

Prvi sestanek slovenskih in hrvatskih dermatologov

Še dve mirnapeški

Bivše samostojno trgovsko podjetje »Preskrba« iz Mirne peči se je s 1. januarjem združilo z novomeškim »Rogom« in je zdaj njegova poslovilnica. Ko sem vprašala potrošnike, če čutijo zaradi tega kakšno razliko, jih je odgovorila večina, da ne. Pripombe sta dala le dva: eden, da je masi cenejša, drugi pa, da je zadnje čase 80% moka slabša (vendar je takoj sam dodal, da je temu kriv mlin in ne trgovina). J. P.

Še dve mirnapeški

nač je opravljala uslužnostno obrt, hkrati pa delata tudi za novomeško industrijo obutve. Prostore za delavnico imajo že izbrane, a jih morajo še urediti. Za začetek — otvorili jo nameravajo okoli 1. maja — bo zaposlovala 3 mojstre, 3 pomočnike in 1 vajenca. Ko sem vprašala enega izmed teh, zakaj bodo šli v socialistični sektor, se je na kratko odrezal:

— Bomo vsaj socialno zavarovani.

Nagrajevanje po ekonomskih enotah bodo s 1. aprilom letos uvedli v premovalniku Kanizarca. Dzdaj je bilo po učnu plačanih 70% vseh del. Zanimivo je tudi to, da je bila po učinku došle plačana tudi polovica uslužbenecov Kolektiv rudnika bo torej osvoji obliko nagrajevanja, višjo od dosedanje.

Samo enega zdravnika v vsej občini so imeli do lanskega leta. Lani so uspeli povečati število zdravnikov na 4. To sicer še ni dovolj, lahko si pa m slimo, da je v primerjavi s prejšnjim stanjem zdaj mnogo boljše tudi na področju zdravstva.

Kako naredimo cviček?

Na kratko hočemo opisati, kako pripravimo cviček. To imamo od nekdanjega dva načina, kakor je navada na Dolenskem. Pri prvem, bolj preprostem načinu, potrajajo skupaj bele in črne sorte in jih tako rēbljavo ter prešajo. Pri drugem, boljšem načinu pa ločijo črnilno, ki pozneje sorte, posebej in v reže bode bele sorte tudi posebej, s poznejšim rezanjem črneza in belega vina v razmerju 60 : 40 odstotkov — včasih pa tudi šele spomlad pri pretakanju vina. Važno je, da pečemo grozde na pri belem očerenem gnlo nastitju in vsa gnilla posebej predelamo (razsluzimo). Pri nadaljnjem delu le zelo važno, da mošt čimprej pokoljemo. Skrbeti moramo da v kleti 15 do 18 stopinj Celzija, ker le tako posebej pravilno kipeenje mošta. Pečljamo grozde navadno namakamo v kač 3 do 4 dni z večkratnim mešanjem na dan. vsaj vsake 3 do 4 ure, da ne nastane na vrhu klobuk in da se troplne ne kvarijo na zraku (plešen cik). Le na ta način dobimo prav lepo barvo cvička in zdravo plajče. V novejšem času v večjih obratih pripravljajo cviček tudi v posebnih kadeh z vmesnim dnom ali pa v francoskih kadeh, ki jih uporabljajo za napravo črnin. (Glej kletarstvo inž. M. Judeč, str. 33).

Pri napravi cvička je važno omeniti še to, da ne uporabljamo preveč žvepla. Žvepleni žitni zelo škoduje delovanju žlahtnih bakterij mlečnokislige

Prvi sestanek slovenskih in hrvatskih dermatologov

Druga aprila popoldne je bil v dvorani pljučnega oddelka novomeške bolnišnice prvi intereseški sestanek Dermatoveterološke sekcije zdravniškega zbora Hrvatske in Slovenskega zdravniškega društva, ki se ga je udeležilo večje število dermatologov iz obeh republik.

Udeležence sestanka je pozdravil šef dermatološkega oddelka novomeške bolnišnice dr. Milan Adamčič; ta je tudi prebral pozdravno dopisovanje direktorja novomeške bolnišnice primarija dr. Perka, ki se zaradi ujitne odsotnosti ni mogel udeležiti sestanka. Tovariš dr. Adamčič je zlasti toplotno pozdravil znamenitega specialista za kožne bolezni akademika profesorja dr. Kogača iz Zagreba.

Na sestanku so prebrali pet strokovnih referatov o kožnih boleznih in sodobnih načinih zdravljenja. Več strokovnih razlag so predavateljji ponazorili s skioptičnimi slikami. V razpravi po predavanjih so med drugim poudarili, da pri nas primanjkuje zdravnikov dermatologov. V zvezi s tem so predlagali, naj bi ugotovili število dermatologov v Sloveniji in Hrvatski, hkrati pa tudi število bolnikov s kožnimi boleznimi. Na osnovi tega bi laže prikazali potrebo po zvišanju števila zdravnikov te stroke in hkrati predlagali najnujnejše ukrepe za zdravljenje kožnih bolezni v ambulanti in za opremo ambulante. Na koncu strokovnega dela sestanka so predlagali, naj bi bili v bodoče taki sestanki dermatologov obeh republik vsako leto. Pri tem so poudarili, da je bil to prvi sestanek zelo koristen za vse udeležence.

Po zaključnem strokovnem delu sestanka so si udeleženci ogledali dermatološki oddelak novomeške bolnišnice, zatem pa še tovarno zdravil »Krače«. Zvečer so se odpeljali na Otočec.

Prvi sestanek slovenskih in hrvatskih dermatologov

Druga aprila popoldne je bil v dvorani pljučnega oddelka novomeške bolnišnice prvi intereseški sestanek Dermatoveterološke sekcije zdravniškega zbora Hrvatske in Slovenskega zdravniškega društva, ki se ga je udeležilo večje število dermatologov iz obeh republik.

Udeležence sestanka je pozdravil šef dermatološkega oddelka novomeške bolnišnice dr. Milan Adamčič; ta je tudi prebral pozdravno dopisovanje direktorja novomeške bolnišnice primarija dr. Perka, ki se zaradi ujitne odsotnosti ni mogel udeležiti sestanka. Tovariš dr. Adamčič je zlasti toplotno pozdravil znamenitega specialista za kožne bolezni akademika profesorja dr. Kogača iz Zagreba.

Na sestanku so prebrali pet strokovnih referatov o kožnih boleznih in sodobnih načinih zdravljenja. Več strokovnih razlag so predavateljji ponazorili s skioptičnimi slikami. V razpravi po predavanjih so med drugim poudarili, da pri nas primanjkuje zdravnikov dermatologov. V zvezi s tem so predlagali, naj bi ugotovili število dermatologov v Sloveniji in Hrvatski, hkrati pa tudi število bolnikov s kožnimi boleznimi. Na osnovi tega bi laže prikazali potrebo po zvišanju števila zdravnikov te stroke in hkrati predlagali najnujnejše ukrepe za zdravljenje kožnih bolezni v ambulanti in za opremo ambulante. Na koncu strokovnega dela sestanka so predlagali, naj bi bili v bodoče taki sestanki dermatologov obeh republik vsako leto. Pri tem so poudarili, da je bil to prvi sestanek zelo koristen za vse udeležence.

Po zaključnem strokovnem delu sestanka so si udeleženci ogledali dermatološki oddelak novomeške bolnišnice, zatem pa še tovarno zdravil »Krače«. Zvečer so se odpeljali na Otočec.

SVOJE PRVOVRTNE IZDELKE POUPOROČA POTROŠNIKOM

KONFEKCIJA LISKA SEVNICA

Prvi sestanek slovenskih in hrvatskih dermatologov

Druga aprila popoldne je bil v dvorani pljučnega oddelka novomeške bolnišnice prvi intereseški sestanek Dermatoveterološke sekcije zdravniškega zbora Hrvatske in Slovenskega zdravniškega društva, ki se ga je udeležilo večje število dermatologov iz obeh republik.

Udeležence sestanka je pozdravil šef dermatološkega oddelka novomeške bolnišnice dr. Milan Adamčič; ta je tudi prebral pozdravno dopisovanje direktorja novomeške bolnišnice primarija dr. Perka, ki se zaradi ujitne odsotnosti ni mogel udeležiti sestanka. Tovariš dr. Adamčič je zlasti toplotno pozdravil znamenitega specialista za kožne bolezni akademika profesorja dr. Kogača iz Zagreba.

Na sestanku so prebrali pet strokovnih referatov o kožnih boleznih in sodobnih načinih zdravljenja. Več strokovnih razlag so predavateljji ponazorili s skioptičnimi slikami. V razpravi po predavanjih so med drugim poudarili, da pri nas primanjkuje zdravnikov dermatologov. V zvezi s tem so predlagali, naj bi ugotovili število dermatologov v Sloveniji in Hrvatski, hkrati pa tudi število bolnikov s kožnimi boleznimi. Na osnovi tega bi laže prikazali potrebo po zvišanju števila zdravnikov te stroke in hkrati predlagali najnujnejše ukrepe za zdravljenje kožnih bolezni v ambulanti in za opremo ambulante. Na koncu strokovnega dela sestanka so predlagali, naj bi bili v bodoče taki sestanki dermatologov obeh republik vsako leto. Pri tem so poudarili, da je bil to prvi sestanek zelo koristen za vse udeležence.

Po zaključnem strokovnem delu sestanka so si udeleženci ogledali dermatološki oddelak novomeške bolnišnice, zatem pa še tovarno zdravil »Krače«. Zvečer so se odpeljali na Otočec.

Prvi sestanek slovenskih in hrvatskih dermatologov

Druga aprila popoldne je bil v dvorani pljučnega oddelka novomeške bolnišnice prvi intereseški sestanek Dermatoveterološke sekcije zdravniškega zbora Hrvatske in Slovenskega zdravniškega društva, ki se ga je udeležilo večje število dermatologov iz obeh republik.

Udeležence sestanka je pozdravil šef dermatološkega oddelka novomeške bolnišnice dr. Milan Adamčič; ta je tudi prebral pozdravno dopisovanje direktorja novomeške bolnišnice primarija dr. Perka, ki se zaradi ujitne odsotnosti ni mogel udeležiti sestanka. Tovariš dr. Adamčič je zlasti toplotno pozdravil znamenitega specialista za kožne bolezni akademika profesorja dr. Kogača iz Zagreba.

Na sestanku so prebrali pet strokovnih referatov o kožnih boleznih in sodobnih načinih zdravljenja. Več strokovnih razlag so predavateljji ponazorili s skioptičnimi slikami. V razpravi po predavanjih so med drugim poudarili, da pri nas primanjkuje zdravnikov dermatologov. V zvezi s tem so predlagali, naj bi ugotovili število dermatologov v Sloveniji in Hrvatski, hkrati pa tudi število bolnikov s kožnimi boleznimi. Na osnovi tega bi laže prikazali potrebo po zvišanju števila zdravnikov te stroke in hkrati predlagali najnujnejše ukrepe za zdravljenje kožnih bolezni v ambulanti in za opremo ambulante. Na koncu strokovnega dela sestanka so predlagali, naj bi bili v bodoče taki sestanki dermatologov obeh republik vsako leto. Pri tem so poudarili, da je bil to prvi sestanek zelo koristen za vse udeležence.

Po zaključnem strokovnem delu sestanka so si udeleženci ogledali dermatološki oddelak novomeške bolnišnice, zatem pa še tovarno zdravil »Krače«. Zvečer so se odpeljali na Otočec.

Kratke iz raznih strani

Predsednik de Gaulle je odpoval na uradni obisk v Veliko Britanijo. Ta obisk imajo za tem bolj pomemben, ker je neposredno sledil uradnemu obisku sovjetskega premiera Hruščeva v Franciji. Med nedavnim razgovorom med britanskim premierom Macmillanom in predsednikom ZDA Eisenhowerjem v Camp Davidu.

V Južnoafriki unijs, kjer po nedavnih pokolih žrnške prebivalstva še zmerom velja napeto stanje, je Afriški nacionalni kongres objavil sporočilo, v katerem predlaga, naj bi sklicali novo nacionalno konferenco, na kateri bi bili na popolnoma demokratični podlagi zastopani predstavniki vsega prebivalstva.

Ogorčenje zaradi eksplozije druge francoske atomske bombe v Sahari se še vedno širi. Zastopniki azijatskih držav na sešesu OZN v New Yorku so se ponovno sestali, da bi spet zahtevali izredno zasodanje Generalne skupščine, ki naj bi obsodila atomske poskuse v Sahari.

Indijski premier Nehru je ostro obsodil vse tiste politike in policijske stranke, ki pripravljajo demonstracije za bližnji obisk predsednika Gu Ee Laja v New Delhiju. Nehru je poudaril, da prihaja katarski premier v Indijo na povabilo indijske vlade. »Organizirani demonstracije proti povabljenemu gostu, je v nasprotju z vsami pravili javne morale in dobrega vedenja,« je dejal premier Nehru.

V Parizu so podpisali sporazum o prenosu suverenosti s Francosko-Afriške skupnosti na Federacijo Mali (Budan in Senegal). Za Madagaskarjem je Federacija Mali druga članica Francosko-Afriške skupnosti, ki je dobila neodvisnost, čeprav v okviru te skupnosti.

Zahodnonemškemu veleposlaniku v Moskvi Hansu Krollu so izročili noto sovjetskega ministra za zunanje zadeve, v kateri protestirajo, ker je veleposlanstvo izobrazilo odklovanje z znakom kljukastega križa sovjetskemu državljani Ivanu Hojpu. Ta sovjetski državljan je bil do leta 1936 zaprt kot vojni zločinec, ker je bil med okupacijo Belorusije v službi Hitlerjevcev in aktivno sodeloval pri njihovih zločinih. V zavoju, ki so mu ga poslali, je bilo tudi povelje, da je odklovan v Hitlerjevem inenu.

Predsednik de Gaulle je odpoval na uradni obisk v Veliko Britanijo. Ta obisk imajo za tem bolj pomemben, ker je neposredno sledil uradnemu obisku sovjetskega premiera Hruščeva v Franciji. Med nedavnim razgovorom med britanskim premierom Macmillanom in predsednikom ZDA Eisenhowerjem v Camp Davidu.

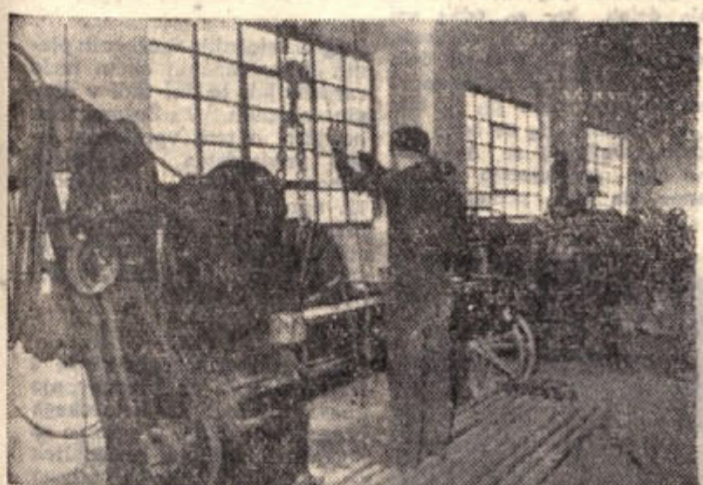
V Južnoafriki unijs, kjer po nedavnih pokolih žrnške prebivalstva še zmerom velja napeto stanje, je Afriški nacionalni kongres objavil sporočilo, v katerem predlaga, naj bi sklicali novo nacionalno konferenco, na kateri bi bili na popolnoma demokratični podlagi zastopani predstavniki vsega prebivalstva.

Mnogi, ki se vozijo z vlakom iz Ljubljane v Zagreb, z zanimanjem opazujejo veliko železno halo tik železniške proge nedaleč od postaje Videm-Krško. Le malo kdo pa ve, da tu dela in živi marljiv delovni kolektiv SPLOŠNE OBRATNE KOVINARSKA ZADRUGA VIDEM-KRŠKO. Posavski kovinarji so skromni, tak pa je bil tudi njihov začetek. O nastanku kovinarske zadruga nam je tajnik podjetja tovariš Lojze Gomilšek takole povedal:

— Splošna obrtna kovinarska zadruga v Vidmu-Krškem je bila ustanovljena 1954. leta. To leto, točneje 6. julija, so nekateri člani kolektiva privatnega ključavnčarskega obrata Bratov Čebular sklenili pogodbo o ustanovitvi zadruga. K temu sklepu jih je napotila oblika naročil za izdelke in usluge, ki jih Čebularjeva delavnica ni več zmožala. Pogodbo je potrdil takratni okrajni ljudski odbor Krško, občinski ljudski odbor pa je odobrjal lokacijo za postavitev obratnega in upravnega prostora. Za postavitev zelenih delovnih prostorov — graditi so jih pričeli septembra 1954. leta — in najnujnejšo opremo je zadruga dobila 3 milijone 300 tisoč dinarjev kredita. Sredstva seveda niso zadostala, zato so člani zadruga ertvovali marsikatero prostoro in s prostovoljnimi delom izkopal temelje ter pomagali tudi pri gradnji objekta.

Težko je bilo...
Potrkalo je. V pisarni je stopil poslovnik Oslavkega sveta tovariš Lojze Volarič. V podjetju je že od novembra 1954. leta.

Pogled v delavnico

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLEDI

Vsako leto znova in prav ob tem času, se pogovarjamo o letnih družbenih načrtih občin. Razumljivo, da vsako leto znova poudarjamo, kako važni so pravzaprav ti načrti, saj vsklajujejo napore vseh podjetij, vseh proizvajalcev in občanov zato, da bi bili v občini doseženi večji uspehi. Prav letos kaže, da bodo občinski družbeni načrti pripravljeni z veliko večjim ter boljšim sodelovanjem proizvajalcev in občanov, kot pa je bilo to v minulih letih.

Predvsem sodelovanje občanov

To ni prav. Če gre za pomembno stvar, jo je treba gospodarskim organizacijam oziroma proizvajalcem, kot vsem občanom, razložiti tako, da bo razumljiva vsem. In če po takem pripravičanju še vedno niso za predlagane stvari, je treba upoštevati njihovo mnenje. Če smo se odločili za samoupravo in če je bistvo te samouprave v tem, da proizvajalci in volivci odločajo o gospodarjenju na svojem področju, potem se moramo tega oboje držati. Lahko da se bodo volivci odločili za stvar, ki je gledans z ne vem kakšnih perspektiv manj pomembna kot za stvar, ki jo predlaga občinski aparat. Toda prav upoštevajte take želje volivcev je pogoj za to, da bomo uresničili oboje. Tako tisto stvar, ki jo žele volivci, kot tisto, ki so si jo zamislili načrtovalci v občinskem aparatu. Če ne bomo upoštevali mnenj volivcev in proizvajalcev, potem bomo izgubili tisto, kar je najvažnejše: pripravljenost na sodelovanje in iniciativno pri uresničevanju nalog. Oboje, sodelovanje in iniciativa, pa sta nam omogočili, da smo dosegli velike uspehe, s katerimi se tako radi pohvalimo. Če ne upoštevamo mnenj proizvajalcev in vseh državljanov, bomo ne izgubili njihovo zaupanje. To pa je lahko že huda stvar, ki bi znala zavreti razvoj in napredek v občini.

Na letošnjih zborih volivcev so razpravljali zelo veliko o nagrajevanju, o modernizaciji industrije, dalje o kmetijski proizvodnji, ki naj bi dobila še letos dobro osnovo za napredno kmetijsko proizvodnjo itd. Prav razprave so dokazale, da občani zelo resno in težno sodelujejo pri uresničevanju gospodarskih načrtov in posameznih občin. Mimo tega pa so na teh zborih povedali tudi nekaj drobnih želja. To so pravzaprav malenkosti, kot na primer: postavite nam dve tri javne svetilke v teman kotiček naselja, uredite okolico spomenika padlih borcev in podobno. Prav pri teh drobnih stvareh pa ugotovljamo, da so jih volivci predlagali že lani, predlamskim, pa vendar še niso uresničene. Na neki občini se nam kar sami priznali, da bi se vse to dalo urediti z nekaj sto tisoč dinarji. Torej, ne gre niti za milijone. Na tej občini so zagotovili, da bodo letos ne glede na ostale potrebe, upoštevali tudi te drobne stvari, ki so za urejeno življenje v naselju, mestu ali na vasi, marsikdaj bolj pomembne kot si mislimo. Verjetno bodo v tej občini že pred koncem leta ugotovili, da se je sodelovanje občanov pri reševanju gospodarskih nalog izboljšalo. Po našem mnenju bo k temu pripomoglo prav upoštevanje njihovih predlogov, tistih drobnih stvari, ki jih tolikokrat pretrremo, ker mislimo, da je edina perspektiva za razvoj nova tovarna ali kakšen podoben velik objekt.

Takšna praksa, takšno sodelovanje z občani, pa ne sme biti samo enkratno. Z volivci se nikakor ne bi smeli pogovarjati samo pred sprejemanjem družbenih načrtov. Stik z volivci mora postati nekaj vsakdanjega, nekaj, brez česar si ne bomo mogli predstavljati organiziranega dela v komunah. Menimo, da bo manj škode, če bodo uresničili predlog občanov, pa čeprav ta ne bo najbolj koristen, kot pa če bomo delali narobe in v veljavni — boljše rešitve, za katere se ne bo nihče ogrel. Vsebi bodo hitro spoznali, kdaj in kje so stekli nap...

Splošna obrtna kovinarska zadruga Videm-Krško

Le-ta se danes vodi utoravnike posle podjetja. Dobili so še 4 milijone dinarjev kredita, s čimer so izboljšali delovne prostore in nabavili nekaj preprotnih opreme. Sprejeli so več novih delavcev, občutno pa se je povečal tudi obseg proizvodnje. To leto je družbeni bruto produkt na enega zaposlenega od 250 tisoč dinarjev v letu 1954 narasel že na 1 milijon 504 tisoč dinarjev.

Naslednje leto je bil v podjetju izvoljen prvi delavski svet, ki je šteje 15 članov. To leto je podjetju uspelo osvojiti proizvodnjo raznih izdelkov za lajedelnštvo, za železarne in za papirno industrijo. Kljub vsem težkotam v začetku leta je podjetju uspelo povečati svoje zmogljivosti. Zgradili so še eno provizorno obratno zgradbo, nabavili nekaj opreme in povečali število zaposlenih. Povečanju zmogljivosti in asortimenta ter nabavi novih osnovnih sredstev so posvetili organi delavskega upravljanja največ skrbi tudi v naslednjih letih. Tako so v letu 1957 dosegli že 1 milijon 884 tisoč dinarjev bruto produkta na enega zaposlenega. V tem in naslednjem letu so z lastnimi sredstvi in novim kreditom zgradili prvi del večje delavške hale, transformator, garaže ter nabavili nekaj opreme.

Leta 1955: prvi zametki delavskega samoupravljanja
16. marca 1955. leta je od družnikov prevzel upravljanje podjetja celoten delovni kolektiv. Takrat so izvolili predsednika kolektiva in 5-članski upravni odbor. Sprejeli so tudi nova pravila in tarifni pravilnik podjetja, za upravnika pa je okrajni ljudski odbor Krško imenoval izkušnega in prizadnega ključavnčarja mojstra tovariša Andreja Čebularja.

Minulo leto je bilo najuspešnejše

Vsekakor je bilo minulo leto v proizvodnji najuspešnejše. Saj je bruto produkt na enega zaposlenega znašal že 2 milijona 723 tisoč dinarjev ali 93 odstotkov več kot v letu 1958. Pri tem velja poudariti, da se je število zaposlenih povečalo le za štiri, to je od povprečno 144 v letu 1958 na 148 v letu 1959. Tako se je podjetje v dobrih štirih letih že toliko uveljavilo, da je od izdelave razne stavbene opreme in uslužnostne delavnosti prešlo na izdelavo najrazličnejše opreme za lajedelnice, železarne in druge obratne konstrukcije mostov in razstavnih paviljonov, konstrukcij za elektrifikacijo in raznih drugih.

Največje delo: viseči most pri Sisku

Poglejmo, nekaj večjih izdelkov, ki jih je minulo leto izdelala SPLOŠNA OBRATNA KOVINARSKA ZADRUGA v Vidmu-Krškem. Največje delo, pravijo v podjetju, je bilo specialni viseči most za plinovod in naftovod preko Save pri Sisku. To je dosegel edini vrstni most v Jugoslaviji. Danje so izdelali še železni paviljon za Zagrebški velesejem, ki je bil pozneje prestavljen v center mesta in služi za konferencijsko hišo. Železno halo so izdelali tudi za kmetijski sejem v Novem Sadu. Izdelali so železni jugoslovanski paviljon v Burmi. Montažo tega paviljona oravkar zaključujejo strokovnjaki domačega podjetja. Še in še bi lahko naštevali njihove izdelke, vendar bomo zaradi omejenega prostora omenili samo še vrsto jaborov za električni daljnovod na Primorskem in konstrukcijo svoje delovne hale, za katero so dali nesheto ur prostovoljnega dela in tako znatno pocenili gradnjo novih delovnih prostorov.

Montaža največkrat kar na prostem

IZ DELA ORGANIZACIJ SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

V predkongresnem vzdušju

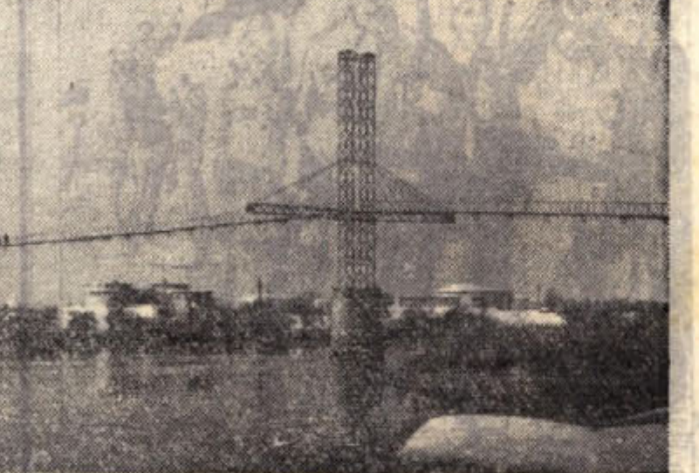
Pogovor s predsednikom občinskega odbora SZDL Žužemberk tov. Gorinškom — Kako obdržati mladino doma — Vprašanje hitrejšega gospodarskega razvoja — Turizem skriva neslutene možnosti, ki so danes še vse premalo izkoriščane

vprašanjem morajo posvetiti več pozornosti in kam bo usmerjena glavna dejavnost.

V: Kadar govorimo o občini Žužemberk, vselej omenimo tudi vprašanje odhajanja mladine v industrijsko razvijajoče kraje. Posledica je zastajanje proizvodnje na vasi. To je gotovo eden od zelo važnih problemov vaše občine. Kako boste to ustavili in kakšno so v tem smislu možnosti vaše občine?

O: Mladi ljudje res vse bolj odhajajo v mesta. Zelja po kvalifikaciji in boljšem zaslužku je tisto gonilo, ki jih odtrga od doma in zemlje. V industrijskih objektih se bo ta odtok gotovo zmanjšal. Že v Žužemberku postavila svoj obrat, ki bo zaposloval v glavnem žensko delovno moč. V začetnem razdobju bo obrat sprejel 50 delavk. Pa zneje pa bo z razširitvijo lahko zaposloval 150 do 200 delavk. To bo vsekakor pridobitev za našo občino. Turizarsko podjetje na Dvornu bo z razširitvijo sorodno še nekaj delavcev. Kovinarsko podjetje iz Novega mesta bo ustanovilo svoj obrat in tako bodo mladi ljudje dobili potrebno zaposlitev in kvalifikacijo doma. Za sedaj na so se zaposlili po podjetjih v okolici. Tako jih je precej zaposlenih pri Novoselovih obratih v Soteski, Straži in Obnovi

„Majhna kaplja izkljuje skalo“ ...

Viseči most prek Save za naftovod in Sisku

— Nikakor ne! Organi delavskega upravljanja si močno prizadevajo sedanj sistem nagrajevanja še izpopolniti. V našem imamo tudi prehod na nagrajevanje po enoti proizvajalca in na ekonomske enote. Tu pa naletimo na velike ovire prav zaradi obrtniškega značaja delavca, vendar nam zastareli in ne pomanjkljivi strojni park ter pomanjkanje prostorov močno zavirajo prehod na industrijski način proizvodnje.

In težave?

Seveda, le kje jih pa ni. Tako se mi povedali:

— Najbolj nas muči utesnjenost delovnih prostorov. Le pogled, — so me prijazno povabil v veliko delovno halo. Pogled, ki se mi je nudi ob vstopu me je presenetil. V velik dvoranah je vse mrgolelo. Delavci so se drug ob drugega stiskali pri strojih in aparatih za varjenje, vmes pa je bila delovna pesem, pesem klavir. Pogoj delja so tu res skrajno slobi. Moram priznati, presenečen sem bil na toliko zavestju in postrvovalnostjo kolektiva, ki ve, kaj hoče...

Pomenek o delavskem upravljanju

Se enkrat sem zvalil predsednika delavskega sveta tovariša Lojze Volariča od delovnega mesta. Zanimajo me je:

— Kako se uveljavljajo organi delavskega samoupravljanja?

— Kot ste videli, se še borimo s precejšnjimi težavami, ki jih po svojih močeh skušamo čim hitreje in čim boljše odpravljati. Moram reči, da se tudi seje delavskega sveta in upravnega odbora, predvsem v zadnjem času, zelo plodne kar pomeni, da se delavsko samoupravljanje tudi pri nas vedno bolj utrjuje. Imamo pa še tudi takšne člane delavskega sveta, ki se le redkokdaj odlošijo o razpravi. Nekateri člani delavskega sveta in upravnega od-

bora se še vedno premalo poglobljajo v vprašanja delavskega samoupravljanja. Vrok za to je nemara predvsem v tem, da imajo še mnogi manjša zemljišča, zato niso povsem zainteresirani za delo v svojem podjetju.

— Kaj pa komisije pri delavskem svetu?

— Imamo več komisij: komisijo za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij, tarifno komisijo, komisijo za higieno-tehnično varstvo pri delu, disciplinsko komisijo, gospodarsko-financično komisijo, komisijo za napredek proizvodnje komisijo za vzgojo kadrov, komisijo za določevanje delovnih mest, na katerih je prepovedano zaposlovati ženske in mladino ter invalide in komisijo za prošnje, ugovore in predloge. Te komisije pa se še bolj slabo poglobljajo v svoje delo. Redno se sestaja le komisija za odpovedovanje in sklepanje delovnih razmerij. Nekaj več vname so pokazale še gospodarsko-financična komisija, komisija za vzgojo kadrov in delovna komisija za higieno-tehnično varstvo pri delu. Živahno pa je mirilo leto delovala še tarifna komisija, medtem ko ostale niso bile dovolj uspešne.

— Kako nameravate delo organov delavskega upravljanja izboljšati?

— Predvsem bomo morali za utrjevanje delavskega upravljanja seje odborov pripraviti, da se bodo vsi člani poglabil in zainteresirali za delo celotnega kolektiva. Vse pomoč bodo morale dati tudi sindikalne organizacije in organizacija ZKS, kajti le s skupnimi močmi se bomo lahko borili za uresničevanje naših obveznosti do družbene skupnosti.

Poslovil sem se od posavskih kovinarjev s pripravljenjem, da bodo z marljivim delom in požrtvovalnostjo tudi letošnji proizvodni načrt, ki predvideva eicev 450 milijonov realizacije, v celoti uresničili. V uspeh pa mi je še nekaj časa pela delovna pesem, pesem klavir...

— V: In kako je s kulturno-prosvetno dejavnostjo?

O: Imamo dokaj razgibano kulturno življenje. Svet Svobode pripravlja razne prireditve. Kot najbolj aktivno sekcijo pa moramo omeniti ljudsko univerzo. Poleg tega smo sklenili, da nabavimo cinescopo, staro aparaturo pa bomo dali na Dvor. Ko bodo elektrificirane še vasi po Subi krajini, bomo ustanovili potujoči kratometražni kino. Telovadno društvo Partizan se pripravlja na zlet Bratstva in enotnosti, ki bo v Novem mestu. Omeniti moram še to, da smo ustanovili centralno knjižnico za vso občino.

ZDRAVILIŠČE DOLENJSKE TOPLICE

nudi svojim gostom prvovrstna topla in mrzla jedila in odlične pljake, razen tega pripravlja termalne kopeli v zimskih bazenih, poleti pa kopanje na prostem v svojem novem sodobnem kopalnišču

NEPOKORJENI BREGOVI NOVO MESTO RASTE

PIŠE: Milan Bašković RIŠE: Miro Cetin

O UREDITVI ZUNANJEGA VIDEZA MESTA PIŠE ING. ARH. DANILO LAPAJNE

Posebni pogoji rasti Novega mesta ob zavoju reke Krke in nagljenosti terena so dali mestu že v zgodnji, gotski dobi, specifično obliko in značaj, ki se je ohranil še do danes in se najlepše izraža v Glavnem trgu. Ravno ugotovitev, da ima Novo mesto svojski značaj, ki se kaže tudi v njegovi zasnovi in posebnem okolju ter mu daje veliko vrednost, mora biti spodbuda za nadaljnjo rast mestnega jedra v taki obliki, da bodo novi posegi to skladnost in posebnost ohranili tudi v bodoče.

Ze v času nastajanja je trg dobil svojo značilno podobo. Obkrožal ga je venec arkad, danes prvotno ohranjenih le še na Bergmanovi hiši. Nekoe popolnoma zaprti trg, ki je bil dostopen z druge strani Krke po lesenem mostu in današnji Pugaljevi ulici, je bil z izgradnjo železnega mostu in porušitvijo nekaj hiš predrt in je postal le prehodna cesta.

Trg, ki s svojo zasnovo tvori prijetno zaključeno celoto, nikakor ne smemo naprej uničevati z brezčutnimi posegi. Ze pred leti je prof. inž. Marijan Musič dal pravilne smernice za ureditev trga kot tudi ohranitev skladnosti celotnega okolja, vendar so se le delno upštevale. V zadnjem času je sicer nekaj stavb bilo pravilno prenovljenih in tudi sam trg pretlakovan in zasajen z drevmi, vendar je še mnogo stvari, katerim moramo posvetiti veliko pozornost, če hočemo, da bo v ponos. Saj je večina stavb nanizanih ob trgu, še tako dobro ohranjenih, da bo trajalo vsaj še 50 do 100 let, predno jih bo treba zamenjati.

Vsekakor je najvažneje ureditev pročelij samih hiš. Okna so večinoma še v pristnih razsežnostih — pokončna, dvodelna, zasteklena na zunanji strani, kjer pa niso, jih je mogoče lahkotno preurediti. Mnogo težje je z izlozhami. Kjer je mogoče (posebno na zgornjem delu trga) naj bi se trgovine uredile z arkadami, saj ta rešitev ne izključuje sodobne, funkcionalne notranje ureditve, kar najbolj izpričuje trgovinski lokal podjetja »Obrtnike«. S takimi adaptacijami bi trg mnogo pridobil tudi na turistični privlačnosti, kot je na primer švicarsko mesto Bern, kjer je ves stari del mestnega središča ohranjen v arkadah, ter niso v njem dopustne nobene preureditve, ki bi porušile to skladnost.

Kjer pa arkad nikakor ni mogoče izvesti, pa je skrajni čas, da se zamenjajo težki, masivni, temni leseni okvirji izlozham, ki spadajo v preteklo stoletje. Da je že v minimalnih sredstvih mogoče občutno izboljšati

stato zunanji videz izlozham, naj navedem samo primer delikatesne trgovine nasproti Rotovžem. Odprtine naj bodo v oseh oken in čimbolj pokončne, okvirji pa tanki. 6 milimetrsko

Dejajl pročelja stavbe na Glavnem trgu. Videz je vse prej kot primeren

steklo je tudi dovolj močno, zato posebno zapiranje izlozham s polknicami ni več potrebno. Velikost izlozham pa naj nikakor ne presega razsežnosti, ki jih dovoljuje urejeno pročelje. Večina streh ima še ohranjen prvotni naklon in vrsto kritine; železi je, da bi tudi pri obnovenih stavbah povrnili straham ustrezno obliko in za kritino uporabili bobrovec.

Poglavje zase so reklamni napis (naslovi podjetij in lokalov) in oglasne table in vitrine. V zadnjem času se je pojavila težnja po čimvečjih napisih z neonsko razsvetljavo, ki sama po sebi ni škodljiva in se jo povsod da koristno uporabiti, vprašanje je samo velikost in oblika. Predvsem nam mora biti jasno, da Novo mesto ni velemesto kot New York, kjer zaradi ogromne konkurence in razsežnosti prostora — velikanske dimenzije in vseomogoči način reklame dokazujejo svojo pomembnost. Velikost ulice in dimenzije trga naj bodo tudi merilo za ustrezno velikost napisov, vsako pretiravanje je tu popolnoma odveč. Črte naj bodo lepe, nepopčene, gladke in enostavne. Če napisne table niso organsko povezane s stav-

bami, na katerih so (n. pr. vzdane kamnite plošče z vklesanimi črkami), potem jih akusajmo čimbolj ločiti od zidu; stavba naj bo eno, reklama pa drugo. Najboljše rešitve pa bodo vedno s posameznimi črkami. Vseposred po mestu više različne oglasne deske in vitrine. Največ jih je na Glavnem trgu, saj jih visi na stavbi poleg lokala »Obrtniki«. Kar peti! Različnih velikosti, vsaka drugače obešana, vse po vrsti pa zamenjane, učinkujejo vse prej kot estetsko! Z majhnim pri-

Na koncu ne smemo pozabiti na ureditev prometa. Parkiranje motornih vozil je brez vsakega reda. Avtomobili stoje kjerkoli le prostor dopušča. Nujno bi bilo, dopustiti parkiranje le na določenih mestih, točno označenih na tleh, prepovedati pa parkiranje pred spomeniki in ob komaj zasajenem drevju. Hkrati je treba misliti še na razbremenitev Glavnega trga, posebno ob tržnih dneh, ko je mesto polno kmečkih voz; te voze je treba preusmeriti po vzporedni ulici.

Namen, da bi iz Novega mesta naredili velemesto, bi bil povsem zgrešen. Ekonomske možnosti in perspektivni razvoj sta popolnoma jasna, s tem pa je dano tudi merilo, kateremu naj mesto sledi. Želeti pa moramo, da bi bilo čimbolj urejeno, čisto in nezanemarjeno, s svojimi lastnimi značilnostmi in lepotami, kar je dolžnost vsakega meščana, da k temu čimveč pripomore.

V ARTIČAH SPET LMS

21. januarja je bila v Artičah ponovno ustanovljena mladinska organizacija, ki je pred dvema letoma popolnoma prenehala delati, ker so odšli vsi njeni predsedniki k vojakom, ostali odbor pa se sam pri delu ni znašel. Mladinci, na ustanovnem občnem zboru jih je bilo 18, so objavili, da ne bodo več »spali«. Objavili so, da bodo pridobili v organizacijo okoli 40 članov, da bodo pomagali pri to okolice.

Rekonstrukcija lokala »Obrtniki«, ki je videz celotne stavbe močno približala prvotnemu, je gotovo pripomogla k bolj prijetnemu videzu tega dela Glavnega trga. Napis, ki ga sestavljajo posamezne črke, je še najmanj vsiljiv, lahko pa bi odpadel podnaslov (Ljubljana — poslovalnica — Novo mesto), ker je nepotreben

Skromen, vendar dovolj učinkovit napis, ki niti najmanj ne kvarji zunanje podobe stavbe

Danes bo v Metliki seja plenuma občinskega odbora SZDL, na kateri bodo izvolili predsedstvo, imenovali komisije, analizirali potek sprejemanja volivcev v SZDL in razpravljali o letošnjem družbenem planu občine.

O letošnjih družbenih planih in proračunih občin bodo razpravljali te dni tudi v drugih občinah. V Žužemberku bo jutri o tem vprašanju seja predsedstva občinskega odbora SZDL, v torkel 12. aprila pa bo o njem razpravljali tudi občinski ljudski odbor. V Metliki pa ga bodo sprejeli že na jutrišnji seji obch zborov ObLO.

V našem okraju so že v teku priprave na praznovanje dneva mladosti in delavskega praznika 1. maja. O tem so se pogovorili tudi v ponedeljek na razširjeni seji občinskega odbora SZDL v Brežicah. V soboto so na seji sekretariata okrajnega sindikalnega sveta sklenili da bodo interne proslave vseh večjih delovnih kolektivov že pred 1. majem. Ponekod bodo te združili tudi s proslavo 10-letnice delavskega samoupravljanja. Na praznik 1. maja in 2. maja pa bodo priredili vrsto športnih in drugih prireditev ter organizirali izlete v razne planinske in druge turistične postojanke.

Na sobotni seji sekretariata okrajnega sindikalnega sveta so se med drugim pogovorili o pripravah na volitve v nove organe delavskega samoupravljanja. V okviru teh bodo ta mesec v vseh delovnih kolektivih na področju okraja predvolilni sestanki, na katerih bodo organizirali o delu samoupravnih organov. Prvi bodo te dni na področju občinskih sindikalnih svetov Crno-mej, Videm-Krško in Brežice. K sodelovanju bodo povabili tudi občinske zbore proizvajalcev.

NASOBISK

»Drugi naj povedo o meni...«

Ko sem poizvedoval, koga izmed Senovčanov bi tokrat obiskal, so mi rekli: — Kar k FRANCU KMET-CU pojdite. Ta vam bo lahko največ povedal o Senovem in Senovčanih. Našel sem ga doma.

Tovariš Kmetec, ljudje so me napotili k vam. Povejte torej kaj o sebi in o Senovem.

O meni naj vam povedo ljudje, o Senovem pa bom lahko jaz. Praznoprav bi lahko veliko povedal. Lani so pričeli urejati cesto. Oddahnili smo si, da ne bo več prahu, pa so kar naenkrat odnehali. Če bo šlo no sreči, bomo letos

stovoljnih delovnih ur in navozili precej gramozu. Zdravstvena služba se je izboljšala, prostori obeh ambulanz pa so še vedno pretesni. Prosvetne dvorane smo že močno potrební. Kaj bi še povedal? Se je vprašal na tiho in malo pomislil.

Družbene organizacije? Mnogo dobrega in tudi marsikaj kar ni najboljše je tam. Vsi se trudimo. Rudarje dobro poznam, saj že dolga leta živim z njimi. Stanovanj manjka, daleč je v službo za nekatere. Mnogo smo zgradili, enkrat več kot pred vojno, toda še vedno je premalo. Najtežje je z onimi, ki so kmetje in rudarji obnem. Dvozičke jim pravim jaz. Se vedno nihajo med rudnikom in kmetijo. Čas bo naredil svoje. Za zaposlitev žena bomo morali nekaj urediti. Takih, ki bi se rade zaposlile, je dovolj, manjka nam le primeren obrat. Toliko mi je povedal tovariš Kmetec. O sebi ni maral govoriti. Vseeno sem zvedel, da je bil nezakonski otrok in da je v mladosti mnogo pretrpel. Rudarji so mi povedali, da jih poposto običe in se rad z njimi razgovarja. Tudi oni ga imajo radi. Povedali so, da je bil od leta 1944 v Kozjanskem odredu. Za uspešno delo v množičnih organizacijah je bil po vojni odlikovan z medaljo dela in z medaljo zaslug za narod.

dogradili bazen. Mladina ga bo poleti uporabljala za kopanje, v primeru požara pa bo voda pri roki. Zato gasilci pridno pomagajo. Lani so opravili veliko pro-

dr. Božo Oblak

Novomeški Glavni trg. Njegova posebnost je nagljenost, ki je povzročila stopnjuvito rast stirmih krovov, kar daje celemu trgu prijetno razgibanost

Uspehi v zatiranju nalezljivih bolezní

(Nadaljevanje s 1. strani) Proučevanje nalezljivih bolezní je danes naloga posebne vede medicine, epidemiologije, ki proučuje te bolezni kot množičen družbeni pojav in uporablja pri svojem delu ne samo izsledke medicinskih, pač pa tudi izsledke številnih drugih, zlasti družbeno-gospodarskih ved.

Za preprečevanje nalezljivih bolezní so cepjenja proti njim najvažnejši protiepidemični ukrep, ki nam je že do sedaj dal izredno lepe uspehe, saj smo pojav vrste nalezljivih bolezní uspešno znižali in celo zatrli. Vsako cepjenje je v bistvu umetna okužba organizma z mrtvimi ali oslabelemi povzročitelji bolezní ali pa samo z njihovimi izločki, ki sveda telesu niso nevarni, povzročijo pa v telesu izdelavo protisnovi. Te protisnovi ostanejo v telesu nekaj let in omogočijo pri kasnejši okužbi organizma s klicami uspešen odpor telesa, ki zato ostane zdravo. Vsako naknadno je to poznejše cepjenje podaljša to odpornost telesa. Tako cepjenje imenujemo aktivno, ker telo samo naredi protisnovi. Lahko pa za krajšo dobo ce-

pimo tudi z že narejenimi protisnovi, kar imenujemo pasivno imunizacijo. Pasivnega cepjenja se poslužimo takrat, ko je bolezen že v razvoju ali v inkubacijski dobi, da jo preprečimo. Vendar se pasivna imunost izgubi v dveh do treh tednih.

Zadnje čase dosti uporabljamo kombinirana cepiva, to je taka, ki so naperjena proti več boleznim hkrati. Najbolj znano je cepivo Di-Te-Per, ki velja hkrati proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju. V bodoče bomo uporabljali zanesljivo le kombinirana cepiva, ker potem odpade veliko posamičnih cepjenj.

Pri nas cepimo proti kozanju, proti davici in tetanusu, oslovskemu kašlju, proti otroški paralizí, proti steklini, proti tifusu in paratífusu, proti jetíki. Obvezna so cepjenja po zakonu: proti kozanju, davici, tetanusu, jetíki in steklini. Vsa ostala cepjenja si oter niso obvezna, vendar prigrorljiva. Pripravlja pa se zakon o obveznem cepjenju proti oslovskemu kašlju. Ker so bolezni sezonske, so vsa cepjenja tako organizirana, da so opravljena pred sezono

bolezní, s čimer se polno uveljaví dosežena imunost.

Sveda se v boju proti nalezljivim boleznim poslužujemo tudi drugih ukrepov, kot so: obvezna hospitalizacija za nekatere nalezljive bolezni, obvezna dezinfekcija, dezinfekcija in deratizacija, karantena in podobno. Razumljivo je, da utrjevanje higienikih navad, kot so umivanje rok pred jedjo in po opravljeni telesni potrebi ali opravljenem delu, kopanje, utrjevanje telesa, gibanje na čistem zraku, pestra in pravilna prehrana, čistota zob in podobno, velikó pripomore pri dviganju obrambnih moči organizma za boj proti boleznim nasploh in tudi proti nalezljivim boleznim.

Z zavestjo, da hočemo na vsak način dvigniti odpornost našega organizma in s stalno pripravljeno poglabljati naše napore za dvig lastne kulturne, gospodarske in higijenske ravni ter z dejanskim delom v tej smeri, bomo največ dosežili, da se bomo čim prej približali in izenačili v tem pogledu z najrazvitejšimi narodi sveta.

93. Mnogi ljudje so prihajale na cesto in s svetjem posipavale pot »olgo pričakovanim osvoboditeljem. Mesto je radostno oživelo. Sem in tja je kdo planil iz gneče med borec in objemal ter poljubljal kakoga znanca. Reke ljudi so drle na glavni trg, ki je bil naenkrat vse okrašen. Tam pa se pricena veličasten mitin? v počastitev velike zmagé.

94. Lepše je zdaj na Mohorjevem bregu kot prej. Vse do obnovljene hiše, se vzpenja lepa cesta. Preko pobočja pa drži vrsta visokih drogov z električno žico. Ob nedeljah se vsa družinica zbira okrog radijskega sprejemnika — mati, Jože z ženo Ančko in mali Mohorček. — Leta tečejo, Mohorček bo kmalu že pravi fant.

95. Malega zelo mikata skrbno zlikani partizanski obleki sta in mama. Omaro, v kateri visi, sam ne sme odpirati, je pa takoj zraven, če jo kdo drug odpre. Kar z očmi pozira svetla odlikovanja. Ata in mama teh oblek nikoli ne oblečeta in Mohorčku ne gre v glavo, zakaj ju tako zaklepata. Dvakrat pa sta ju le oblekla.

96. Prvič, ko so v vasi odkrili lep, velik, iz kamna klesan spomenik. Dolga je vrsta imen, vklesanih v ploščo, med njimi so tudi Mohor, Miha in Janček. — Drugič pa sta se oblekla, ko so vsi štirje odšli na veliko zborovanje v Dolenjske Toplice. Sita sta tudi stara mati in Mohorček. Peljali so se z zadružnim avtomobilom

Ljudska knjižnica v Žužemberku posnemanja vredna prizadevnost

So kralji, industrijsko razviti, s velikim številom prebivalstva, s raznimi kulturnimi ustanovami itd. So pa tudi kralji, kjer se industrija šele razvija. Tako nekako govorimo prijatelju ali gostu, ki ga popeljemo v zgornjo dolino Krke, v Žužemberk. Prijatelj, ki se je, recimo, v Novem mestu, zanimal za kulturnoprosvedna vprašanja, za ljudske knjižnice, se bo ob vesti, da se v Žužemberku ustanovlja ljudska knjižnica, ki bo centrala za vse občino, gotovo začudil. In nehoje se mu bo vsilila primerjava: Novo mesto ima toliko in toliko prebivalcev in ima eno ljudsko knjižnico. Žužemberk s okolico pa s toliko in toliko manj prebivalcev pa

bo imeli sodobno knjižnico z revijami in časopisi s šahovskimi deskami itd. Vsako razglabljanje o tej primerjavi bi bilo odveč. Nekaj besed o tej knjižnici. Do sedaj je bila knjižnica v šoli. Tam so imeli okoli sedemsto knjig, ki so jih posojali na nedoločene roke ljudem iz Žužemberka in okolice. Kmalu se je pokazalo, da dosedanje število knjig ne zadošča in je za nadaljnji obstoj nujno potrebna večja knjižnica, z večjim številom knjig. Kodre Srečič, prosvetni delavec iz Žužemberka, ki je knjižničar te knjižnice, nam je v nekaj besedah povedal vse problematiko nj-

hove knjižnice in njenega pomena. »Dosedanji prostori v šoli, brez določenih uradnih ur za izposojanje knjig, niso zadoščali. Tako smo sklenili, da ustanovimo novo, večjo knjižnico, v katero bomo vključili vse knjižnice v naši občini. Take bomo v to knjižnico vključili več knjižnic iz drugih šol, knjižnico z Dvora in še nekatere druge. Seveda je bila največja težava s prostorom. Končno smo ga le dobili v stavbi bivšega občinskega odbora. Našo zamisel je podprla organizacija SZDL, ki je prispevala opremo za sobo, in občinski ljudski odbor, ki je prispeval večji znesek za nabavo novejših knjižnih zbir. Tako smo se že naročili na vse večje zbirke: Cankarjevo založbo, Državno, Obzorja itd. S tem bomo povečali in obogatili knjižnico, hkrati pa zadostili velikemu zanimanju naših ljudi

Pet milijonov prispevkov za gradnjo nove šole

22. marca se je sestal na Veliki Dolini gradbeni odbor da bi pregledal rezultate, ki jim je dala nabiralna akcija prostovoljnih prispevkov za novo šolo.

Kako merijo razdalje v zvezdoznanstvu

Znano je, da potuje svetloba s hitrostjo okrog 300 tisoč kilometrov na sekundo. Od Sonca do Zemlje potrebuje 8 minut. Pot svetlobe v enem letu je svetlobno leto. To pa je precejšnjava enota za zvezdoznanstvo. Astronomi merijo razdalje s parseki, to je z razdaljo, ki jo prepotuje svetloba v nekaj več ko v letu. Aht v številnih izraženo je 1 parsek okrog 3,26 x 10¹³ kilometrov. To pa pomeni, da je treba število 3,26 pomnožiti s številom 10, ki mu pripisujemo še 13 ničel. Sonce je od središča Rimske ceste oddaljeno okrog 8000 parsekov. Velika meglica M 31, oddaljena 450 tisoč parsekov, zlatka pa v območju naših merilnih možnosti. Krasni gleskiški M 41 pa je A. R. Sendarica oddaljena 12 parsekov. Če imate dovolj papirja, izračunajte razdaljo in jo napišite z navadno številko.

ZABELEŽENO Matija Brezovar — v 77. letu

Stari simpatični šolnik Matija Brezovar iz Sentruperta bo letos praznoval svojo 77-letnico. Od šole, svoje ljubezni, se še ni čisto ločil. Sedaj je njegov sin Bojan upravitelj, a stari upravitelj še vedno ureja administrativne posle na šoli. Med nas Dolenjce je prišel iz Raše pri Labinu, kjer je bil njegov oče rudarski nadzornik. Pol stoletja je ugaljal šentruperske otroke. Svojih 5 sinov in 2 hčeri je izlojal. Sedaj so vsi ugledni javni in kulturni delavci. Obiskal sem ga na domu in mu zastavil nekaj vprašanj. »V kakšnih razmerah ste službovali?« - »16 let sem učil popoldne in dopoldne, ne da bi za to dobival kak honorar. Zasluge je bil premlajhen, da bi lahko šolal svoje otroke, zato sem moral biti še blagajnik hranilnice in tajnik kmetijske zadruge.« - »Vaš najbolj žalosten spomin?« - »Nikoli ne bom pozabil, kako težko mi je bilo pri

srcu, ko je med vojno pogorela šola.« - »Vaše navade?« - »Vodim seznam družinskih spominskih dnevor in zapisujem vreme. Vsek dan še dve uri žagam in sekam drva. Ob dobovih dnevih v tednu obiskujem stare prijatelje, učitelje in napredne delavce, s katerimi sem delal.« - »Kaj pa zdravje?« - »Bolan še nisem bil, zdravil še nisem pokušil. Hoja me ne utruja. Ko sem se oni dan odpravil od doma v Trebnje, nisem utegnil kupiti vozne karte za vlak, tako da sem se peljal na črno. Na občini sem hitro opravil, pa se mi ni dalo čakati na povratni vlak. Kupil sem na postaji vozni listek in se pelj odpravil domov. Tako sem državi povrnil strošek za vožnjo in prišel v Sentrupert prej kot vlak.« - »Pa vaše želje?« - »Da bi lahko še dolgo delal.« - »Ob slovesu mi je zaklical: «Srečno» — pozdrav svojih rudarskih prednikov.

»Pogumni Tonček« na črnomaljskem odru

V nedeljo 13. marca je pionirski dramski krožek črnomaljske osemletke uprizoril mladinsko igr »Pogumni Tonček«. Režirala je Ana Bogataj, ki s uspehom vodi mladinsko dramsko uprizoritev. Občinstvo je zasedlo prostore do zadnjega kotička. Posebno jim je ugajal Tonček, ki je bil za svojo pridonost in poštenost nagrajen od bajeslovnih blitj z zlatom. Tudi ko so njegovi hudičarji in pohlepni sovratniki šli iskati zlato in sta jih zeleni mož in povodni mož zaprla, jih je Tonček srečno pripeljal domov in jim odpustil vse hudobije. Z njim se je tudi prijateljil Tonček s pomočjo Jerneja pametno ravna z zlatom. Poštenost, pamet in dobrota zmaga nad zlom. Občinstvo je mlade igralce ob

koncu nagradilo z dolgim aplavzom in jim tako poplačalo njihovih večmesečnih trud. Z igrice nameravajo gostovati po Beli krajini. Z zastuženim denarjem bodo omogočili nemoteno delovanje delovne dramske krožke, ki nas bo, upamo, presenetili še s kakšno dobro uspešo premiero. Matija Novak

Mladi igralci so zadovoljni

S Tonetom Seliškarjem v Zadru

Bilo je sredi aprila 1945, ko se je večja ekipa partizanovtehnikov odpravila skozi gorečo Liko iskati novo tiskarno za nadaljevanje tiskanja Poročevalca, Pravice in Naše vojske, ker smo se morali umakniti sovražniku, ki je uničil na Kovačevem tiskarno »Triglav« in onemogočil tudi Partizansko pri Crmošnjicah. Po dveh dneh iskanja v Ogulinu in Gospiću, smo se ustavili v Zadru, kjer je v nizki stavbi tiskarna Toneta Tomšiča že tiskala za glavni Štab NOV in POS razne letake, brošure in Našo vojsko.

Tu smo se našli nekaj naših tovarišev-tiskarjev partizanov iz »Triglava«, Urške« in iz Ljubljane. Med njimi sem našel tudi našega jubilarja Toneta Seliškarja. Bil je korektor in hkrati tudi urednik slovenskega lista »Bratstvo«, ki je izhajal za vse naše vojske, živčee takrat v Dalmaciji in Zadru. Skupno delo pri istem poslu, ker sem bil korektor Poročevalca in Pravice, me je vezelo tudi s Seliškarjem, posebno še, ko sem pomagal tudi pri »Bratstvu«. Takrat sem ga spoznal in v razgovorih sem čutil, koliko je živel z našo borbo in kako mi je živo pripovedoval, kaj bo vse delal in pomagal pri graditvi nove Jugoslavije. Večkrat je dejal: »Fant, treba bo dobro zavihati rokave in kdor je z nami, bo pošteno zagrabil za delo na vseh področjih. Bilžal se je prvi maj in ker je Seliškar moral na pot proti Sloveniji, Trstu, je za 4. obletnico OF uredil zbirko partizanskih pesnikov Bora, Kajuha, Kljusovega Jožeta in vanjo vvrstil tudi nekaj svojih partizanskih. To je, mi je dejal, »naš poslednji dar v borbi — naši OF!« Se mi je naročil glede zadnje številke Bratstva in odhittel v osvobojeno Ljubljano, mi pa smo še dokončali naše delo in se sredi maja tudi povrnili v Slovenijo.

Tovariš Tone Seliškar je svojo napoved izvršil in vsa ta leta je bogatil našo književnost z mnogimi deli, ki potrjujejo njegovo misel o zavihanih rokavih. Ko sta si pred tremi leti stisnila roko na njegovem obisku pri pionirjih v Prečni in ko sem pa spet poslušal, kako je kramljal z našimi najmlajšimi in sezal svoje bogate misli, sem se znova spomnil naših razgovorov v Zadru pred petnajstimi leti na pragu svobode. Tovariš Seliškar — krepak naš partizanski! Zdravo! M. Tratar-Uč

110 let godbe v Metliki

Godba v Metliki ima staro tradicijo, saj bo letos poleti praznovala že 110-letnico svojega obstoja. Leto 1850 je namreč bilvi podkapelnik 17. pešpolka Janez Colnar osnoval v Metliki prvo godbo in od takrat godbeno prizadevanja v mestu niso več prenehala. Lepa je bila vrsta poštvovalnih metliških kapelnikov, da omenimo razen Colnarja še učitelja Vencija Sturma, krojača Goloba, Ivana Skofa in Ivana Drobniča, ki je skrbel za godbo 21 let. Ko je spomladi 1947 predal taktirsko sedanjemu kapelniku Silvu Miheliču, ki vodi godbenike že trinajsto leto.

Na zadnjem občnem zboru, ki je bil 7. februarja, so metliški godbeniki sklenili, da bodo 110-letnico društva letos slovesno praznovali. Godba, ki dela v sestavi metliškega prosvetnega društva, šteje danes 28 nastopajočih članov, 16 mladincev, ki se uče igrati na pihaalne instrumente, in 8 harmonikarjev. V sklopu godbe je tudi zabavni kvintet, medtem ko godalni orkester zadnji dve leti ni delal. Po prizidevanju kapelnika in še nekaterih članov odbora je društvo lani vendar le uspelo nabaviti uniforme, za katere je denarna sredstva v glavnem prispevala občina, delno pa tovarna Novoteksa, ki je dala godbenikom blago po režijski ceni. Klubu temu ima godba danes na uniformah še 125.000 dinarjev dolga. Razen tega je do zdaj izgotovljenih le 23 oblek, potrebnih pa jih je najmanj še pet, za katere bo tudi še treba dobiti denarna sredstva. Med člani godbe prevladujejo kmetje in obrtniki, zato je tembolj hvalevredno, da ti ljudje poleg napornega vsakdanjega dela še najdejo čas za številne vaje in nastope. Tako so v preteklem letu metliški godbeniki 36-krat javno nastopili. Med te nastope so všteli tudi štiri samostojni koncerti. Oblek na

teh koncertih pa je v primeri s požrtvovalnostjo godbenikov vreden vse graje, saj je bilo na primer na koncertu v Gradcu vsa ga le 12 poslušalcev, medtem ko je na odru igralo še enkrat toliko godbenikov. Še slabše pa je bilo — glede na število prebivalcev — v Metliki, saj je koncert, ki so ga bili godbeniki priredili v proslavo občinskega praznika, poslušalo le 45 ljudi, med katerimi so navzoči pogrešali mnoge, ki naj bi s svojo prisotnostjo dali poučraka prazniku in ki bi hkrati vsaj moralno podprli delo in prizadevanje godbenikov. Prav nič bi ne bilo čudnega, če bi pri takem malomarnem odnosu do godbenikov ti končno izgubili veselje za nastopanje v javnosti. Zahrvaliti se je treba le kapelniku in še nekaterim članom, ki morda po neki notranji nujni je ne odnehajo in orže pri življenju godbo, brez katere si človek končno težko zamislija kulturno življenje v kakem mestu. Gmotne potrebe godbe pa so, kot je razvidno iz prej navedenega, precej velike, saj je poleg odplačila dolga in nabave še nekaj uniform potrebno dobiti denar, za popravilo instrumentov in notnih pulfov, nabavo arhiva, drv, plačila elektrike itd. Razen tega bodo morali že letos v godbeni sobi

Na kratko o fotografih in filmarjih

Vidomsko-Kotlijski filmski klub, ki šteje 30 članov, je organiziral pred kratkim poučni izlet v Zagreb. V »Kino-klubu Zagreb« so si ogledali tri dobre kratkometražne filme. Izkušnje, ki so jih na izletu pridobili, bodo uporabili pri snemanju svojega filma. Filmarji imajo vsak ponedeljske sestanke, na katerih razpravljajo o zgodovini in nastanku filma, analizirajo domače filme ter se sploh skušajo poglabiti v filmski jezik. Člani kluba so študentje, dijaki, delavci in uslužbeni, patronat nad njim pa imata »Fotoklub« in »Svoboda«. Člani »Fotokluba« so si ogledali pred kratkim tovarno »Ghaldus« (kjer delajo Begule) in »Fotokemiko« Posamezni člani kluba so s svojimi amaterskimi snemami že prodili v javnost. Letos bodo razstavili na več mednarodnih razstavah (v Nantes-Francija, Leboni-Portugalska, Kortrijk-Leb-toni in drugod). Lani so razstavljali v Barceloni, pa tudi doma v Beogradu, Sarajevu in Titogradu. »Fotoklub« organizira vsako leto tudi fotografike. A tedajje. Letošnjega obiskuje 30 ljudi. Članov ima klub 120.

VIKTOR POVŠE: Mama (1959)

Komisija za podelitev Trdinovih nagrad

Predsedstvo je na svoji seji dne 5. 3. 1960 imenovalo na osnovi čl. 15 Pravilnika o podelitvi Trdinove nagrade sledeče komisije za ocenitev del:

- a) Komisija za ocenitev del iz panoge književnosti: 1. Severin Sali 2. Ivan Kasenk 3. Bogo Komelj
b) Komisija za ocenitev del iz likovne umetnosti, umetne obrti in arhitekture: 1. Ing. arh. Danilo Lapažne 2. Kukec Marjan 3. Petrovič Slavko
c) Komisija za ocenitev znanstvenih del: 1. Musar Ema 2. Simončič Stefan 3. Setinc Franc
d) Komisija za ocenitev reproduktivne kulturno-prosvetne amaterske dejavnosti: 1. Gošnik Tone 2. Kralj Franc 3. Gostič Nada

Srednješolci so se pomerili v matematiki

V Ljubljani so prejšnjo nedeljo preizkušali svoje znanje v matematiki dijaki srednjih šol iz vse Slovenije. Z novo-meske gimnazije je tekmovalo pet dijakov. Od teh sta bila nagrajena dva dijaka I. letnika klasičnega oddelka. Račo Faleskni je dobil drugo nagrado in Bojan Možina tretjo, kar je od osmih nagrajenecv iz prvih letnikov lep uspeh.

Trgovsko šolo Brežice

naj bi razbremenil adaptirani internat ob Savi — Zanimivi načrti za ureditve prečih vprašanj šolanja trgovskega naraščaja v našem okraju

V stavbi trgovske šole v Brežicah gostuje tudi internat trgovskih vajencev. Sedaj ima šola 110 gojencev, od tega se jih nekaj vozi v Brežice z avtobusom ali vlakom. Osnovna težava je v tem, da zmogljivost internata ne ustreza številu trgovskih vajencev, ki šolo obiskujejo. Šoli tri učilnice, ki jih uporablja za pouk, ne zadoščajo, razen tega pa gostuje v njej v ak popoldan še vajenska šola. Ko so iskali rešitve, so si zamislili adaptacijo internata ob Savi, ki bi razbremenila prostore v šoli tako, da bi ta v celoti služila šolskemu namenu. Šola bi imela tako 6 učilnic, ki bi lahko v eni izmenj sprejela 180 učencev. Tudi zmogljivost novega internata bi bila večja od dosedanjega, saj bi lahko nudili stanovanje 160 gojencem. Vzporedno s to rešitvijo bi bilo rešenih še nekaj vprašanj, ki se na prvi pogled mogoče zde malenkostna, pa te niso. Ker je v prostorih trgovske šole obenem tudi internat s kuhinjo, so po učilnicah in hodnikih širša duh po kuhini sopara, kar gotovo ni pri-

merno. Tudi vajenci, ki obiskujejo popoldanski pouk, se nimajo kje zadrževati, ko čakajo, kdaj bo prenehala popoldanski pouk. Hodnik v stavbi je namreč dobesedno naitpan z omarami, v katerih so spravljena učila. Razni strokovni seminarji, ki so delavcem v trgovski stroki močno potrebni, se ne morejo opravljati, ker v trgovski šoli ni prostora. Upoštevati moramo tudi razvoj trgovine, ki že tako zaostaja. Omenili bi le še to, da je trgovska šola v Brežicah edina trgovska šola v novomeškem okraju. Adaptacija starega internata, ki smo jo prikazali kot rešitev iz težkega stanja, bi veljala 25 milijonov dinarjev. Republiška Trgovska zbornica bi prispevala 14 milijonov 250 tisoč dinarjev. Od preostalega zneska bi dala občina Brežice 2 milijona dinarjev,

ostala sredstva pa bi moral prispevati OLO Novo mesto iz sklada za kadre, Republiška trgovska zbornica bi krila anitete, okrajna trgovska zbornica Novo mesto pa bi v skupni sklad odstopala 30% svojega deleža iz sklada za kadre, ki ga prejema od trgovskih podjetij ter tako počasi vračala Republiški trgovski zbornici vložena sredstva. Če bo predlog sprejet, bo ostalo odprto še vprašanje opreme 3 učilnic v trgovski šoli, ki bi jih pridobili s preselitvijo internata, ter vprašanje učil, ki jih močno prmanjkuje. Z razumevanjem in s pomočjo trgovskih podjetij bi trgovska šola naštetim potrebam počasi zadostila. Predlagana rešitev je najcenejša in najugodnejša, zato v Brežicah upajo, da jo bodo osvojili tudi v Novem mestu.

Načrtna vzgoja prek seminarjev

Sekretariat okrajnega sveta Svobod in PD je dobil že iz vseh občin prijave udeležencev letošnjih seminarjev, ki jih organizira Zveza SPD Slovenije v Kopru. Tako bodo seminarji za predsednike in tajnike občinskih svetov, ki se jih bo iz našega okraja udeležilo 10 tovarišev, dalje za predsednike društev 10 tovarišev, drugih 10 se bo udeležilo seminarja za klubsko dejavnost. Na režiserski seminar bo šlo 8 tečajnikov, na seminar za lutkarstvo 4 in na seminar za kino-klube 1. Novomeški okrajni svet bo poslal na vse seminarje 43 tečajnikov. Izbra kandidator je bila skrbno izvršena, kar nam jamči, da bodo tečajniki pridobilo znanje prenesli v praktično delo. Razen tega bo okrajni svet organiziral tudi krajše okrajne seminarje za vodstva občinskih svetov, za režiserje in za zborovodje, katerih se bo udeležilo nadaljnjih 60 tovarišev.

110 let godbe v Metliki

še enkrat toliko godbenikov. Še slabše pa je bilo — glede na število prebivalcev — v Metliki, saj je koncert, ki so ga bili godbeniki priredili v proslavo občinskega praznika, poslušalo le 45 ljudi, med katerimi so navzoči pogrešali mnoge, ki naj bi s svojo prisotnostjo dali poučraka prazniku in ki bi hkrati vsaj moralno podprli delo in prizadevanje godbenikov. Prav nič bi ne bilo čudnega, če bi pri takem malomarnem odnosu do godbenikov ti končno izgubili veselje za nastopanje v javnosti. Zahrvaliti se je treba le kapelniku in še nekaterim članom, ki morda po neki notranji nujni je ne odnehajo in orže pri življenju godbo, brez katere si človek končno težko zamislija kulturno življenje v kakem mestu. Gmotne potrebe godbe pa so, kot je razvidno iz prej navedenega, precej velike, saj je poleg odplačila dolga in nabave še nekaj uniform potrebno dobiti denar, za popravilo instrumentov in notnih pulfov, nabavo arhiva, drv, plačila elektrike itd. Razen tega bodo morali že letos v godbeni sobi

lizenjati izrabljeni pod, popraviti strop in okna. Metliški godbeniki upajo, da jim bo z lastnim delom pa tudi s pomočjo občine, množičnih organizacij in podjetij uspelo marsikaj tega uresničiti že do letošnjega poletja, ko bodo svedočno proslavili 110-letnico obstoja svoje godbe. Izvolili so že pripravljajni odbor, vse delo v tekočem letu pa se bo odvijalo prav v znamenju te proslave in popularizacije godbenega življenja v Metliki.

Vlado Lamut: Pogled iz veže herojev na vhod v študijsko knjižnico Mirana Jarca v Novem mestu

ZENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSVO ☆ ZENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSVO

Dr. Iva Šegula

Avtoriteta v družini

Mnogokrat sem že in bom še trdila: ljudje smo čudni. Samo po sebi umesto se nam zdi, da je potrebno in prav, če se kakega dela, ki ga nismo še opravljali, naučimo prej, preden se ga lotimo, da se s tem izognemo diletantizmu in škodi, ki jo slabo delo povzroča. Edino pri vzgojnem delu smo sila širokogrudni in brezskrbni; mnenja smo, da se tega dela ni treba učiti, da to delo že vsak odrasel človek zmore in zna. Mirno in zaupno, a brez kakršnega koli utemeljenega razloga, se postavimo na stališče: »Bo že sloh. Kaj pa, če ne bo sloh? In kar je še huje: kaj pa, če se sploh ne bomo zavedeli, da ne gre? Če bomo, v trdni veri, da gre, delali napako za napako, in to na račun otroka?»

Diletantizem se, mislim, nikjer tako tragično ne maščuje, kakor v vzgoji. Kajti maščuje se na mladem človeku, ki ni ničesar zakrivil, ki si ne more pomagati in ki mora strašno drago plačevati lahko-

verne zmote svojih roditeljev. Zmote in z njimi povezane napake nahajamo v družinah tudi pri nastajanju avtoritativnih odnosov.

Ene takih zmot je prav gotovo prepričanje staršev, da bodo otroku vse življenje avtoriteta pač zato, ker so starši. V zgodnjih letih otrokovega življenja je odnos med otrokom in starši resda preprost, pristranski naiven in utemeljen z enim samim mišlnim razlogom, ki ga otrok domuje in prizna in ki je izražen v tisti otroški formuli zgodnjih otroških let: »Saj je mama rekla! Ta utemeljuje mu zadošča, saj sta oče in mati v istih letih nesporno predstavnik vsega tistega v njegovem življenju, čemur je vredno zapuhati in kar je vredno priznati, — to pa pač zato, ker prav onajda obdajata otroka tako tesno, da se vsa življenjska vrednost, ki jo more otrok dojeti, osredotočiti v njima.

Pride pa čas, ko sežejo otrokovi pogledi in otrokove misli preko družinskega plota. Ta proces se prične včasih že zelo zgodaj, če se vključi otrok v kako tujjo vzgojno skupino, na primer v otroško ustanovo; prav gotovo pa se prične tedaj, ko se vključi otrok v šolo, zlasti, če se pedagoški režim šole in družine ne ujema. V takem primeru na-

stane neka posebna, lahko bi rekli otežila okoliščina, ki prične slabiti veljavo staršev: otrok je naletel na novo avtoriteto, namreč učitelico, in prav lahko se zgodi, da se otrokovo zaupanje prevesi na njeno stran. Če tu se prične včasih komaj opazni ali celo neopazni notranji proces otrokovega primerjanja mnenj in stališč očeta in matere in prav lahko se primeri, da prične oče in mati izgubljati svojo veljavo, če jo grada samo na dejstvu, da sta oče in mati. V otrokovo življenje so stopili novi ljudje, z njimi nova spoznanja, nova prepričanja.

Posebno kritičen postane položaj takrat, ko prehaja in preide otrok v puberteto in ko prične, kakor smo omenili s prvem delu teh naših premišljanj, motriti očeta in mater kot človeka. Če oče in mati še tudi takrat vztrajata na zmotni predpostavki, da bosta zaradi svojih roditeljskih funkcij ostala otroku avtoriteta za vselej, da torej nimata in ne moreta imeti »konkurence«, se lahko zgodi, da bitko izgubita. Tudi tu se pojavi neka otežila okoliščina: v puberteti se prične v otrokovem razvoju počasi, a trdovratno nakazovati težnja po zapuščenju družine; otroka prične zajemati družbeno življenje s svo-

jimi mnogoterimi zanj novimi problemi — družino pa že dober pozna, saj je preživel v njej že 13, 14 let; razumljivo je, da se preusmerijo otrokove razvojne težnje iz družine navzven; če sedaj, v že tako omajnem položaju, oče in mati vztrajata na primitivnem utemeljevanju svoje veljave, češ saj sva roditelja in torej morava imeti »zadnje besede«, se pač zgodi, da prične otrok živeti mimo njiju.

Pri graditvi avtoritativnih odnosov v družini se javlja še ena razpoka, ki jih lahko razruši: napačno pojmovanje veljave.

(Se nadaljuje.)

Udeleženke tečaja za prosvetljanje ženske mladine, ki ga je organiziralo društvo Rdečega križa v Dol. Toplicah in je trajal 2 meseca ali 70 ur, se toplo zahvaljujejo voditeljici tečaja, bolnišnici sestri Komplet Terzijaji za njen trud in temeljita predavanja, kakor tudi tovarišicam iz Novega mesta, ki so jih v času tečaja večkrat obiskale

SPORT ☆ TELESNA KULTURA ☆ ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA ☆ ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA ☆

Občni zbor Nogometne podzveze Dolenjske

Preteklo nedeljo so se v Novem mestu v sejni dvorani OLO zbrali predstavniki vseh nogometnih klubov in sekcij iz okraja, da prisostvujejo obračunu dela Nogometne podzveze Dolenjske. Razen delegatov klubov sta se obnege zboru udeležila tudi predstavnik Nogometne zveze Slovenije — predsednik Lavrič in sekretar Deržanec ter sekretar okrajnega odbora SZDL tov. Ogla.

Poročilo o delu odbora podzveze je podal predsednik tov. Vitkovič iz Črnomlja, nato pa se je razvila zelo živahna razprava. Podzveza je začela delati v zelo težkih pogojih lani avgusta, ko sta celjska in ljub-

ljanska podzveza izločili iz svojih lig klube iz našega okraja. Zaradi finančnih težav vse naloge niso bile izpolnjene. Posebna težava so bila finančna sredstva, ker podzveza ni prejela nobene dotacije od oblastnih organov.

V razpravi smo slišali o številnih težavah, ki tarejo posamezne klube. Povsod so v dolgih, zaradi pomanjkanja denarja ne morejo skrbeti za množičnost (draga oprema) in s tem se tudi kvaliteta ne dviga. Predstavniki NK Brežice je tožil, da povsod naletijo na gluha ušesa, ko prošjo za pomoč, žal pa je enak ali vsaj podobnen položaj tudi v drugih kra-

jih okraja. Zaradi stalnega preroščanja odborniki izgubijo voljo do dela in se umaknejo v ozadje. Tako postajajo posamezne organizacije vse bolj šibke in večkrat grozi celo razpustitev.

Predsednik NZS tov. Lavrič je naglasil, da je predvsem komuna tista, ki mora skrbeti za pomoč klubom. V njenem interesu je, da na njenem področju obstaja čimveč klubov in družtev, da se dviga kvaliteta, seveda pa morajo klubi skrbeti, da bodo nogometne prireditve imele res športni značaj, da bodo imeli ugled in da ne bo mogel nihče nanje kazati s prstom, češ tak je današnji šport (klubstvo, pretepi na igriščih, nešportno ponašanje itd.). Tovariš Lavrič je obljubil podzvezi pomoč in to predvsem za vzgojo trenerjev in sodnikov, ki jih v okraju še primanjkuje. Tudi tov. Ogrin je obljubil v imenu okrajnega odbora SZDL, da bo odbor podzveze podprl, da bo lahko uspešno delal.

Na obnem zboru so sklenili, da se sedež podzveze preseli iz Črnomlja v Novo mesto, da se spomladenski del prvenstva prične 17. aprila in da se za predstavnik okraja na zletnem tekmovalju v nogometu določi

zmagovalca dvoboja — NK Brežice : NK »Bela krajina« (Črnomelj). Prvo tekmo tega zanimivega dvoboja za okrajnega prvaka bodo igrali že v nedeljo, 10. aprila, v Brežicah (ob 15. uri), povratno tekmo pa naslednje nedeljo v Črnomlju.

Ob koncu obnega zboru so izvolili še nov 11-članski upravni odbor Nogometne podzveze okraja Novo mesto (tak je sodaj uradni naslov) ter šest delegatov za redno letno skupščino Nogometne zveze Slovenije v Ljubljani.

Pomladni kros motoristov

V nedeljo, 3. aprila je organiziralo Avtomoto društvo Novo mesto prvo ocenjevalno vožnjo na progi Novo mesto—Foganci—Ruparj—Srnblj—kandijsko kršičice—Foganci—kasmolom (tu so imeli streljanje z malokalibračno puščico) in cilji, ki je bil na cesti vrti Gorjancev. Po tej vožnji so tekmovalci že v iskanju skritega štaba. Tekmovanja se je udeležilo 33 voznikov, ki so bili razdeljeni v tri-članske skupine. Prvo mesto je zasedla ekipa Alojz Šenčar, Anton Remec, Franc Simonič, ki je nabrala 370 točk, sledi 2. Peter Henigman, Ivan Perme, Ivan Špehar 347 točk, 3. Tone Maras, Jože Prosenička, Dušan Pirnar 232 točk itd. Te tri skupine so bile tudi denarni nagradjeni s 600, 300 in 100 dinarjev.

Priboljšek

Indijanci: 5 beljakov, 7 dkg sladkorja, 3 rumenjake, 9 dkg moke. Nadev: 1/4 l sladice smetane, 5 dkg sladkorja. Glazura: 15 dkg sladkorne moke, 5 dkg kakaa, 4 dkg precvrtega loja, sok od 1/2 limone, malo tople vode.

V sneg iz beljakov vtrpemo sladkor, primešamo rumenjake in presejano moko, testo nabrizgamo v kupčičih na pekač, pregrenjen s papirjem in ga počasi spečemo. Ohlajene kupčice odločimo od papirja in na spodnjo stran prvga nabrizgamo stepeno smetano s sladkorjem. Spodnjo stran drugega na tanko namažemo z redko marmelado, nato kupček spodaj nabodemo na vilice, ga polijemo s kakaovo glazuro in položimo na kupček, ki smo ga namazali s smetano. Tako ravnamo z vsem pečivom in ga sproti zlagamo na steklen krožnik. Glazura: na emajliran krožnik stresemo sladkorno moko, kakao, trd loč, limonin sok in malo tople vode. Postavimo na štedilnik in mešamo. Preden zavre, odstavimo in ohladimo na temperaturo ustnic.

O lepem slavlju v Čadražah pri Beli cerkvi za letošnji dan žena smo že zadnjič pisali; zdaj objavljamo na željo tamkašnjih žena še fotografijo — posnetek s proslave. Na sliki sta (z leve proti desni) znani partizanski materi: Kromarjeva iz Čadraž in Bratkovičeva z Gomile (Fotografiral: Martin Mali, Gomila)

S A H PICEK PRIPRAVLJA PRESENEČENJE

Po uspešno zaključenem X. prvenstvu Novega mesta v šahu so udeleženci turnirja, razen njih pa še drugi člani društva, igrali brzoturnir, ki je ob enem veljal za prvenstvo Novega mesta za mesec marec.

Konkurenca je bila tokrat izredno močna, saj je med 23 udeleženci brzoturnirja igralo kar 5 prvokategorikov in 11 drugokategorikov. Predtekmovanje so izvedli v dveh skupinah, iz katerih so se štirje najboljši uvrstili v finale. Presenečenje je bilo tokrat na pretek, zanimivo pa je, da se v finale niso uspeli plasirati trije prvokategoriki!

V A skupini je zmagal brez poraza Picek (9 in pol), pred Penkom (8 in pol), Sitarjem (8), Kotnikom, Doklom, Klitkom (vsaj 7 točk), Mamličem itd. V B skupini je bil najboljši Škerlj s 7 in pol točke, za njim pa so bili: Fink, Bartolj in Jenko (vsaj po 7 točk), dr. Golež (6 in pol), Radovanovič (6), Dular (4 in pol), Gabrijeljčič (4) itd.

V finalu je bil najboljši Jure Picek, ki je izgubil le s Škerljem, s pol točke manj je bil drugi Sitar, preseneča pa šest, toni Škerlja.

Vrstni red brzotekmovalnega prvenstva Novega mesta: (finale):

1. Jure Picek 5 točk, 2. Slavko Sitar 4 in pol, 3. Alojz Bartolj 4 točke, 4.—5. Lado Kotnik in Stane Fink 3 in pol, 6. Tone Škerlj 3 točke, 7. Franc Jenko 2 in pol, 8. Igor Penko 2 točki
- GRUBIČ NAJBOLJSI NA TURNIRJU SA »KMETIJE«**
- Sahovski aktiv »Kmetije« uspešno deluje na Srednji kmetijski šoli in Grmu. Pripravil je velik turnir z 22 udeleženci. Kot se je pričakovalo, je naslov prvaka aktivna osvojil tretjekategorik Pepi Grubič, ki je že na turnirjih v Brežicah dosegel lepe uspehe. Premagaj je vseh 21 nasprotnikov! Drugo mesto je s 6 točkami manj kot zmagovalec zasedel Ivan Kolenc, nato pa so se v razmaku pol točke zvrstili Stanliša, Zidanec, Mlakar, Borštinar itd.
- Razen Grubiča, ki je ima III. kategorijo, so vsi ostali prvki tekmovali na turnirju za kategorijo. Prvih enajst je osvojilo naslov četrtjekategorika.
- Vrstni red prvenstva SA »Kmetije«: 1. Grubič 21 točk (100%), 2. Kolenc Ivan 15 točk, 3. Stanliša 14 in pol, 4. Zidanec 14 točk, 5. Mlakar 13 in pol, 6. Borštinar 12 in pol, 7. Kolenc Tone 11 in pol, 8.—10. Šinkovec, Grmowski in Premelj — 11 točk itd.

„Naš kotiček je dragocen...“

Predsednika aktiva LMS iz Gornjih Sušic DOMINIKA KRALJA sem srečal na nedavnem mladinskem seminarju v Novem mestu. Zastavil sem mu več vprašanj.

Znano mi je, da ima tvoj aktiv mladinsko sobo, povej kako vam ta pomaga?

Dela našega aktivna brez mladinskega kotička si ne morem misliti. Tu se sestajamo, imamo vaje, knjižnico, naše življenje se odvija v njej. Ni še tako opremljena, kot bi lahko bila, sklenili smo, da jo opremimo. Kako? Vemo, da nam potrebnih sredstev za nabavo ne bo nihče podaril, zato smo sklenili, da bomo z udarniškim delom prišli do sredstev in s tem tudi do opreme. Ko bo naš kotiček urejen bo naše delo še bolj plodno.

Kakšno pa je sodelovanje z drugimi organizacijami na vasi?

O tem lahko odgovorim samo pozitivno: boljše sodelovanje si skoraj ne bi mogli zaželeti. Seveda smo morali najprej mi sami pokazati uspeh, da smo prišli na dober glas.

Kako gledajo kmečki mladinci na mladinske delovne brigade?

Glas o MDB je med našo mladino prodir. Znano jim je, kaj vse nudijo brigade mladini. Med mladino je veliko navdušenosti, same težave so s starši, ki ne razumejo svojih

otrok.

Kaj pravijo na trditve, da fantje, ki se vrnejo iz vojske, počejo več delati v mladinski organizaciji?

Na to lahko odgovorim iz svoje lastne izkušnje. Ni dolgo tega, kar sem se vrnil domov, pa mi nikoli ni prišlo na misel, da ne bi več delal v mladinski organizaciji. Mogoče je kje tako, to pa zaradi tega, ker fantje, ki se vrnejo iz vojske, mislijo, da so prevec odrasli, da bi delali skupaj z mlajšo mladino. To je napačno mišljenje. Saj mladinska organizacija nudi toliko pestrosti, posebno za kmečkega mladince, ki nima drugih možnosti udejstvovanja.

In tvoje misli o seminarju? Odlično je bil pripravljen, samo potrebnih bi bilo še več takih seminarjev; zlasti predavanja so bila za nas navedno zanimiva.

Sd.

V Vidmu-Krškem imajo kopalnico

Enoletna želja po kopalnici v starem delu mesta Vidmu-Krško se je izpolnila prebivalcem kakor tudi gospodinjstvom centru in stanovanjski skupnosti. 23. marca popoldne so izročili novo kopalnico v uporabo vsem prebivalcem.

Da so se odločili za kopalnico, je razumljivo, kajti v Vidmu-Krškem, to se pravi v starem delu mesta, je samo ena nova gradnja, ki ima kopalnico. Polet tega pa so uredili še nekaj kopalnic v starih zgradbah v zadnjih letih.

Kopalnica je zelo lepo urejena in ima štiri prhe ter eno kad. — Obratuje vsak turek, mehak in soboto od 9. do 13. ure. Ostale dni pa bo na razpolago šolski kopalnica in javnem. Odrasli bodo za ustuge plačevali za prho 50, za kad pa 100 din, medtem ko bo šolska mladina prispevala 10 din, za vaje pa bo polovična cena. Kopalnica je blizu tržnice, poleg zelenjavne trgovine, Prostor je ves obložen s ploščicami in ogrevan s bojljerji.

Zelo uspešno dela tudi pralnica, ki je pred meseci došla na prvo kličev vodo. Ker je pranje zaradi boljše vode sodineje, ima pralnica vedno več dela. Obratuje od jutra do večera.

Pred kratkom so nabavili stroj za kemično čiščenje oblač, katerega bodo v kratkem montirali. Ta stroj, ki je stal 3 in pol milijone dinarjev, bo začel obratovati v kratkem. Uredili bodo tudi likalnico in kopalnico.

Priljubljeni ledeni ho začel delovati uslužnostni servis, kjer bodo lahko gospodinjke najele strežnice za nekaj ur dnevno.

Stanovanjska skupnost je začela urevati še prostora za družbeno prebivalstvo v bližnji kmetovarski restavraciji na Vidmu (Kuneč), kjer bodo pripravili dnevno 350 obrokov tople hrane.

Neizkoriščeni tečaji

Na občnih zborih društev Partizana je bila vedno omejena kot največja ovira za dobro delo društev — pomanjkanje strokovnjakov — vodnikov in trenerjev.

Zal moramo ugotoviti, da društva ne izkoristijo vseh možnosti, da bi dobila sposobne prednjake. Partizan Slovenije redno vsako leto razpiše vrsto tečajev, vendar je odziv pri družtvih navadno slab. Največkrat se posamezni društveni funkcionarji izgovarjajo s težavami okoli dopustov za tečajnike, kar pa vedno ni res. Večkrat se zgodi, da razpis za ta ali oni tečaj, ki ga pošlje okrajna zveza Partizan, obleži v predalu tiste, ki prejema pošto, ne da bi o razpisu tečaja seznanili vse člane odbora ali celo sklicali sejo. To so pomanjkljivosti, ki resno ovirajo delo.

Tako je Partizan Slovenije v januarju in februarju organiziral več smučarskih tečajev (za teke, skoke in alpske discipline) toda odziv je bil slab. Isto velja za tečaj za vodnike v vaških društvih, za tečaj za vodje taborjanj, za tečaj za vodje orientacijskih pohodov in prav tako za tečaj za vodnike v društvih ob tovarnah. Razpis slednjega tečaja so dobili tudi vsi večji delovni kolektivi v okraju, žal pa ni prišla niti ena prijava. Vse to kaže, da niso vzrok mpla

le dopusti za tečajnike, ampak, da se tisti, ki bi morali skrbeti za kadre, premalo trudijo pri iskanju ustreznih ljudi za tečaje.

V mesecu aprilu bo Partizan Slovenije spet priredil več tečajev, med njimi tudi za športne panoge kot so atletika, odbojka, rokomet in kolarštvo. Za te panoge je v društvih Partizan vedno zanimanje, nimajo pa vodnikov, ki bi ekipe trenirali. Ti tečajji, ki bodo v Ljubljani (vse stroške plača Partizan Slovenije!), so zelo lepa prilika, da naša društva dobijo vodnike v teh panogah. Tečajji bodo le dvodnevni, (ob sobotah in nedeljah) zato ne bo težav z dopusti.

Za vodnike atletike bo tečaj že 9. in 10. aprila, za vodnike odbojke in rokometu 16. in 17. aprila in za vodnike kolarštva 23. in 24. aprila.

Društva Partizan! Izkoristite ugodno priliko!

Tekmovali so

V Stradi so bile v nedeljo 3. apr. tekme v namiznem tenisu. Pometič so se pionirji — kar 13 ih je bilo — TVD Partizana Strada. Najboljši je bil Borut Lul, učenc 4. razreda osemletnik, drugo in tretje mesto pa sta zasedla Marjan Ravbar in Jolje Pirč.

ROKOMET

PRESENEČENJE NA MIRNI

Pod vodstvom republikanske sodnika Franca Moljka iz Črnomlja je bila v nedeljo odigrana prvenstvena rokometna tekma med TVD Partizanom Mirna proti TVD Partizanu Sevnica. Čeprav je mirnska ekipa nastopila oslabiljena, saj je eden najboljših igralcev v okraju, Muhvič, nastopil kot vratar, je zmagala Partizana s Mirno 18:10 povsem prepričljivo. Igra je vodustila vse gledalce, kajti igralci z Mirne so trenutno v najboljši formi. Za Mirno je najbolje igral Zakrajšek z 8 goli in Kozarničnik s 3 goli za Sevnico. S to zmagajo ekipa TVD Partizana z Mirne pripravila v I. kolu spomladanskega dela tekmovalju veliko presenečenje.

DERBY V BREZICAH

Novomeški sodnik Ilija Klačič ni imel težkega dela v zaslednem delu byju med TVD Partizanom Brežice in RK Celulozo z Vidma-Krškega. Rezultat tekme je bil 23:19. Igralci obeh ekip so igrali zelo disciplinirano, posebno pa sta se izkazala Čeladin Vardijan od RK Celuloze in Knežević iz Brežic. Gledalcev je bilo preko 200.

LESTVICA ROKOMETNE LIGE:

Belt	7	0	0	110:75	14
Brežice	7	5	2	137:105	10
Celuloza	7	4	3	178:129	8
Sevnica	7	1	3	105:117	8
Mirna	7	1	5	120:128	8
Krmejl	7	1	5	110:170	3
Radeče	6	1	5	118:131	3

Okrajno prvenstvo v krosu — 17. aprila

Komisija za atletiko pri Okrajni zvezi Partizan je že razpisala okrajno prvenstvo v teku čez drn in strn (krosu), ki bo v nedeljo 17. aprila ob 10. uri na Loku v Novem mestu. Tekmovanje bo ekipno in posamično, pri rezultatu ekip pa se bodo upoštevali rezultati treh najboljših tekmovalcev iz posameznega društva.

Člani bodo tekmovali na 2000 m dolgi progi, mladinci na 1500 m, članice na 1000 m in mladinke na 600 m dolgi progi. Društva lahko prijavijo več tekmovalcev in tekmovalk v posamezni kategoriji (potne stroške plača OZ!), prijave pa se sprejemajo najkasneje do 13. aprila.

Pazi: na cesti nisi sam!

Po vsej Sloveniji se je začela 3. aprila akcija za urejanje kolesarskega prometa. Kolesarska akcija je prva v skupini podobnih akcij zato, ker so zakrivilji največ prometnih nezgod prav kolesarji. Namen akcije je izboljšati red in varnost na cestah ter zmanjšati število prometnih nesreč, v katerih so soudeleženi kolesarji. Trajala bo 2 meseca.

Lani je bilo v Sloveniji 5300 prometnih nesreč, ki so terjale 250 mrtvih, okoli 4000 hudo poškodovanih in več tisoč laže poškodovanih. Med temi je bilo 60 mrtvih, nad 1000 hudo poškodovanih in še več laže poškodovanih kolesarjev.

Od leta 1954 do 1960 je naraslo število motornih vozil v Sloveniji od 8000 na skoraj 60.000, razen tega kroži po naših cestah med majem in oktobrom še 310.000 vozil inozemskih turistov, nad pol milijona naših kolesarjev, deset tisoč vprežnih vozil in množice pešcev. Ves ta promet pa zahteva določen red in disciplino, ker bo le potem manj nesreč.

V našem okraju je bilo lani pri prometnih nesrečah mrtvih 6, huje poškodovanih 29 in laže poškodovanih 67 kolesarjev. V vseh teh primerih so zakrivilni neresno kolesarji. Največ žrtve je bilo zato, ker niso nakazovali smeri, ko so zavijali v levo; sledi vožnja brez luči in obnojnega stekla, nesreče zaradi vinjenosti, vožnje vstric, vožnje z odprtim delnikom in roki, vožnje neprikladnih predmetov itd.

Letos boste morali tudi vi števila v statistiki prometnih nesreč pri TNZ! Lahko pa si pomagate. Udeležite se predavanja o prometni varnosti, berite propagandni material, ki je tiskan nalahko za to akcijo, seznanite se s prometnimi predpisi in sploh storite vse, da boste tudi vi pametni in disciplinirani koristnik cest.

Med akcijo se bo zaostrovale kaznovanje kršilcev prometne varnosti. Ta strogenje tudi po akciji ne bo popustila. Sicer pa je vse to namenjeno le vaši varnosti, čuvanju vašega življenja!

Obiskali smo Trebelno V TEM TEDNU WAS ZANIMA

V pisarni krajevnega urada na Trebelnem je bilo še ob petih popoldnih živahnih. Ljudje so namreč prihajali po zdravstvene izkaznice. Ker nisem dobil predsednika Zveze borcev, sem se pogovoril kar z njimi. Šlo je za njihov krajevni praznik 12. aprila. 12. aprila 1942 je bila v tem okoliščini prva večja borba z Italijani. Partizani so se spopadli z njimi pri Zgoranjem Zabukovju. Pa pustimo, naj govore ljudje:

— Ponoči je prišlo okoli 40 naših. Bili so zelo utrujeni. Za prenočišče so si izbrali pod pri Zgoranjem Zabukovju. Verjetno

pa je naše nekdo izdal in tudi stražar je najbrž zaspal... — Koliko je bilo Italijanov? Oglasila se je kmečka mamica: — Vse zeleno. (Imeli so zelene uniforme.) Italijani so obkolili hišo lastnika pada in pod, zažgal hišo ter streljali. V hiši sta zgorela gospodar in njegova žena, ki sploh nista vedela za kaj gre in da partizani prenočujejo na njihovem domu. Njun sin je imel srečo in se je rešil. — Med borbo se je najbolje in najdlje držal naš mitraljevec, ki si je izbral zakon za kupom gnoja.

Po končani borbi je obležalo na bojišču 7 (nekateri so trdili 9) partizanov in 6 Italijanov. Ostalim partizanom se je poredilo prebiti obroč. — Zjutraj so naše nametali na lojtrni voz kot polena. Italijane pa so položili na plevence, da je bilo videti, kot da spijo. (Plevence so seveda pokradli po vasi.) Tudi naš je moral voziti. Iz njihovega pripovedovanja je bilo čutili obtožbo naslaja, krivice, laži in vsega, kaj je slabo in kar prinaša slabo. Predno sem se poslovil, je nekdo še dodal:

Ni nas treba preveč vladiti po časopisih... TREBELNO DANES... Kmetijska zadruga Trebelno je imela lani 60 milijonov dinarjev prometa in je za 15 milijonov prekoračila postavljeni letni plan. Presegli so ga zato, ker so odkupili več živine in lesa, kot je bilo predvideno. Ob koncu leta so imeli 100.000 dinarjev čistejšega dobička, na skladi pa so dali 800 tisoč dinarjev. Kmetje se bolj težko razumejo, da bi največ zaslužili s pitanjem živine, kot težko razumejo tisti, ki delajo plan kooperacijski, da v trebelnskih hribih nima smisla sejati Italijanski vrst pšenice. Plan pri pšenici letos kmetijska zadruga ni dosegla, pač pa je presegla kooperacijski plan sajenja krompirja in sicer za 200 odst. Kmetje se počasi, a vedno bolj navajajo na pitanje živine, sadjarstvo in pridelovanje krompirja, za kar je njihov svet najbolj primeren. Zadržano divorane je opremila in urečila kmetijska zadruga. Tu imajo razne sestanke, igre, predavanja in — televizijski sprejemnik. Televizor je last vseh množičnih organizacij, kupil na jim ga je še bivši občinski ljudski odbor Mokronog. Mladci in stare ob večerih rado poseda pred njim. Žal pa se kmetje še vse premalo zanimajo za kmetijske oddaje. Pionirji in mladina osmetleke pripravljajo skupno z mladinsko organizacijo proslavo za krajevni praznik. Na njej bodo nastopali z recitacijami, petjem in s kakšno sliko iz partizanskega življenja. Proslava bo v Zgoranjem Zabukovju, se pravi na kraju, kjer se je odigral dogodek, zaradi katerega praznujejo 12. april kot svoj praznik. Mladinska organizacija ima večkrat predavanja. Na njih se seznanja mladina s sodobnim kmetijstvom. Vseh pripravljajo tudi ples. J. P.

Metličan o Metliki

Franca Kobeta, direktorja STP Metlika, znanega metliškega javnega delavca smo zaprosili za odgovor na sledeče vprašanje: — Tovariš Koba, povejte nam kaj o svojem mestu, o tem, kaj je došlo po vojni, kako se to odraža na prebivalstvu in kako naj bi se Metlika po želji Metličanov razvijala še naprej! — Predvojna Metlika je bila majhno obrtniško, uradniško in kmečko mesto brez industrije. Razvoj je pričela doživljati šele po vojni. Leta 1956 je dobila prvo industrijo — "Beti", ki je takrat zaposlila blizu 130

ljudi (danes 196). Lani je stekla Novotekovska predelnica, ki je dala kruh nadaljnjim 200 ljudem. V istem letu smo odprli še sodobno vinsko klet. Uspešno delovanje in obstoj te kleti bomo lahko zagotovili le z obnovno belokranjskih vinogradov. Današ pa so mnogi Belokranjci zaposleni v domači industriji in obrti. Obtože bomo treba razvijati še naprej. Izseljevanja v tuino, nekdanj tako značilnega za ta predel, ni več. Mnogo skrbi bomo morali posvetiti razvoju manjših podjetij, ki se še ne razvijajo naj-

bolje. Temelji novega gospodarskega sistema sione na samostojnosti podjetja, na občini kot osnovni družbeno gospodarski enoti ter vsestranskem podporanju pobud proizvajalcev in državljanov. Ti imajo vse možnosti odločiti neposredno preko raznih oblik delavskega in družbenega upravljanja, saj sta to dva osnovna temelja novega gospodarskega sistema. Opozil sem, da je na tem področju, pri nas, posebno pri obrtnih podjetjih, premalo pobude. Delovni kolektivni, občina, in zbor proizvajalcev bodo morali najti načine, da bi to odpravili. V organe delavskega upravljanja bomo vključili več mladih, trezno mislečih ljudi, ki bodo znali kar najbolj izkoristiti vse možnosti za razvoj ter ga skušali pospešiti tudi z uvajanjem nagrajevanja po učinku dela. Nedvomno je želja vseh Metličanov, naj bi se Metlika razvijala z enako hitrostjo, da celo hitreje kot doslej. Tu pa nastaja tudi vprašanje razvoja mesta kot urbanistične celote. Lani smo v glavnem uredili kanalizacijo, letos pa bo skomlet Metliko stekla asfaltirana cesta. — Šele lani smo dobili urbanistični načrt, ki je veljal precej sredstev, še več pa jih bo terjalo izvajanje tega načrta. Razumevanje meščanov pa bo vsakega potrebno, če bomo hoteli urbanistični načrt uresničiti. Medski moramo ohraniti kot starinsko mesto z vsemi njegovimi posebnostmi, obenem pa skrbeti tudi za privlačenje sodobnih urbanističnih razvojov. Ko bomo uredili kopalnice in sodoben hotel, bo lahko Metlika postala zaradi bližine Kolpe in vinogradniške okolice priljubljeno turistično mesto.

Novice iz Butoraja

Mladina Butoraja, Lahnje in Zorenec je prejšnjo nedeljo veselo prihajala na Butoraj, kjer je bil sklican ustanovni občni zbor aktivna LMS. Aktiv se je zaradi nedelavnosti razdelil že 1952 leta in od takrat je mladina delala neorganizirano. Mladinci smo pomagali pri gradnji gasilskega doma itd. Kmalu pa smo začutili potrebo po aktivni, ki bi nas povezal v trdno celoto, da bi se lahko pokazali tudi navzven, ne samo na njihavih. Zdeli smo si večjega razmaha, iger, plesov, predavanj, tekmovalni in podobnih dejavnosti. Letos v začetku januarja smo sestavili pripravljajni odbor za aktiv. Le-ta se je povezal z občinskim komitejem, kjer je dobil navodilo za delo. Člani odbora so govorili z vsakim posebej, mu razodeli namene organizacije in mu vzbudili veselje do dela. Uspeh je bil presenetljiv, udeležba na občnem zboru je bila skoraj 100%. Zbor je dobro uspel, izvolili smo upravni in nadzorni odbor.

Mladina je pokazala veliko vnemo do dela, kar je znak, da z dosedanjim stanjem ni bila zadovoljna. Sestavili smo si zahtevne načrte dela, ki pa je izvedljiv, če bo mladina delala tako vnemo, kot jo je pokazala. Vsak meščano bomo priredili dvakrat ples. Med letom bomo organizirali štiri ekscurzije, več predavanj in prostih zabav. V načrtu imamo tudi športne dejavnosti, šahovski turnir, kolesarske dirke in ureditev odbojcarskega igrišča.

Pridno že vadita igralska in pevška skupina. Kmalu bomo pričeli tudi delati pri izgradnji gasilskega doma. Tako bomo dobili potreben in zaželen prostor. V naših vaseh je KZ Crnomelj že pričela s škropljenjem sadnega drečja proti ameriški muharki. Delo poteka z motorno škroplilnico nemoteno. Kmetje so s škropljenjem zadovoljni, saj so zavedajo njegove pomembnosti. Drečje je v prejšnjem letu rodilo bolj slabo, zaradi siane. V tem letu pričakujemo lep pridelek, a brez škropljenja bi bilo sadje nekvalitetno. Škroplina skelja je naletela tudi na kmete, ki z zatiranjem kaparja niso zadovoljni. Razveseljivo je, da je takih zadnjih kmetov skoraj vedno manj tudi v naših vaseh. Kmetje so se močno oprli pogodbenege pitanja prašičev. Ta predel za sadjarstvo in vinogradništvo ni primeren, pitanje pa je za kmete privlačen vir dohodkov. Nekateri spijo že po deset ali več prašičev na leto. Vse odkupi KZ Crnomelj po primernih cenah. Fitanje prašičev je torej rešitev tukajšnjih kmetov. Ker so zaradi svinjske kuge sejmji v Novem mestu zaprti, se je število svinj pri nas občutno zmanjšalo, ker kmetje nabavljajo v glavnem novomeško prašiče. Svinjaki so prazni in kmetje že komaj čakajo, da se odpro sejmji v Novem mestu. (kar se je medtem že zgodilo) — uredništva. L. S.

ZA KRAJEVNI PRAZNIK TREBELNEGA

ISKRENO ČESTITA VSEM KMETOVALCEM, DELAVCEM IN USLUŽBENCEM NA SVOJEM OBMOČJU, IN SE JIM ŠE NADALJE

PRIPOROČA

KMETIJSKA ZADRUGA TREBELNO

SENOVŠKA OBRV V TEŽAVAH

Tam, pri novih blokkih, so se topli udarci čevljarskega kladiča spomnili, da se mi je razmakaj ošev na peti. Vstopil sem v senovško čevljarsko. V precej mračnem prostoru sem nazadnje le ugledal dva čevljarja in njima potohli svoje gorje. — To je po naše delo. Kar sem s čevljem, — me je pozval poslovođa Ivan Barbič. — Kaj sta kar sama? — sem ju poberal. — Sama sva, dela pa je dez glavo, posebno v sezoni, — je odgovoril pomočnik Ivan Hribšek. Razpletel se je pogovor. — Krpanjio nam še nosijo ljudje. Nove čevlje naroči redko kdo pri nas. Trgovine so založene z industrijskimi čevlji. Ljudje jih raje kupujejo. — To drži, nekdo pa mora tudi popravljati, — sem pristavil. — Oh, saj veva, da sva potrebna. Samo to je, da se pri

Topliški volivci predlagajo

2. marca je bil zbor volivcev v Dol. Toplicah. Udeležba je bila še precej dobra. Lahko pa bi bila bolj. Občinski odbornik za Dol, Toplice je govoril o gospodarskem planu za leto 1960, o socialnem zavarovanju kmetov in drugih komunalnih zadevah, ki volivce zanimalo. Po poročilu se je razvila živahna razprava, v katero so posegli skoraj vsi navzoči. Dali so več predlogov in nasvetov, na podlagi katerih so bili sprejeti sklepi, ki bodo predloženi občinskemu ljudskemu odboru v reševanje. Občinski proračun je bil oglasno in brez vsake pripombe sprejet. Topliški volivci pa so izrazili željo, da bi začeli s pripravami za gradnjo nove šole, ki naj bi imela prostor tudi za otroški vrtec. Tega v Toplicah zelo pogrešamo, saj je vedno več mater zaposlenih. Nova šola naj bi bila hkrati spomenik osovobodilnemu boju; pod njeno streho naj bi domovlaj tudi partizanski muzej, in avli pa bi imela svoj prostor spomeniška plošča z videsanimi imeni padlih borcev. V Toplicah je stalni zdravnik nujno potreben, zato so volivci predlagali, naj bi kopalnice zdravnik opravljal tudi ambulantno službo, dokler ne bo primerne stanovanja za novega zdravnika, če se bo zanj pokazala potreba. Tudi lekarna bi bila nujno potrebna, vsaj lekarniška postaja, ki bi prodajala zdravila brez receptov. Sprejet je bil tudi sklep, da naj občinski odbor izda potrebne ukrepe glede snage in čistote v zdravilišču. Krajevni odbor pa bo uredil vprašanje pokopališča in novega daljnogovoda v Obru. V sveto, je odpelja. Nasprotno, čutili je, da se ljudje zavedajo pomena tega sveta, zlasti se, ker tako prihranje mnogo potov in stroškov, mimo tega, je do poravnalni svet v precejšnji meri pomagal rešiti probleme nepotrebnega tožarjenja. Zadnja leta je bilo mnogo govora o mirstvu in našem gasilskem društvu. Gasilski dom niso in niso mogli urediti, da bi služil svojemu namenu. Sedaj pa z veseljem poročamo, da so glavna dela končana in da bo novi, pomlajeni odbor, od katerega pričakujemo precej aktivnosti, dela dokončati. Vse drugače pa potekajo dela na Belem griču, kjer so gasilci zbrali precej materiala za gradnjo doma. Pri vsem tem delu so se postavili na lastne noge, nakopali so peska, nabavili opeko, pripravljajo se še druge akcije za dosego cilja. In pogumno naprej, gasilci iz Belega griča! Krajevni odbor ZB pripravlja za krajevni praznik odkritje dveh spomeniških plošč iz časov NOB v Mokronogu. Odkritje ZB je treba požarviti, saj je skratihi ča, da tudi Mokronog, ki je dal lep delež v NOB, ovekoveči nekatera dejstva. V. V.

MOKRONOŠKI PORAVNALNI SVET

Poravnalni svet v Mokronogu dela že tri mesece in se je doslej vsestransko obnesel. Doslej je obravnaval 15 zadev, ki bi jih sicer reševalo sodišče. Najbolj zanimivo je, da je bilo od 15 sporov rešenih 14, le v enem primeru zaradi odsotnosti ene stranke poravnave ni bilo mogoče doseči. Vsebinska dela sveta je bila čaka pestra, obravnavali so poravnave glede motenja posesti, lahkih telesnih poškodb, manjših tatvin, razzallitve, preužitek. Stranke so bile še precej disciplinirane in tudi bojazne, da ljudje ne bodo imeli zaupanja v svet. TRI IN POL MILJARDE DINARJEV nameravajo investirati v naslednjih letih v valjarni bakra Sevojnjo. S tem se bo proizvodnja povečala od sedanjih 2.000 ton na približno 40.000 ton raznih valjarnih izdelkov iz bakra, medenine in drugih zlitin. Z omenjenimi investicijskimi sredstvi bodo nabavili precej novih strojev in opreme, s čimer bo stroške boljše izkoristene tudi sedanjih strojni park. ZA VSE TURISTIČNE PRAJE CRNE GORE so predvidene v naslednjih letih znatne investicijske naložbe. Samo za Budvo je predvidenih eno in pol milijarde dinarjev. S tem bodo zgradili veliki hotel, osem vil, šest paviljonov, razširili luko in zgradili več restavracij.

Tedenski koledar

Četrtek 1. aprila — Radivoj Pakek 8. aprila — Viljenka Sobota 9. aprila — Ljubomir Nedelja 10. aprila — Sreča Ponedeljek 11. aprila — Rada Torek 12. aprila — Lazar Sreda 13. aprila — Ida

KINO

Crnomelj: 8. in 10. IV. ameriški barvni film »Nezadostna ocena«, 13. IV. mehiški barvni film »Glasba noči«. Dol. Toplice: 9. in 10. IV. angleški film »Clovek, ki je ljubil rdečelasce«, 13. in 14. IV. francoski film »Ponočni ljubimci«. Kostanjevica: 10. IV. nemško-francoski film »Lov na čarovnice«, 13. IV. francoski film »Zlatar«, Metlika: 9. in 10. IV. ruski film

Mali oglasi

Mihajlo Strogov: 13. IV. angleški film »Hrepenenje za nebom«. Mokronog: 9. in 10. IV. italijansko-francoski film »Cabrini«. Novo mesto »Krk«: od 8. do 11. IV. ameriški barvni film »Obracun pro or. Korala«. Od 12. do 14. IV. italijanski barvni film »Poslednji tri«. Senič: 10. IV. nemški film »Dokler si z menoj«. Senovo: 9. in 10. IV. ameriški barvni film »Preko mnogih rek«, Senčar: 9. in 10. IV. ameriški film »Klic divjine«. Videm-Krško: 9. in 10. IV. francoski barvni film »Afrodita«. 13. in 14. IV. francoski barvni film »Sklavari na Volgi«. Žužemberk: 10. IV. ameriški barvni film »Velika noč Casanova«. Lambreto 125, odprt, model 51, nove gume, poceni prodam. Ogled

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 28. marca do 4. aprila je bilo rojenih 18 dečkov in 12 deklic. Porok ni bilo. Umrlil so: Alojz Krevs, delavec iz Čentije, star 27 let, Ana Bele, učiteljica iz Stranske vasi, stara 77 let, in Matija Mavsar, kmet iz Istenika, star 70 let.

BREZICE

Marca ni bilo rojstev izven bolnišnice. Porodili so se: Slavko Stanislavljivič, podoficer JLA in Dragica Rajakovič, gospodinja, oba iz Brezice; Franc Matjašič, delavec in Vica Kuhar, delavka, oba iz Brezice. Umrlil so: Jozeta Vrenko, gospodinja iz Brezice, stara 89 let, Jozie Ruch, klepar iz Brezice, star 80 let, in Terezija Ban iz Čentnih sel, stara 54 let.

Iz novomeške poročnišnice

Pretekli teden so v novomeški poročnišnici rodile: Julka Per iz Cadraz — deklco, Fani Gazdova iz Smolenje vasi — dečka, Karolina Pleško iz Očoca — dečka, Justa s Krke — deklco, Anica Andelčič iz Zdoboca — dečka, Kristina Kuhar iz Praproč — dečka, Ana Ostanek iz Martinje vasi — dečka, Marija Hodnik iz Orhovca — deklco, Marija Gazdova iz Malih Brunac — dečka, Terezija Miklavčič iz Gredca — dečka, Kristina Kuhar iz Ručetne vasi — deklco, Marija Bajuk iz Krizljeve vasi — deklco, Marica Bec iz Pekla — deklco, Marta Jerič iz Dol. Straže — dečka, Staudohar Marija iz Jelskovič — deklco, Anica Komat iz Tihobaja — dečka, Danica Kovačič iz Rodin — dečka, Marija Opat iz Gor. Medvedjega sela — deklco, Albina Andrejčič iz Šentjerneja — deklco, Frančiška Lipovec iz Kocovca — dečka, Vera Setina iz Gotne vasi — deklco, Marija Drobne iz Straže — dečka, Helena Gešelj iz Nove Lipe — deklco, Marija Tešarčič iz Stare cerkve — dečka, Marija Kmet iz Reče — deklco, Anica Maver z Vrtače pri Žužemberku — deklco, Hedvika Kovač iz Vidma-Krškega — dečka, Marija Gregar iz Čateča — deklco, Marija Madjarović iz Soteske — dečka, Jozeta Smole iz Prapročnice — dečka in Katarina Madronič s Sinjega vrha — dečka.

ZAHVALE

ZAHVALA Žozeta Kos iz Crmošnjice pri Stopičah se iskreno zahvaljuje zdravnikom Splošne bolnišnice v Novem mestu — kirurgom, za uspešno opravljeno operacijo, ostalemu osebju pa za nego in prijaznost. Vsem želim še veliko uspehov pri delu!

ZAHVALA

Ob bridki izgubi moza in očeta FRANCA ZUPANA, se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga tako velikemu številu spremili na njegovi zadnji poti in mu poklonili toliko lepega cvetja. Posebno se zahvaljujem sindikatu LEV Šentjerneja, Upravi za ceste Novo mesto, kakor tudi centerjem, šolskemu odboru Šentjerneja in ubensem IV. razreda osnovne šole Šentjerneja. Hkrati prava lepa hvala vsem, ki so nam v največjem trenutku priskočili na pomoč in nam izrekli sožalje. Zaljubljeni: Zena Fanika, hčerka Martina in sinovi: Franci, Jože in Miloslav.

O gasilcih v Šentjanžu

21. februarja je bil v Šentjanžu občni zbor Prostovoljnega gasilskega društva. Udeležba je bila zadovoljliva, razprava precej živahna. Predsednik društva ni imel o delu skoraj kaj poročati, ker je zadnji dve leti aktivnost članov zelo pustila. V vsem letu je bilo 7 sej upravnega odbora in 6 sej članstva. Na teh sejah so s mnogocem razpravljali, vseh sklepov pa niso izvršili. Nastupili so igror, organizirali srečolov in zabavno prireditve, da bi tako dobili nekaj sredstev za gradnjo gasilskega doma, vendar je bil izkupicek teh prireditev zelo majhen. Lani ni bilo na tem območju nobenega požara, niti ne elementarnih nesreč. Šentjanjski gasilci pa so pomagali pri zalivanju jame v Krmelju. Pri vajanju je bilo videti, da je nujno pomladiti gasilske vrste z mlajšim kadrom. Po vaseh so ustanovili trojke, ki pa niso dole obljubljenega orodja od občinske gasilske zveze. PGD bi lahko občutno povečalo število članov, če bi se obrnilo na mladino in ostalo prebivalstvo, žal pa tega niso storili. Zadnji dve leti tudi učiteljstva niso vabili na seje kot je bilo to v navadi prejšnja leta. Tudi pionirji bi dobili veselje do gasilstva, če bi se kdo z njimi ukvarjal. Vsem tem vprašanjem so posvečali premalo pozornosti, zato bo treba v bodoče to popraviti. Cimprej bo treba razmiseliti o gradnji gasilskega doma in navsez boljše stike z občinsko gasilsko zvezo. Izvoljen je bil nov odbor, ki si je zadal nekaj smernic za bodoče delo. Če bodo vse narčne uresničili, bo društvo pokazalo nedvomno velik napredek.

MLADINA TEKMUJE Mladina iz Šentjanža in Budnje vasi se poteguje za leseno barako, ki bi jo preuredili v mladinski dom. Ker imajo oboli enake potrebe, so organizirali medsebojno tekmovalje. Barako bo dobila najboljša delavna organizacija. Tekmovalne obsega sestanke s pestrim programom, dobro udeležbo, članstvo v drugih organizacijah, sodelovanje pri PD, študiji političnih tem itd. Mladina iz Šentjanža, stara nad 18 let, se je že vsa včlanila v SZDL in bo imela vrhlojni teden slavnostni soredem. Vključili se bodo tudi v PGD. Sekretariat je sestavljal podroben delovni načrt, ki ga bodo dosledno uresničevali. Njihovo tekmovalje se odraža tudi že v delu PD Milana Majcna, kjer mladinci

Igrajo in pomagajo pri organiziranju prireditev. Ob sstranski pravita: zmagali bomo ml, dom mora biti naš!

Z. A.

● MOŠKIM ● FANTOM ● In DEČKOM ● PRISTAJAJO NAJBOLJ S RAJCE ● INDUSTRIJE PERILA ● NOVO MESTO ● Z ZAŠČITNIM ZNAKOM ● LABOD ●

Novomeška kronika

● Ovinek med Bergmanovo in Goleževo hišo na Glavnem trgu je postal preglednejši, odkar so pred nekaj dnevi potrdili leseni plot okoli Goleževe hiše, ki je dobila arhitekta. Pod njimi urejujejo moderen lokal, v katerem bo podjetje Astra iz Zagreba prodajalo čevlje.

● Sinoči se je novomeškemu občinstvu predstavil celjski akademski klub »Dobri znanci«, ki je priredil spored humorja, glasbe in popevk v Prosvetnem domu. Za prireditve je bilo precej zanimanja.

● Na živilskem trgu je bilo v ponedeljek 4. aprila zelo živahno. Največ prometa je bilo z raznimi semeni, saj imajo

zaradi lepega vremena vsi vrtničarji polne roke dela. Jajca so prodajali po 14 din, račič, špinačo, motovilec po 30 din (krozniki), kislo repo in zelje po 25 din (krozniki), jabolka po 80 din/kg, vino po 180 din/liter, mleko po 35 din/liter, ter razno jušno zelenjavo v šopkih po 10 din.

● Gibanje prebivalstva: rodili sta: Stefka Zunič iz Ljubljanske 2 — dečka, in Anica Klobčar iz Kristanove ulice — deklco.

● Poročila sta se Dušan Zupanič, avtomehanič s Potoka, in Vera Sinkovec, krojaška pomočnica iz Slakove ulice 8. Smrti in nesreč ta teden ni bilo.

Tarzani in opice...

Novo mesto je pred nekaj meseci dobilo pokrito tržnico, ki pa služi svojemu namenu le dva dopoldneva v tednu. Večino ostalega časa je otroško igrišče in se grede otroci tam Tarzane in opice, ravbarje in žandarje ter podobno. Pri tem pridno skačejo, plezajo in se drsajo po stojnicah, Res, pri igrav včasih kakolomolijo, a kaj bi, saj imajo očetje denar, jo bodo že plačali, če jih bo kdo poterjal. Razen tega otroci med igranjem stojnice kar dobro zamažejo z blatnimi čevlji, včasih celo tako, da sploh ni videti kakšne barve je prvotno bila. In kmetice pridejo, položijo, kar so prinesle, na to umazano stojnico.

To smo zabeležili zato, da bi pristojni mogle nekaj ukreniti, da otroci ne bi delali po nepotrebnem škodo; da bi stari razložili otrokom, kaj je prav in kaj ne, in da bi pristojni poskrbeli, da kmetice ne prodajajo na umazanih stojnicah.

»Nihče nam ne vzame ljubezni...«

Eno izmed pisem, ki nam jih z vseh koncev sveta pošiljajo naši bralci

Rojaka Franc in Lojka Kastelic iz Sallauminis v Franciji sta nam pred kratkim poslala obirno pismo z lepimi pozdravi uredništvu in vsem bralcem lista, polno najtoplejših želja za srečo in zdravje v letu 1960. Iz pisma povzemamo nekaj misli:

... Najprej prav lepa hvala za tako redno pošiljanje našega priljubljenega Dolenjskega lista, ki ga dobim redno vsak teden. Resnično vam povem, da se mi zdi, ko ga držim v rokah, da imam kos domovine. Tako mi je kot da sem dobil pismo od drage matere, kajti vem, da bom v njem našel napisano vse, kar me zanima...

Jaz in žena sva doma iz Velike Loke, katero sva zapustila pred 30 leti zaradi slabih življenjskih razmer, ki so bile takrat v naši domovini. Trideset let bo, od kar moj znoj moči premore Severne Francije, več kot 600 metrov pod zemljo. Šest mesecev mi manjka do

penzije, če mi bo usoda mila, da odnesem zdravo kožo. Moram omeniti, da v našem rudarskem bazenu vsak dan ubije najmanj dva rudarja, najmanj dva pa umrta sleherni dan zaradi posledic bolezni silikoze. To je tista tujina, ki te izkoristi do kraja in potem izloči iz družbe...

Zato je naše domotožje toliko večje in ti ljubi naš Dolenjski list, nam hladis rane in greješ ljubezen do naše socialistične

domovine, v kateri gradite sebi in našim potomcem boljšo bodočnost...

Da živite v bratstvu in enotnosti, vidimo po naši ambasadi v Parizu, ki ne manjka na nobeni naši proslavi. Čeprav smo 230 km severno od Pariza, smo dobili že tri obiske našega veleposlanika: enkrat tov. dr. Aleša Eeberja, dvakrat v enem letu pa našega sedanjega veleposlanika dr. Radivoja Uvaliča in celega kolektiva ambasade. Pomislite, tak diplomat, pa pride med nas rudarje! Tu se vsi čudijo, pa je 16 narodov, ki konjčno premore v teh nevarnih rudnikih. Čudijo se Francozi, čudimo se tudi mi, ko nismo

tega navajeni. Da, dragi tovariši uredniki, to je znak bratstva in enotnosti stare domovine.

A tudi naš tovariš dr. Uvalič se je čudil, ko mu je lani za 29. november naš Jože Martinčič v pozdravnem govoru med drugim povedal:

»Vzeli so naše moči, naše zdravje, a naše ljubezni do domovine nam niso in ne bodo mogli in z vsemi močmi bomo skrbeli, da ostanemo zvesti naši socialistični federativni ljudski republiki, našim bratom in sestram v domovini!«

... Vsem vam pri listu in drugim bralcem želimo še veliko uspehov, da bi se naprej opravičali vaše veliko poslanstvo...

Pesem v prozi o srcu

Od leta 1928 živi Olga Stibar v Sindneyu v Avstraliji. Zadnji dve leti v domovini je preživela v Adlešičih v Beli krajini, kjer je bila učiteljica. Daleč od domovine je mislila nanjo, na Belo krajino, Adlešiče in šolo. Po več kot tridesetih letih odsotnosti je napisala učencem približno takole pismo, ki ga jim je učiteljica v šoli tudi prebrala:

— Otroci... pišite o milni ob Kolpi, o gradu, o šoli, o kraju, kjer sem pustila srce. Je šola še enonadstropna? Rastejo bele še brez? In cerkev, in narodne noše, pa dobri ljudje? Se spremenilo je kaj? Steji še vse? Jaz vedno mislim na vas, na vse, kar vas obdaja.

Iz očk so kapale solze na zvezke, klopi... Potem so jih obrisali. Eden je pisal, ostali nagubali čela so in narekovali približno tako — vendar ne čisto tako, ker srce narekuje vse lepše kot usta in kot se piše lahko:

— Hodimo v šolo, v kateri ste včasih učili očeta in matere naše. Takrat je imela le eno nadstropje. Prilila je vojna in so jo Nemci požgali. Očetje in matere so se borili, padali in zmagovali. Prilila je svoboda in novo življenje. Obnovili vasi smo, šolo dvonadstropno zgradili, da je še lepša kot prej.

Tistega grada Podbreškega tudi ni več. Razvaline samo še stoji. Tudi tega so med vojno ustaši in Nemci požgali... Miln še ropuče. Kolo se vrtilo, da se kapljice v soncu blešče kot dragulji. Milnar je star že dobro še melje. Dekleta in žene kot včasih, vozijo v miln...

V cerkev še hodijo — največ le stari ljudje, in narodne noše so v modi le še pri starih. Brez se rastejo... In kmetje kot pa navadi, robantijo čez vse, kar je novega, a so po srcu le dobri. Kadar je treba volitve ali akcijo kakšno speljati, zagrabijo... In gre, saj smo po srcu vsi dobri ljudje...

Mladina politiko študira, lepo vedenje proučuje, hodi na sestanke, gospodarsko kmetijsko

šolo ustanovlja. Sicer so plahi še, ušijo se radi, a še se boje postavljati vprašanja...

In mi, pionirji hodimo v šolo, delamo, in na večer, ko nam očka vkup lezelo, pišemo nalogo in se učimo za šolo...

Zaprli so pismo, ga poštarju dali, še prej objubili so v njem, da bodo še večkrat, še večkrat pisali...

J. P.

KONJ V URADU ZA IZGUBLJENE PREDMETE

Nenavaden primer so imeli v splitskem uradu za izgubljene predmete — neki mešanec je pripeljal konja.

Mešanec, ki se je sprehajal v predmestju Splita, je našel na skupino otrok, ki je pretepal konja. Ko so ga zagledali, so se razbežali in tako je ostal sam s konjem. Vendar ni in ni mogel najti lastnika. Nihče ga ni hotel sprejeti. Zaradi posebnosti, ki so mu jih prizadeli otroci, ga je odpeljal na veterinarsko postajo, kjer so mu sicer nudili pomoč, vendar ga niso hoteli obdržati. Objavili so tudi oglas v časopisu, a lastnik se ni javil. Potem je nekdo predlagal da konja odpeljejo v urad za izgubljene predmete. Rečeno — storjeno!

Uslužbeni so najprej mislili, da je šala, vendar jih je mešanec kaj hitro prepričal o resnosti primera. Kaj so hoteli, seveda so ga vpisali v knjige za izgubljene predmete. Potem je šele nastala prava težava. Kam s konjem, kajti to ni de-

žnik ali klobut, ki ga lahko spraviš v omaro. Poskusili so pri nekaterih splitskih podjetjih, ki imajo tudi živinsko vprego, s prošnjo, da začasno sprejmejo izgubljenega konja. Tako ga je prevzelo podjetje »Spediters«. Danes ga lahko pogosto vidijo na splitskih ulicah, kajti od takrat je preteklo že precej časa, lastnik pa se še vedno ni oglašil. Seveda, le kdo bo jekal konja v uradu za izgubljene predmete?

Naftna polja ob jadranski obali

Letos se obetajo pomembne odkritja naftnih nahajališč na jadranski obali. Lani so začeli s poskusnim vrtanjem pri Murvica blizu Zadra z največjo vrtnalno garnituro pri nas. Od predvidenih 4 tisoč metrov so doslej dosegli že 2420 metrov globine.

Zračni promet

Med največjimi letališči na svetu je Idlewild pri New Yorku. Na številnih betonakih stezah vzletaj ali pristane letalo vsako poldrugo minuto. Lani je na tem letališču vzletelo in pristalo 210 tisoč letal, ki so prevozila 7 milijonov potnikov. Mimo tega ima New York še dvoje velikih letališč, vendar niti vsa tri ne zadostajo za vedno gostejši letalski promet tega velenstva. Zjaj so se odločili za gradnjo četrtega velikega letališča v okolici mesta.

Kupon št. 4

KMETICA
Marija Govednik iz Gor. Lovkve bere najraje novice iz Novega mesta, Metlike in Crnomlja, povesti in odlomke iz partizanskega življenja, novice iz drugih držav, kino in smešnice.

Skozi okno so pokukali še mati:
— Tisto od AFZ naj gre v Našo ženo, ki jo imamo tudi naročeno. Samo ene hvalijo, med vojno pa smo vse trpele. Pogrešajo še popotne malhe.

GOSPODINJA

Anica iz Lovkve je pravkar spravljala otroke v šolo in se zabičala enemu:
— Tinko, danes je četrtek, na pošto moraš po Dolenjski časopis!

Ko so me otroci zagledali, se niso premaknili iz kuhinje. Gledali so v beležko in obudovali fotografski aparat. Potem sem jih moral siliti.

Gospodinja je povedala še, da ji je Dolenjski list všeč, pogreša pa romane in partizanske prigode.

MLADINKA

Barica Ostronič, mladinka in tajnica na metliški osemletki, je povedala:
— Najraje berem šport, modo, zadnja stran in podlistke — seveda, če so.

USLUŽBENKA

Lojzka Filak, uslužbenka iz Metlike, je povedala, da najprej prebere rubriko »Za dom in družino«, potem pa še vse ostalo. Zelja: roman,

Ali poznate domače kraje?

Eden izmed reševalcev naše slikovne uganke nam je hkrati z zadnjim odgovorom poslal tudi tale pristavek: »... vse te kraje že poznam, priobčite tudi manj znane trge, vasi in mesteca, da bomo videli, kdo zares pozna našo deželico...« No, pa smo tu, z našo 4. slikovno uganko. Odgovorite nam na 2 vprašanja!

1. V katerem kraju na Dolenjskem imajo tale most?
2. Imenuj občino, v kateri leži ta kraj.

Vaš kratek, jednat odgovor nam hkrati s kuponom, ki je tiskan na tej strani, pošljite vsaj do torka dopoldne, da se boste udeležili nagradnega žrebanja.

Odgovorov na 3. slikovno uganko smo do torka prejeli 180. Pravilno je bilo treba tokrat odgovoriti tole: Slika predstavlja Videm-Krško, razen tega pa je bilo treba naštetil vsaj 3 važnejša podjetja v tem kraju. Izmed pravihnih rešitev so bili izžrebani:
1. nagrada 1000 din: Janja Sikoček, učenka 1.a razreda osnovne šole Novo mesto;
2. in 3. nagrada — knjižna darila: Jožica Podboj, Cvibelj 5 p. Žužemberk, in Slavka Povše, Dobovo 3 p. Otočec ob Krki.

Nekaj okroglih

Nova prodajalka, užaljeno: »Cujte, vi — kaj vas pa to brigaj!«

OH, TA SOLA

»Očka, računska naloga, ki si mi jo naredil, je bila narobe. Pa se kar potolaži, tudi drugi očetje so narobe rešili.«

ENAKA ZNAČAJA

»Nerad veliko govorim, pravi šef novemu uslužbencu. »Kadar vam bom pomagal s prstom, pridite k meni.«
»O, potlej sva pa prav za skupaj. Jaz tudi nisem zgovoren. Če vam bom odkimal, me ne bo.«

BO POČAKAL

»Jurček, če boš tepel sestričo, ne boš dobil kosila!«
»No, jo dom pa po kosilu.«

NOVE DNEVNICE

»Hm, kaj je pa pisarna tako prazna? Spet gripa razsaja?«
»Naa, le dnevnice so povisane.«

Nekaj poklicnih

KAKRŠNAKOLI PODOBNOST JE SAMO SLUČAJNA
— Poklic?
— Književnik.
— Kaj pa ste napisali doslej?
— Tri polemične članke in dva odgovora na napade zaradi teh člankov.

FILOZOFSKA

Ko je neki novinar intervjuval znamenitega filozofa, je ta hudomušno pripomnil:
»Novinarji so čudni ljudje. Domišljajo si, da morajo vse razložiti, čeprav ne vedo ničesar.«

Novinar pa je hitro odgovoril:
»Pravo nasprotje so filozofom. Ti menijo, da vedo vse, ne morejo pa ničesar razložiti!«

ZASLUŽENI HONORAR

— Od kod pa končno tebi denar?
— Urednik mi je dal 500 dinarjev in me prosil, naj preneham s pisanjem.

ŠKRAT IN OGLAS

Prodam psa. Zre vse, posebnorad ima otroke.

Bratovščina gosjega peresa

»Bratovščina gosjega peresa — tiak... četrti stan... To je — veliki stroj, ki nikdar ne spi. Soje veleposlanike ima v slehernem kotičku sveta — njegovi sli so na vsaki cesti. Njegovi častniki korakajo z vsako armado in njegovi odposlanci stopajo v kabinete državnikov.«

William M. Thackeray

Časniki vedno razpravljajo radovednost; zato vsako odloži list z občutkom začaranja v srcu.

Charles Lamb

»Nič ni bolj mrtvega kakor večerajšnji časnik.«
Ameriški novinarsko reklo

»Če pes ugrizne človeka, to ni novica, ker se kaj takega pogosto pripeti. Če pa človek ugrizne psa, je to novica.«
John B. Bogart

»Vse kar vem, sem prebral v časnikih.«
Will Rogers

Še nekaj utrinkov

DOLENJSKI LIST IN

GOSTILNICA

Alojz Jerlič s Suhorja je naročnik našega lista. Ko smo njega in ženo pobarali, kaj misli o Dolenjskem listu, sta povedala:
— Naročeni smo nanj že 6 let. Najprej preberemo novice iz Metlike in okolice, potem zanimivosti, nato pa sledi tisto branje, ki ima bolj zanimiv naslov.

UČITELJ

Preberem rad splošni opis kakega kraja: zgodovino, zemljepis, kakšne rude so tam, tovarne, arheološke izkopanine in podobno. To porabim potem pri šolskih predavanjih, — je razložil upravitelj suhorske šole Peter Jankovič.
Povedal je še, da prebere rad kaj iz Posavja, ker je tam služboval; potem vse o šolstvu, zadnja stran, nesreče in potovanja po inozemstvu. Všeč sta mu še notranji in zunanji politični pregled, ker so v njima zajeti na kratko vsi važnejši dogodki tedna in jih ni treba iskati po drugih časopisih.

DELAVKA

Delavko na žagi Baro Suklje iz Bereče vasi sem dobil, ko

GOSPODINJE!

Zadovoljne boste le s premožom

RUDNIKA RIAVEGA PREMOGA

KRMELJ

PRIPOROČA SE

OPEKARNA PRESESJE

p. SENTRUPERT pri MOKRONOGU

RAKETE IN COPRNICE

Žalostna, a resnična zgodba z našega podeželja — »Zacopran« človek in »zacoprana« živina — Ciganska prebrisanost in denar v ognju

Imena, kraj in čas bomo pri tej zgodbi izpustili, ker verjetno ni značilna samo za to vas, ampak se take in podobne žalostne zgodbe žal dogajajo tudi drugod. Je že tako, da so nekateri ljudje raje lahkoverni in neumni, kakor da bi kako stvar pametno presodili. Pa preidimo k resnični zgodbi, ki se je pred kratkim pripetila v našem okraju.

Ciganka je prišla k Janezovim, se usedla v kuhinji in ogovorila gospodarja, da je zelo dober človek. Povedala mu je še, da je bolan, da ima v hiši vdovo in da je »zacopran« za 8000 dinarjev. Janez, ki je res bolan in ima v hiši svojo mater, ki je vdova, je zijal nad cigankino bistroumnostjo in takoj verjel seveda tudi tisto o coprnji. Ciganka mu je dejala nato, da potrebuje 4000 dinarjev, da bo od hiše odgnala coprnjo. Janez se je hitro zlagal, da nima denarja. Ciganka je nato vzela svojih 4000 dinarjev in dejala, da ve, da jih ima toliko tudi on.

Gospodar je videl, da ve elganke vse, zato je prinesel iz sobe tisočake in jih dal ciganki. Ta je zahtevala še žepni robček. Janezova žena ji ga je res prinesla. Ciganka ga je raztrgala na štiri dele in v en del zavila Janezove in svoje tisočake ter zahtevala blagoslovljeno vodo. Ker te pri hiši niso imeli, je dejala, da bo dobra tudi navadna.

Vendar Janezovih nadlog še ni bilo konec. Ciganka mu je povedala, da je zacoprana tudi njegova živina in da potrebuje od vsake živali po nekaj dlak. Janez je šel hlev in ji prinesel dlake. Potem je ciganka zahtevala še petrolej. Z njim je polila zaviti denar in ga vrgla v štedilnik. Janezu in njegovi ženi pa je dejala, da morata poklekniti k štedilniku in klečati dve do tri minute.

Ko je pri coprnji ostala, je zilia pod Janezovo posteljo. Pri odhodu je ciganka vprašala gospodarja, če mu je kaj žal za denar, ki je zgorel Janez. Ji je odgovoril, da ne. Naročila je še, da se bo v nedeljo vrnila, da bo prišel z njo tudi njen mojster in da naj jima pripravijo dobro kosilo...

Kdor ima dovolj denarja, naj kakor Janez naseda raznim coprnikom, coprnicam, padarjem, vedežem in drugim. Tako se bo najlaže znebil denarja.

A ne pozabite — pišemo že leto 1960. Živimo v dvajsetem stoletju! Ljudje se odpravljajo z raketami na Luno in na druga vesoljska telesa, v nekaterih naših vaseh pa s kravljimi dlankami preganjajo bolezni in nekateri Janezi še verjamejo v coprnje...

Načrtno razvijanje

kvalitetne dejavnosti S V O B O D in prosvetnih društev

V soboto 5. marca je bila na Vidmu razširjena seja predsedstva okrajnega Sveta Svobod in prosvetnih društev, ki so se udeležili tudi vsi predsedniki in tajniki občinskih svetov, tajnik Zveze Svobod in PD Slovenije Vinko Trinkaus, podpredsednica OLO Novo mesto inž. Vilma Pirkovič, predsednik sveta za prosveto in kulturo OLO Novo mesto Lado Smrekar in predsednik občinskega odbora SZDL Videm-Krško Lojze Štih. Dnevni red je obsegal razpravo o osnovnih problemih perspektivnega programa dela.

Povzemamo nekaj osnovnih misli iz referatov in razprave.

Inž. Vilma Pirkovič:

VSESTRANSKO PODPORO PREDVSEM TISTIM DRUŠTVOM, KI SO DO SEDAJ POKAZALA NAJVEČJO AKTIVNOST IN KVALITETO IN IMAJO NAJVEČ POGOJEV ZA BODOČE DELO.

Področje našega okraja stoji pred silno naglim gospodarskim razvojem, ki bo v prihodnjih letih zahteval, da Svobode in prosvetna društva razvijajo čim bolj kvalitetno dejavnost v naših centrih, kjer se nam razvija industrija. Okrajni in občinski sveti morajo v teh krajih načrtno razviti kulturnozabavno življenje, gledališko in koncertno udeleževanje, organizirati gostovanja in izmenjavajo kvalitetnih domačih skupin ter poklenih ansamblov, ustanovljati klube, organizirati razstave, obogatiti knjižnice s sodobno strokovno literaturo.

Vinko Trinkaus:

LJUDJE BODO V VSEH ČASIH ŽELELI RAZVIJATI SVOJO AKTIVNOST.

Pri mladini opažamo izredno zanimanje za aktivnost. Naloga naših organizacij je, da se usmerijo na akcije, da čim več mladine dobimo v našo dejavnost. Dokler bo amaterizem tak, da bodo ljudje radi sodelovali, da bo imel določen prihodek, bo nujno živeti. Računati pa moramo, da se interesi z okoljem in časom spreminjajo.

Tatjana Belopavlovič:

SVOBODE IN PD, S TEM KO SMO USTANOVILI DELAVSKE IN LJUDSKE UNIVERZE, NIKAKOR NISO OSVOBOJENE OBVEZNOSTI IN DOLŽNOSTI ZA IDEOLOŠKO IN STROKOVNO IZOBRAZBO SVOJIH ČLANOV V KULTURNOPROSVETNEM DELU.

Z delavskimi in ljudskimi univerzami smo prešli od splošnega prosvetljanja in politične propagande k sistematičnemu izobraževanju, ki temelji na izdelanih programih, na posebnih metodiki za odrasle, podpreti s sodobnimi učnimi sredstvi, še bolj pa je treba preiti k izobraževalnemu delu, ki bo grajeno na analizi naših proizvodnih in družbenih potreb. Za takšno izobraževalno delo tudi v našem okraju niso več zadostne amaterske oblike, v kakršnih so obstajale doslej ljudske univerze, ki so bile zaradi amaterskega značaja po večini tudi vezane na prosvetno društvo.

Janez Gartner:

KULTURNO PROSVETNO DELO V POGOJIH SEDANJOSTI IN BODOČEGA RAZVOJA JE KOT CELOTNI KOMPLEKS DOLOČENE DEJAVNOSTI ODGOVORNA DRUŽBENO-POLITIČNA OBVEZNOST LJUDI, KI SKOZI TO OBLIKO DELA ZAVESTNO POMAGAJO IZGRADNJI SOCIALISTIČNE MISELNOSTI IN ODNOSOV V DRUŽBI.

Dokončno je treba odpraviti ostanke primitivnega pojmovanja kulturno-prosvetnega dela le kot zabave ali konjičke posameznih ljudi, ki se s tem ukvarjajo. Pričeti moramo sistematično vzgajati vodstveni kader preko raznih seminarjev, preiti na združevanje sil, ker nam to narekujejo vse večje potrebe po dvigu kvalitete, po poglobitvi dela; to nam narekuje stanje kadrov, tehničnih in finančnih sredstev. Preusmeriti je treba dosedanje delo in to preusmeritev pojmovati kot vnašanje ideje v vsako naše delo.

Jelko Štojs:

OBCINSKI SVET MORA BITI VODJA VSEGA KULTURNO-PROSVETNEGA DELOVA.

NEGA DELA V KOMUNI IN PREKO SVOJIH SOSVETOV, KI MORAJO BITI ORGANIZACIJSKO ČVRSTI, USMERJATI IN POSPEŠEVATI CELOTNO DEJAVNOST.

Vsebinske naloge občinskih svetov, svetov in društev izvirajo iz čvrstega programa. Koristno je področje dela, ki ga ni mogoče izvršiti v enem letu, povežati v daljši perspektivni program, ki ga potem v letnih programih postopoma uresničujemo. Programi ne smejo biti formalno nastevanje, temveč morajo biti vsebinsko in po obsegu dobro dokumentirane naloge.

Tone Klenovšek:

KLUBSKO ŽIVLJENJE NAJ NE BO LOČENO OD OSTALE KULTURNE DEJAVNOSTI.

Vse ljudi ne privlači oder in petje in tu je bila velika pomanjkljivost v društvih, ker niso razvila širše dejavnosti. Organizirano zabavno življenje v društvih je zadnja leta zastalo in treba je najti pot in način, kako bomo to delo razvili, da bo imelo pravo obliko in pomen. Za to pa je najbolj primerno klubsko življenje, ker v klubih ne bomo dajali človeku le zabave in razvedrila, ampak ga bomo z vsebino celotnega dela v klubu tudi našemu času primerno oblikovali.

Franc Pavlinič:

Z ZADOVOLJSTVOM UGOTAVLJAMO, DA SO DRAMSKO PREDSTAVO V ZADNJEM LETU POSTALE KVALITETNEJŠE, TAKO GLEDJE REPERTOARJA, KI JE POSTAL SODOBNEJŠI. KAKOR TUDI NJEGOVE INTERPRETACIJE.

V naše repertoarje pa moramo uvrščati več predstav za otroke in mladino. H gledališkemu amaterskemu delu je treba pritegniti čim več mladih ljudi, jim zbuditi veselje do tega dela, ker le tako si lahko obetamo, da bo naše delo tudi v bodoče rodilo uspehe. Potrebe današnjega časa nas silijo, da razen nove vsebine iščemo tudi nove oblike našega dela.

Slavko Grahek:

LOTITI SE MORAMO ORGANIZACIJSKE STRUKTURE.

CIJSKEGA REŠEVANJA CELOTNE PROBLEMATIKE FOLKLORE V NAŠEM OKRAJU.

Obnoviti moramo folklorne skupine in obstoječim tovrstnim skupinam omogočiti redne nastope v občinskem in okrajnem merilu, za kar moramo še posebej zainteresirati tudi naše turistične organizacije. Da bi naši občajni, pesmi in plesi ne šli v pozabo, je nujno potrebno te običaje študijsko raziskati ter celotne zapise izdati v knjižni obliki.

Bogo Komelj:

PRI KNJIŽNICAH NE SMEMO POZABITI NA DRUŽBENO UPRAVLJANJE, KER LE KNJIŽNICA, KI BO IMELA DOBER UPRAVNI ODBOR, BO USPEŠNO DELOVALA.

Za ploden razvoj ljudskega knjižničarstva v okraju je nujno, da vsaka občina čim prej ustanovi v občini po eno občinsko knjižnico. Ni nujno, da je na sedežu občine, če je v drugem kraju knjižnica, ki je boljša in ima pogoje za občinsko knjižnico. Najbolje je, da je občinska knjižnica proračunska ustanova s poklicnim kadrom, ki naj bi bil tudi strokoven. Za strokovno usposabljanje knjižničarjev moramo organizirati tečaje in seminarje.

Ljubo Petančič:

FUNKCIJA PEVSKEGA ZBORA JE V TEM, DA VZGAJA POSLUŠALCA. PRAV TAKO PA SAMEGA PEVCA.

Ugotovitve kažejo, da je samo pevsko življenje premalo družabno, da so pevske vaje vse preveč okorele in da so pevske skupine večji del izolirane in zaprte, da v njih ni mladine. Vzrokov pa, da se naša mladina ne vključuje v pevske zore, nikaikor ne smemo iskati samo v mladini, ampak je treba s sodobnih vidikov kritično oceniti delovanje naših pevskih zborov in sploh glasbenih skupin in se vprašati, če tak način še ustreza današnjim potrebam in našim utripom življenja. Z dobro proženim programom mora vsak pevski zbor preraščati v pravo vzgojno institucijo amaterskega značaja na glasbenem področju.

Predsednik Tomišek je poročal o posvetovanju, ki ga je organiziral Kulturno-prosvetni svet Jugoslavije v Beogradu. V predsedstvo okrajnega Sveta Svobod in PD sta bila izvoljena dva nova člana: Slavko Grahek in Ljubo Petančič. Imenovanje so bile tudi komisije za Trdinovo nagrado. Udeleženci seje so si nato ogledali tovarno celuloze in papirja »Djuro Salaj« in se seznanili z njenimi tehnološkimi procesom.

Bogdan Boršič: PIČKA STRAŠILA (osnutek za barvni lesorez)

Revija, zanimiva za vsakogar

»OBZORNIK« je mesečna ljudska revija Prešernove družbe. Motil pa bi se, kdor bi menil, da je to kako dolgočasno literarno branje. Njorobe. Prej bi sodila med zelo dobre magazine z dobrimi prevodi najboljših tujih krajskih literarnih del z globoko humanistično vsebino v prijetni humanistični satirični obliki. Standardni so pripetki izvršnih in najboljših svetovnih anekdot od antike do danes. Tudi sicer najde preprosti bralec kratke literarne izdelke najboljših antičnih piscev in pesnikov do najmodernejših tujih in domačih ustvarjalcev. Pod poglavjem »Življenje in znanost« se vrstijo kratko in jedrnatno obdelani članki o sodobni tehniki in civilizaciji. Podoba iz narave pa prinašajo zanimivi

vosti iz vseh delov sveta. Vselej so tudi zanimivi članki: »Za domačo rabo«, »Vao revija bogatijo podoba, fotografije in ilustracije v kvalitetnem tisku, nekaj strani pa krasijo dobri bakrotiski. Skratka »Obzornik« je revija, ki je po branju nične ne zavreže, marveč jo shranjuje kot trajno kvaliteto branja, ki je koristno in kratkočasno za odrasle in primerno poučno za mladino. —nk

KNJIŽNE NOVOSTI O NOB

● Založba Mladinske knjige je izdala Matevca Haceta drugo knjigo »Kornarjevi zapiski« — S XIV. zvezjelo. ● Pri tiskarstvu založbi »Obzorja« bo v kratkem izšla knjiga Franta Komelja: Narodnoosvobodilni boji v Sloveniji. V njej je zbrano dokumentarno gradivo in kronološki pregled od prvih spopadov parti-zanskih odredov do končnega obratovanja 8. maja 1945. ● Državna založba Slovenije je izdala roman Mimi Malenškove: Tema stran meseca. Pisateljica je iz dramatične bitke za Turjak L. 1943 postavila dejanje v grad med belogardistične branilce. ● V knjigi Miša Kalosti je Rodoljub Colakovac opisal svoje spomine na leta roblje, ki jih je preživel v kaminlici v Lepoglavi. Izšla je pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani.

Družina, osnuj si knjižnico!

V tem mesecu poteka čas za vpis v Prešernovo družbo, ki pripravlja tudi letos vrsto zanimivih knjig za vsakogar

Pri hiši je treba marsikaj, pa naj bo za kuhinjo, drobna poravnala in če so v družini otroci, tudi kaka igrača. Spomni se navadno na te drobne stvari, kadar jih potrebuješ in če tega ni pri hiši, se v zadregi obračaš na sosedo za uslugo. In če potrebuješ oddiha ali skromnega razvedrila, sežeš po kaki prijateljni reviji ali lepi knjigi — če je seveda pri roki. In nekaj primerov knjig mora biti pri hiši, pa naj bo to zavoljo otrok, starih ljudi, pa tudi starem prijatelju kratak čas oddiha ob prijatnem branju. — Nek zametek domače knjižnice mora biti pri hiši.

Ker si vsak ne more omisliti bogate knjižnice, imamo Slovenci ugodno priložnost, da si za majhen denar vedno lahko privoščimo dobro branje za vsakogar v družini. Imamo Prešernovo družbo. Ta nam že nekaj let sem streže z lepim, pa dokaj ceninim branjem.

Opozoril bi rad, da v tem mesecu poteka čas za vpis v Prešernovo družbo, ki nas bo tudi letos nagradila z vrsto zanimivih knjig za vsakogar v družini.

Polg praktičnega Koledarja, bo za odrasle izšla povest »Virineja« ruske pisateljice Lidije Seifuline, zbirka novel »Zgodbe s severa in juga« slovitega pisatelja Jacka Londona, za mladino bo prav napeto branje pustolovski roman s Karibskega morja »Ti-Kojo in njegov morskis pes-francoskega pisatelja Richterja. Ker pozna film že vsak naš človek, bo za dobro razumevanje te umetnosti izšla knjiga Vitka Museka: »Film« z obilico slik filmskih igralcev ter prizorov iz najboljših filmov. Naš znanec dr. Anton Polenc nam bo predstavljal »Zivalski svet« iz pragozda. Kdor jebral dosedanje izdaje, ve, da se Polencve knjige prebere v eni sapi. Lepo stanovanje je ideal vsake družine, zlasti mladih zakoncev. V tem pogledu je praktični svetovalec knjiga »Naše stanovanje«. Teh osnovnih 7 knjig dobiš za skromnih 600 dinarjev.

Kdor pa hoče poceni in hitro zasnovati pestro domačo knjižnico bo v zbirki »Ljudska knjiga« iste družbe mogel dobiti deset kvalitetnih romanov za majhno ceno 2000 din. To so najcenejši romani, kar jih izhaja pri nas. Družine z otroki ne pozabite, da z dobro knjigo, ki jo imate vsak čas pri roki, lahko rešujete marsikak vzgojni in družinski problem.

Veliko izobraženega in prijetnega kratkega branja najdete tudi v mesečnem ljudskem magazinu Obzornik, ki ga s koristjo in veseljem lahko bere vsak v družini.

Vse izdaje knjig in mesečnik Obzornik imajo trajno vrednost in jih ni zametavati. Na-

ročite vsaj nekaj, če ne vseh zbirke, in veseli boste domače knjižnice, otroci pa vam bodo hvaležni za ta duhovni dar. Kdor ne pozna poverjenika v svojem kraju, naj piše naravnost na naslov: Prešernova družba v Ljubljani, Erjavčeva

cesta 14a. Tja naj pošlje tudi denar. Vsak pa, ki bo plačeval 300 din na mesec, bo prejel vse leto mesečno revijo Obzornik, skozi vse leto 10 romanov »Ljudske knjige«, ob koncu leta 5 knjig redne zbirke ter še 2 dodatni knjigi. Skupaj torej 29 knjig zanimivega, poučnega in zabavnega branja. — Splača se in ne bo vam žal. —nk

Seminar za zgodovinarje

Zavod za prosvetno pedagoško službo in ideološka komisija pri OK ZKS Novo mesto sta v začetku februarja priredila v Dižskem domu v Smihelu seminar za profesorje in učitelje, ki poučujejo zgodovino na šolah v novomeškem okraju.

Direktor šole VPS v Ljubljani Jože Hainz je predaval o idejnem pomenu zgodovinskega pouka. Pozdravljena je bila njegova misel, naj šola ne vzgaja mladih zgodovinarjev, temveč državljane. Zagovarjal je zahtevo, naj se učenci osnovnih šol usposobijo za branje časopisov in presojanje političnih dogajanj.

Sodelavce inštituta za zgodovino delavskega gibanja na Slovenskem Franček Saje, novomeški rojak, je razložil zgodovino delavskega gibanja med obema vojnama. Udeleženci so začutili njegovo prizadevanje in stvarno osvetljevanje velikega zgodovinskega dogajanja. Posebno zavzet je bil pri slikanju lokalne zgodovine, pri prikazovanju kandidijske republike, kmečkega upora proti oblasti kraljevine SHS po I. svetovni vojni v Kandiji.

Tovariša Tone Ferenc in Matija Zgajnar, prav tako so-

dela omenjenega inštituta, sta očrtala razvoj NOB v Sloveniji. Mlada znanstvenika sta pritegnila poslušalstvo z izborom najznačilnejših momentov iz naše borbe in v živahnim podajanjem snovi.

Po predavanjih so se pedagoški pogovarjali o učnem načrtu za zgodovino v reformirani šoli. Obvladovanje obsežne snovi v 5. razredu osnovne šole je rešeno s povezavo zgodovine in zemljepisa v predmetu spoznavanje družbe. V 6. razredu, v katerem se bo začelo poučevati po novem učnem načrtu v naslednjem šolskem letu, bo nastopil problem, kako obvladati zgodovino od antike do francoske revolucije. To se bo dalo doseči s skrajšitvijo idejno nepomembnih poglavij in z novimi metodičnimi prijemli. Zgodovinarji ne bodo več obravnavali politične zgodovine posameznih antičnih in južnoslovenskih fevdalnih držav, ampak posamezne kulturne panoge, religijo, arhitekturo, književnost itd. Težko bo prelomiti z ustaljenim načinom, toda le po novem načinu se bodo izognili zapletenosti političnega življenja in nepotrebnemu kopičenju zgodovine dinastičnih borb. Toda nudil bodo učencem zanimivo snov, v kateri se pristno odražajo ekonomsko družbeni odnosi.

Vsa predavanja in razgovori so bili posneti na magnetofon. Posnetki bodo služili za izdelavo skript iz novejših slovenske zgodovine. Seminar je tako v celoti uspel. Profesorji in učitelji si tudi v bodoče želijo takšnega skupnega izpolnjevanja. F. Zagar

Premalo knjig za doraščajočo mladino

V medeljo popolne je v severni občinski knjižnici kar precejšen naval. Zal preneka teri mlad fant odide iz knjižnice praznih rok. Kaže, da je izbor del za doraščajočo mladino premajhen, toda kaj, ko so premajhna tudi sredstva za ta namen. V nedeljo sem srečal skupno 5 fantov, ki so se sme-

Smrt znamenitega jugoslovanskega znanstvenika

Prejšnji teden so v Beogradu pokopali predsednika Srbske akademije znanosti dr. Aleksandra Belića. Bil je mednarodno priznan znanstvenik in eden naših najuglednejših javnih in družbenih delavcev, ki so ga odlikovala mnoga naša vajojšja in tuja odlikovanja.

Nenehno naprej

Pretekli teden so v Zagrebu pri šestih novih laboratorijev za proučevanje jedrske fizike in elektronike na naravoslovni-matematični fakultete. Pri izdelavi laboratorijskih aparatov je med drugimi domačimi podjetji sodelovala tudi kranjska ISKRA.

»PREBRISANA VDOVA« v soboto zvečer na kostanjeviškem odru

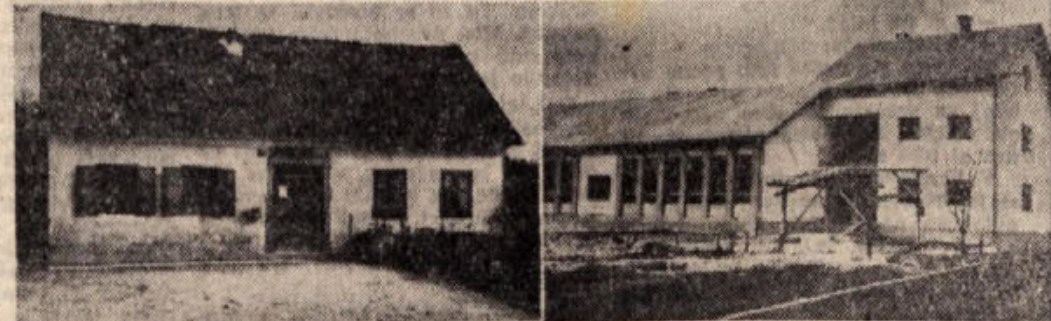
V soboto 12. marca ob 19.30 bo v Kostanjevici na Krki gostovalo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja z Goldonijevom komedijo »Prebrisana vdova«. Nastopil bo ves ansambel celjskega gledališča. Glavno vlogo bo oblikovala priljubljena igralka MARJA GORŠIČEVA, ki nam je že znana iz številnih vlog. To pot bodo ljubitelji njene umetnosti spet prišli na svoj račun, zakaj vloga vdove je ena njenih najboljših. Goldonijeva »Prebrisana vdova« je za Jugoslovance povsem novo delo, saj je bila celjska izvedba prva v Jugoslaviji. Predstavo je režiral pripravil JANEZ VRHUNČ, sceno pa akademski kipar JAKOB SAVINŠEK. Komedito je prevedel JANKO MODER, piiese pa je nastudiral IKO OTIRIK. — Slovensko ljudsko gledališče je s to predstavo pred kratkim (6. II.) gostovalo tudi v Beogradu, kjer je doseglo izreden uspeh. — Prosvetno društvo »Lojze Kozak« vabi vse prebivalstvo Kostanjevice in okolice, da spet napolni dvorano do poslednjega kotička in se tako zahvali vsam tridesetim nastopajočim članom celjskega gledališča, ki nas bodo za tri ure popeljali v svet lepote in razkošnega smeha. — Vstopnice so v predprodnji v pisarni KZ od torika dalje.

Belokranjsko muzejsko društvo

V januarju je Belokranjsko muzejsko društvo v Metliki podalo svoj letni obračun. Na občnem zboru, ki se ga je bil udeležiti tudi zastopnik Zgodovinskega društva Slovenije dr. France Škerl, je predsednik društva prof. Jože Dular prikazal ves razvoj društva od njegove ustanovitve v novembru 1949. Leta 1951 je društvo osnovalo Belokranjski muzej in je tudi potem, ko je leta 1956 muzej dobil svoj redni proračun in svojo upravo, vsekoli tesno sodelovalo z njim. Številne muzejske razstave, ki jih je v teh letih društvo organiziralo v Metliki, Crnomlju Gradcu in drugod, pa še vrsta predavanj, proslav, muzejskih izletov, izdajanje Muzejske knjižnice itd. so pričče njegovega dela. Društvo je leta 1951 odprlo Anglovo spominsko sobo, l. 1957 pa je na hiši bratov Navratilov odkrilo spominsko ploščo. Sodelovanje je tudi pri odkritju raznih parti-zanskih plošč in spomenikov, razen tega so člani društva delovali v raznih muzejskih ekipah, etnografskih, z Zvezo borcev in drugimi, ki so delale na ozemlju Bele krajine. Tudi minulo leto je bilo društvo s svojim delom uspešno in je v oktobru s predavanji in z razstavo proslavilo desetletnico svojega obstoja. Za tekoče leto ima društvo vrsto načrtov, ki jih bo, če bo prejelo primerno denarno podporo, tudi uresničilo. Poleg organiziranja razstav, predavanj, obiskov sosednjih muzejev in raznih spomeniškovarstvenih del, namerava društvo izdati tudi lastne razglednice z muzejskimi motivi Bele krajine. S sodelovanjem Društva učiteljev in profesorjev novomeškega okraja bo na Vinici na novi hiši odkrilo spominski ploščo Ivanu in Ljudovitu Tomišču, v oktobru ob 25-letnici smrti kiparja Alojza Ganjala pa spominsko ploščo na njegovi rojstni hiši v Metliki. Tako bo letos, kot kaže, društvo starim uspehom pridružilo nove. Verjetno bo držalo, kot je dejal dr. Škerl, da spada Belokranjsko muzejsko društvo med najdelavnejša društva te vrste v Sloveniji, čeprav za njegovo delo morda ne da vstopnate z delom podobnih centralnih društev v Ljubljani, Mariboru in še kje. Tam je v društvih vrsta zgo-

Višja tehnična šola v Mariboru opra

V soboto, 5. marca so v Mariboru svečano odprli višjo tehnično šolo. Ob otvoritvi je govoril med drugimi tudi predsednik IS LRS tov. Boris Kraigher, ki je poudaril velik pomen nove višje šole v Mariboru in dejal, da moramo vzporedno z razvojem znanosti in tehnike skrbeti tudi za kader, ki ga hitri razvoj našega gospodarstva potrebuje. Na sedanjih 3 oddelkih (elektrotehničnem, strojnem in tekstilnem) je vpisanih že skoraj 900 slušateljev.

Tudi v šolstvu z velikimi težavami in za ceno izredno visokih materialnih sredstev dobivamo, za kar je bila Dolenska prikrajsna še za časa vseh prejšnjih profi-litidskih režimov. V kaplanije, farože, gasilske domove in druge zasebne neprimerne prostore sponženi šolski razredi in šole dobivajo tam, kjer taka stilska še vedno traja, počasi le svoja prava domovanja. — Na sliki: stara šola v Zameškem, ki kaže vso pretresljivo zaostalost nekaterih naših predelov. Zraven nje: novi prostori zameške šole, ki jo dograjujejo

16. marec - praznik Mirne peči

16 JIH JE ODSLO
Tako vam bo odgovoril v Mirni peči vsakdo, ki ga boš vprašal, zakaj 16. marec praznujemo kot krajevni praznik. Tega dne zvečer, leta 1942, so prispela skrivna obvestila v Mirno peč in okolice, naslednjega dne, še preden je sinil prvi pramen zarje na vzvodu, zbrali so se na Frati in postali partizani. Prva skupina je odšla že prej, še v letu 1941, druga pa februarja 1942. V Mirni peči je doma znana borba Mara Rupena - Osolinikova, Rudi Avbelj pa je kot sekretar okrožnega komiteja že pred vojno ustvaril v Mirni peči politični center s številčno močno Zvezo kmečkih fantov in deklet. Vrtno se zdaj v sedanost.

je delali le za polovično ceno, smo naredili za več kot enkrat toliko, kot smo plačali. Tu smo pripravili torej več kot 100.000 dinarjev, nadaljnji 100.000 pa bodo prebivalci prispevali pri razvoju in popisanju gramoza. Iz vsakega dinarja, ki smo ga dobili od občine, smo naredili 3 dinarje. Tako, ko bomo z razvozom in popisanjem gramoza gotovi, se bomo s prostovoljnimi delom lotili letnega telovadišča pri šoli.

TUDI SZDL POMAGA
Tudi predsednik KO Socialistične zveze Viktor Pavlenč dela pri podjetju Remont.

— Socialistična zveza tesno sodeluje s krajevnim odborom pri prostovoljnih delih za po-

pravilo vaških poti. Zadnje čase se močno zanimamo za šolsko vprašanje. Sedanje šolsko poslopje je premajhno. Prostor za gradnjo nove šole je bil določen že pred vojno. Vemo, da šole ne bo tako dolgo, dokler ne bomo pričeli sami. Na občnem zboru SZDL smo izvolili gradbeni odbor. Ta bo ugotovil, koliko bi lahko prispevali prebivalci sami. Na bomo laže pričeli pri občini z akcijo za gradnjo, saj bomo imeli že nekaj v rokah. Razmišljamo tudi o vodovodu, saj ima zbiralnik na Karteljevem, dovolj vode, cevi pa so položene že do Dolenje vasi. Le 2 km in pol cevi od tam preko železniške postaje do Mirne peči bo treba še položiti. Malo bomo še potrpeeli,

pa bo tudi to narejeno. Število članov pa smo po občnem zboru povečali od 500 na 700 in še jih pridobivamo. 70% volivcev je zdaj vključenih v SZDL.

KINO PROJEKTOR
Mladi učitelj Leopold Jovan je nabijal žogo s šolskimi otroci pri zadržnem domu.

— Lepo dvorano imamo, samo premalo je izkoriščena. Uspeli smo dobiti na posodo ozkostranski kinoprojektor od občinskega odbora SZDL. Se raje bi svojega, zato zdaj na vse pretege razmišljamo, kako bi dobili sredstva zanj. Kar imamo kino predstave, je dvorana vedno polna, ljudje pa so zelo zadovoljni.

M Jakopc

V TEM TEDNU NAS ZANIMA

Cedenski koledar

Cetrtek, 10. marca - Viktor Petek, 11. marca - Kristof Sobota, 12. marca - Gregor Nedelja, 13. marca - Kristina Ponedeljek, 14. marca - Matilda Torek, 15. marca - Klemen Sreda, 16. marca - Vasilav

PREKLETO

Tratar Ana, hči posestnika, Preklesje 10, p. Sentrupert, obzubljenem in prekletem vse, kar sem govoriča o Jurjugu Ani, gospodinjici iz Preklesja 21 p. Sentrupert, kot presničeno in se ji zahvaljujem, da je odstopila od nameravane zašene tožbe.

ZAHVALE

Prijatelj pokojnega urarja Alojza Kretza iz Novoga mesta je namestnik venca na pokopniški grob podaril okrajnemu odboru Zveze slepih v Novem mestu 3000 dinarjev. Iskrena hvala!

Čestitka

Dragi mami ANI IVANUSIC IZ PRELOKE cestitajo ki 50-letnici mot in njenih 11 otrok, želeje ji, da bi se mnogo let preživela v krogu svoje družine.

OBVESTILA

Komisija za uslužbenke zadeve občinskega ljudskega odbora Brezice razpisuje na podlagi določb 33. in 164. člena zakona o javnih uslužbenicah (Uradni list FLRJ, št. 33-57) delovno mesto

Razpis

Vsem, ki so nam ob prerani smrti drugega moža, očeta in brata

NOVOMESKO UCITELJSKE

Nedelja, 13. marca ob 10 in 11: Stasa Jelčič - RDECA KAPICA, Dvorana bo kurjena.

NOVO MESTO

V zadnjih štirinajstih dneh je bilo rojenih 48 deklet in 38 dečakov. Porodili so se: Jozica Radeček, pismonoska, in Martina Božič, hči kmetosa, oba iz Orhovice. Franc Pavlenič, čevljarški pomočnik iz Hrastrja, in Jozefa Blatinik, šivilja iz Ledce vasi. Franc Turk, sidar z Zajčje vasi, in Magdalena Hočvar, hči kmetosa, iz Hudega, Jan Bobič, pismonoska z Vinjega vrha, in Marija Bobič, šivilja iz Cadrca. Matija Vidmar, delavec iz Kranja, in Marija Grečnik, hči kmetovalca iz Dolje. Jože Može, zeleznikar iz Dol. Lakočnice, in Teresija Zagar, hči kmetosa, iz Bičje vasi. Jan Juršič, sin kmetosa z Dolje, in Franciška Kirn, hči kmetosa z Pangerč grna. Anton Deželan, sin kmetosa iz Vel. Brusnice, in Marija Gornik, hči kmetosa iz Malih Brusnic. Ivan Vukovič, oficir P. L. A. iz Briljana, in Milena Krambič, babica iz Ljubljane. Dragotin Brajdič, delavec, in Dora Brajdič, delavka, oba iz Srebrnice.

ANTONA KASTELICA

iz Sentjurja

KINO

CRNOMELJ: 10. III. ameriški barvni film - Vojna in mir - II. del. 11. in 12. III. jugoslovanski film - Vlak brez voznega reda, 16. III. angleški film - Ladja, ki je umrla od strahu.

NOVO MESTO

Umrli so: Marija Zupančič, upokojenka iz Lokvica, stara 54 let. Alojz Spac, kmet iz Zabučevca, star 47 let. Franc Gašič, kmet iz Broda, star 67 let. Ana Kokalj, učiteljica iz Vel. Bučne vasi, stara 64 let. Teresija Bohte, gospodinja iz Vinje vasi, stara 77 let. Anton Goršič, kmet s Potovrha, star 87 let.

GIBANJE PREBIVALSTVA

deklina, Anica Jenšič z Bečičje vasi - deklina, Ivanka Per iz Vel. Poljan - deklina, Stanka Molek iz Metlike - deklina, Anica Kramar iz Dol. Pakre - deklina. Kristina Plovin z Pakre - deklina, Malči Zedirc iz Podzemlja - deklina, Marija Hajdinjak iz Mirne - deklina, Teresija Zura iz Zagrada - deklina, Angela Radmilčič iz Gor. Jesenic - deklina, Marija Testen iz Dol. Podboršta - deklina, Justina Cenar iz Crmošnjic - deklina, Gizela Sočak iz Ljavidla - dva deklina. Draga Geršič iz Goleka - deklina, Marija Kocijan z Jerman vrha - deklina, Amalija Božič iz Stopič - deklina, Marija Konda s Starhovega vrha - deklina, Marija Mazurek iz Jurovskega Broda - deklina, Fani Matko iz Mačkoveca - deklina, Ana Anderlič iz Radeč, deklina, Albin Hočvar iz Stopnja - deklina, Marija Nemanjč iz Bozakovega - deklina, Marija Zagorac iz Cerovega loga - deklina, Jozefa Klemenčič iz Mlega Mirasovega - deklina, Marija Gazvinski iz Hudega - deklina, Marija Kolenc iz Mirne - deklina, Marija Radjak iz Novokov - deklina, Marija Uhan iz Rodin - deklina, Helena Blatinik iz Prevol - deklina, Francka Jakša iz Jurke vasi - deklina, Julka Kuljaj iz Gaberje - deklina, Marija Kranjčič iz Karteljevega - deklina, Stanka Logar iz Rožanca - deklina, Marija Piantan iz Vel. Cerovca - deklina, Alojzija Komljanec iz Zaborščice - deklina, Jozefa Mužar iz Radeč - deklina, Marija Guden iz Srednje vasi - deklina, Marija Božič iz Zaloke - deklina, Ivanka Loparac iz Crmošnjic - deklina, Anica Mede iz Jurke vasi - deklina, Marija Fabjan iz Prevol - deklina, Antonija Longar iz Zuzarje - deklina, Zinka Rumpert iz Sentjernega - deklina, Draga Voljč iz Slovenske vasi - deklina. Štefka Spetar z Brega - deklina, Nežka Macelj iz Grbelj - deklina, Rozalija Zibert iz Rovčice - deklina, Jozefa Pajek iz Poljanca - deklina, Antonija Bukovec iz Vel. Podlujbna - deklina, Alojzija Camlah iz Sevnice - deklina, Anica Klemenčič iz Berek vasi - deklina, Marija Zarn iz Kalce-Nalca - deklina, Amalija Gasprič iz Sel - deklina, Pavla Guden iz Mirne - deklina, Danica Jakša iz Šalke vasi - deklina, Marija Kalčič iz Ljubljane - deklina, Marija Šuban iz Gruče - deklina, Marija Povhe iz Vidma-Krškega - deklina, Stanka Bohar iz Metlike - deklina, Marija iz Golova iz Bučne vasi - deklina, Ana Pirč iz Dol. Vrpolja - deklina, Marija Senčar iz Smolenje vasi - deklina, Marija Žunič iz Vidin - deklina, Marija Reželj iz Hmelčiča - deklina, Rozalija Kobelj iz Karteljevega - deklina, Marija Ojavec iz Ošterca - deklina.

KRAJEVNI URAD JE POTREBEN

To sem ugotovil takoj, ko sem vstopil vanj. Ko so stranke odšle in je nastalo majhno zatišje, sem se pogovoril z uslužbenko, Jozica Plavec je šef, Ema Butara in Vida Brajer pa sta uslužbenki.

— Trikrat na teden smo imeli uradni dan; ker je naval prevelik, ga imamo zdaj vsak dan. Ljudje prihajajo po dovoljenja, razna matična potrdila in še vrsto drugih potrdil. Povprečno 40 ljudem na dan postrežemo.

Krajevni urad obsega 34 vasi, s tremi krajevnimi odbori. Lani smo dobili od občine 140.000 din za popravila potov. Ljudje krepko pomagajo pri tem. Kaj več vam bo povedal predsednik KO Mirna peč Kar. Galič, direktor Remonta.

— Samo veselo reči pripovedujete, kaj res nimate nič težav? — sem vprašal.

— Vojna evidenca nam piše kri, — so dodale enoglasno. — Same ženske jo težko zmagujemo!

Kratke iz Mokronoga

SZDL - osnovna organizacija Mokronog - pripravlja program dela za leto 1960, k čemur bo pritegnila vse družbene organizacije in društva. Vključila se je v tekmovalne igre, ki ga je razpisal občinski odbor SZDL in se na to resno pripravila. Za izvajanje svojega programa želi sodelovati čim širšega kroga prebivalstva. Namen je lep, potrebno pa bo za to resno prizadevanje vseh odgovornih činitelev.

Pustnega veselja tudi v Mokronogu letos ni manjkalo. Okoli 3. ure popoldne na pustni torek so nas obiskali Mirenčani s celo kolono pustnih sem na motornih vozilih. Trg je bil v nekaj minutah poln gledalcev. Kako tudi ne bi bili! Saj so nam kar na traktorju pripeljali vodovod, tovarna pa je bila namenjena menda Trebanjem. Vsemu temu drenažjo so se pridružili še naši pionirji v zelo pestrih in izbranih maskah. Za te najmanjše je bilo posebno veselje v družnem domu, kjer je Društvo prijateljev mladine organiziralo rajanje za nje.

Vrboptarstvo v Mokronogu doživlja zadnje čase velike spremembe, ki obetajo pomemben razvoj tega obrata. Novo vodstvo se je lotilo najprej urejanja delavnice in sprejemanja novih delavcev. Do danes je že zaposlenih 34 de-

IZ SUHE KRAJINE

druga ima namreč premajhno ožupno zaledje, zato v razvoju zaostaja za ostalimi združenji. V letu 1959 sicer ni imela finančnega neuspeha, vendar dosega v primerjavi z ostalimi združenji zelo nizke promete na zaposlenega delavca ali uslužbenca; ima pa tudi nizko nalozbo skladov. Medtem ko so v žužemberški zadrugi dosegli na zaposlenega več kot 14 milijonov prometa in pri 6 odst. nižji marži kot na Selih pri Šumberku približno 342.000 dinarjev skladov na zaposlenega, so v zadrugi na Selih imeli le 6 milijonov prometa na zaposlenega in le 140.000 din skladov.

Z ozirom na majhen obseg zadruga na Selih je finančni uspeh na zaposlenega kljub večji marži več kot enkrat manjši. Kmetijska zadruga na Selih samo životari, zato naj se priključi žužemberški zadrugi, kot sta že predlagala Okrajna zadruga zveze Novo mesto in ObLO Žužemberk.

AVTOMOBILIZEM IN MOTORIZACIJA NAPREDUJETA

Leto 1957 je bilo v žužemberški občini le 12 motornih vozil, po zadnji evidenci pa jih je že kar 50. Leto 1957 je bilo številčno stanje vozil po posameznih kategorijah tako: 2 kamiona, en osebni avtomobil, 7 motornih koles in 2 mopeda; sedaj pa imamo 4 kamiona, en gasilski avto, 18 osebnih avtomobilov, 15 motornih koles in 27 mopedov.

ZBORI VOLIVCEV
Prihodnje dni bodo v žužemberški občini zbori volivcev, na katerih bodo obravnavali predlog družbenega plana občine za leto 1960. Ko bo predlog obdelan na zborih volivcev, bo predložen občinskemu ljudskemu odboru.

TRIKRAT SMO OBRNILI VSAK DINAR

Predsednik Galič, našel sem ga v pisarni Remonta, se je takoj razgovoril.

— 140.000 din nam je odobrila občina lani za popravila vaških potov. 112.000 dinarjev smo že porabili. S tem smo plačali delovno silo za lomljenje kamna, pripravljene imamo 200 m³, in za približno 10 km izkopav odvodnih jarkov. Ker so še pri teh delih ljud-

ODKLONJENA GARANCIJA

Občinski ljudski odbor Žužemberk je na 16. ločeni seji obeh zborov odklonil garancijo za obratni kredit Kmetijske zadruge Sela Šumberk. Ta za-

MARJANA NI VEČ

Vsi, ki so poznali skromnega in priljubljene mladina **MARJANA ŠAURA iz Roškega doma**, so se združili ob novici, da ga ne bo več med nas. Usoda ni pustila, da bi dočkal svojo devetnajsto pomlad, ampak ga je iztrgala prav na pragu njegovega samostojnega življenja. Ni dolgo tega, kar se je izučil in tako dosegel svoj življenjski namen.

V mladinski organizaciji na Jesenicah se bo poznala velika vrzel. Mladina, kakršen je bil Marjan, je težko nadomestiti.

Z njim smo izgubili dobrega tovariša in ohranil ga bomo v trajnem spominu. Vedno nam je služil za vzor mladina in komunist.

Mladina ga je spremlila na zadnji poti v torek popoldne in mu s pomladanskim cvetjem okrasila prerani grob.

PEKARIJA Novo mesto

obvešča vse potrošnike kruha, da bo prodajalna kruha na Glavnem trgu št. 10 zaradi čiščenja prostorov zaprta od 16. do vključno 24. marca 1960. V tem času si lahko potrošniki nabavijo kruh na Ljubljanski cesti, pri gimnaziji in v Kandiji. Poslovalnica v Kandiji je v tem času poslovala non-stop.

Prosilimo, da potrošniki vzamejo to začasno spremembo z razumevanjem na znanje.

Novomeška kronika

■ V ponedeljek zvečer je bila v DLP akademija v počastitev 6. marca - dneva žena. Predvidel je bila dobro obiskana, spored pešter in tepo nastudiran. O enakopravnosti žena in njihovem velikem deležu za zmago delovne sile v svetu je govoril prof. Milan Dodič. Razen drugih je sodeloval tudi orkester DP Dušana Jereba pod taktirko tovariša Sproca. Po dobne akademije in proslave so se pred tem organizirali posamezni trenji, po sporedu pa prireditelji zabavo za žene in članstvo SZDL.

■ Pusta smo v Novem mestu praznovali kar teden dni. Na pustno soboto se je začelo, v nedeljo nadaljevalo, v torek doseglo vršek in se naslednjo nedeljo končalo z oroško maskarado. Odrasli mask je bilo letos zelo malo po lokalnih (še te ni bilo), zato pa so bili bolj prizadevni otroci. V šoli so imeli solsko maskarado, na pustni torek so hodili po hišah in zadnje nedeljo spet rajali v šoli na maskaradi Društva prijateljev mladine. Briljantni so organizirali sprevod mask po mestu in pogreb Kurenta, kar še nekaj let nismo doživeli.

■ Geipa tudi med Novomeščani pridno razšaja. V Zdravstvenem domu stoji bolniki kar na hodnikih, ker v daskinici ni več prostora. Treje zdravniški pregledajo na dan okoli 200 ljudi v ambulanti, dežurni pa opravi v teh »pustih dneh« okoli 25-30 obiskov na domu.

■ Močan požar je v ponedeljek zvečer mnoge Novomeščane spravil pokonci, da so skozi okna in na terasi opazovali sij in plamen, ki sta se dvigata izze bolnišnice v Kandiji. Ogenj je izbruhnil v skladišču praline pešice v Kremenovi stavbi, na poti v Portoval. Črpalke v začetku niso dolevaly, gasilci in voharji pa so si kljub temu pozitivno prizadevali zaleteti plamene. Vrok požara ni znan.

■ Gibanje prebivalstva: rodili sta Marija Nosan iz Paderšičeve 13 - deklina, in Marija Smolčič iz Krake poti 1 - deklina. Porok ni bilo.

PEKARIJA Novo mesto

obvešča vse potrošnike kruha, da bo prodajalna kruha na Glavnem trgu št. 10 zaradi čiščenja prostorov zaprta od 16. do vključno 24. marca 1960. V tem času si lahko potrošniki nabavijo kruh na Ljubljanski cesti, pri gimnaziji in v Kandiji. Poslovalnica v Kandiji je v tem času poslovala non-stop.

Prosilimo, da potrošniki vzamejo to začasno spremembo z razumevanjem na znanje.

S sevniške police

Občinski odbor RK je pretekli teden imel svoj redni občni zbor. Ob poročilih, razpravi in sklepih lahko ugotovimo, da bo dejavnost te človekoljubne organizacije še naprej usmerjena v pomoč vsem, ki so je potrebni.

Po nekaj več kot enem mesecu se je v nedeljo obkloval v Sevnici nov komite LM. Predsedništvo je prevzel tov. Kozamernik Boris, sekretarske poole pa tov. Volčansk Dragica, učiteljica. Novemu mladinskemu komiteju želimo obilno uspehov pri njegovem pestrem delu in pri izvajanju sklepev konference.

Na pustni torek popoldne je bil dom TVD Partizana nabito poln otroških mask in otrok - opazovalcev. V dvorani se je zbralo okoli 300 gledalcev, pionirjev in mladincev v maskah, ki so se dolge ure zabavali, vrteli in obkondovali. Kdor je videl ta drendaj, si je polihem misliti, da pustnega veselja v Sevnici še ne bo kmalu konec. Organizatorji zaslužijo vso pohvalo za velik trud. DPM Sevnica je spet pripravilo sevniki mladim lep popoldan.

Zvečer se je pustovalo kar na vseh krajih. Tokrat so »praznovale« starejši in je bil spored seveda nekoliko drugačen. Mask tu di tokrat ni manjkalo, razdeljene pa so bile tudi lepne nagrade za najboljše. V gasilnem domu so se prikazali vesoljski potniki, vrazlički, šerifi, posebno senzacija pa je vzbudil Faruk s haremom. Po zaletu v sredo popoldne so sevniki in šmarke ceste zaizvale

In za slovo še pozdrav letošnjega Pusta: novomeške šeme na zadnjem »obhodu«

V Belgiji je umrl rojak Anton Globevnik

Naš rojak, doma iz Grmovelj pri Skočjanu, je nenadoma v tujini umrl. Odselil se je že leta 1928 in se zaposlil v Belgiji kot rudar. Težko je delal in si služil vsakdanji kruh.

Pokojni Globevnik je bil kmečki sin, ki je moral v tujino za kruhom, ker mu takrat družbeno ureditev ni mogla nuditi zaslužka doma. V belgijskih rudnikih si je na-

PEKARIJA Novo mesto

obvešča vse potrošnike kruha, da bo prodajalna kruha na Glavnem trgu št. 10 zaradi čiščenja prostorov zaprta od 16. do vključno 24. marca 1960. V tem času si lahko potrošniki nabavijo kruh na Ljubljanski cesti, pri gimnaziji in v Kandiji. Poslovalnica v Kandiji je v tem času poslovala non-stop.

Prosilimo, da potrošniki vzamejo to začasno spremembo z razumevanjem na znanje.

PEKARIJA Novo mesto

obvešča vse potrošnike kruha, da bo prodajalna kruha na Glavnem trgu št. 10 zaradi čiščenja prostorov zaprta od 16. do vključno 24. marca 1960. V tem času si lahko potrošniki nabavijo kruh na Ljubljanski cesti, pri gimnaziji in v Kandiji. Poslovalnica v Kandiji je v tem času poslovala non-stop.

Prosilimo, da potrošniki vzamejo to začasno spremembo z razumevanjem na znanje.

PEKARIJA Novo mesto

obvešča vse potrošnike kruha, da bo prodajalna kruha na Glavnem trgu št. 10 zaradi čiščenja prostorov zaprta od 16. do vključno 24. marca 1960. V tem času si lahko potrošniki nabavijo kruh na Ljubljanski cesti, pri gimnaziji in v Kandiji. Poslovalnica v Kandiji je v tem času poslovala non-stop.

Prosilimo, da potrošniki vzamejo to začasno spremembo z razumevanjem na znanje.

spet v sredo popoldne. Z velikimi ceremonijami so pogrebi Pusta (in s njim vred tudi »mačka«) pokopaval celo popoldne. En del pogrebov se je predstavljal v kladenci način z nosili in motornimi vozili. Končno je pustna šema našla svoj mir na gmadi na križišču v Smarju. Prizadevni organizatorji in izvajalci pa se so počasi razšli domov na (kot je rekel eden od njih) »jezikovo župco«...-ok

MARJAN ŠAUER

član delovnega kolektiva Kurilnice Jesenice in LMS

Dobrega člana kolektiva in dragoga tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Kolektiv podjetja Kurilnice Jesenice - Aktiv LMS Kurilnice Jesenice - Občinski komite LMS Jesenice - Okrajni komite LMS Kranj - Okrajni komite LMS Novo mesto.

Skrivnost Sahare

(Nadaljevanje in konec)

5. aprila 1943, dvanajst minut po polnoči, je ujel kontrolni stolp Benina radijske signale z »Lady«. Poročnik Hutton je zahteval položaj svojega letala, ker je letalo, ko se je približevalo afriški obali v višini Benghazija, zašlo v gostih oblakih. Kontrolni stolp je dal zahtevane podatke in radiotelegrafist na »Lady« je potrdil sprejem. Letalo se ni več vrnilo ne oglasilo. Skratka, izgnilo je. Vsi so domnevali, da je strmoglavilo v Mediteran in svojci pogrešane posadke so čez nekaj dni prejeli telegram - »Izgubljen v akciji.« To je bilo vse...

In sedaj je na mah postalo jasno, da posadka in letalo nista utonila. Komisija je po ogledu mesta in razbitin, po podatkih iz Washingtona ter po poročilu in najdbah odprave, ki je raziskala okolice letala, ugotovila naslednja žalostna dejstva:

Letalo je pod vodstvom poročnika Hattona priletelo pozno marca 1943 iz Morrison Air Base (Florida) v Severno Afriko in bilo dodeljeno 376 bombarderski skupini, ki je imela bazo v Soluchu - letališče ob Sredozemski obali južno od Benghazija. 4. aprila je bila posadka »Lady be good« (štirje poročniki in pet narednikov) določena za svoj prvi bojni polet. Napasti bi morali letališča v bližini Neaplja. Let v eno smer je znašal 750 milj proti severu. Ob 13. uri in 30 minut je vzletelo petindvajset »Liberatorjev«. Po načrtu je bil predviden napad na tarčo ob mraku, letala pa naj bi se vrnila v bazo ob 24. uri. Cilj je doseglo samo enajst letal, kajti prečesto se je dogajalo, da se je pri takih krednih poletih vedno moralo nekaj letal vrniti zaradi okvar na motorjih, ki jih je povzročil pesek pri startu. Ob

24. uri so bila vsa letala spet srečno v bazi - razen »Lady be good«.

12 minut po polnoči 5. aprila je sledil že omenjeni razgovor po radiu. Obalo so prikrivali težki oblaki in Hutton je v zmedli, ki je značilna za začetnika, pričel dvomiti v navigatorjeve račune. Obenem so stali kazalci, ki so kazali gorivo, sumljivo nizko. Hutton se je bal, da bo zašel preveč proti zahodu. Zato je zahteval od Benine, naj mu izmeri položaj. V stolpu so vedeli, da letalo prihaja s severa, z morja. Po položaju antene so ugotovili smer, iz katere je letalo prihajalo - 330 stopinj - torej se je letalo približevalo bazi v pravi smeri. Kontrolor leta je svetoval »Lady«, naj obdrži svojo smer, in bo tako prispela točno v bazo. To je bila usodna napaka in je povzročila smrt devetih ljudi, ki so polni

zahtevalo svoj položaj, ko je bilo že nad Libijsko puščavo. Ko je osebe iz kontrolnega stolpa obračalo vrtljivo anteno, da bi jasneje ujelo signale z »Lady«, so ti zveneli enako, kot če bi letalo prihajalo iz smeri 330 stopinj, od koder so ga pričakovali, ali iz smeri 150 stopinj, ki je vodila »Lady« naravnost v srce puščave. Danes, v dobi elektronike, se nam zdi taka zmotna nemogoča, vendar moramo pomisliti na to, da aparatura D/F Loran sistema iz leta 1943 ni bila tako občutljiva, kot so njeni moderni nasledniki.

In kdaj je poročnik Hutton spoznal, da je njihov položaj brezupen in ukazal svoji posadki naj izskoči? To bi bilo težko odgovoriti. Po razbitinah je bilo mogoče soditi, da že trije motorji niso več delovali. Posadka se je v trdni veri, da leti nekje nad morjem, odločila, da izskoči. Toda pomislite, kako so vsi debelo pogledali, ko so namesto v vodo padli na suha peščena tla!

Ker v letalu ni bilo padal, je začela raziskovalna ekipa z delom od letala proti severu. Približno 9 milj v smeri proti obali so našli na prvi sledovce posadke. V plitvi depresiji je verjetno srečno pristala vsa posadka. Prav verjetno je, da so fantje še kar upoštevali nasvete, pridobljene med mnogimi vajami. Ker so najbrž padli dokaj narazen, so si signalizirali s streli v zrak. Na to

Prav verjetno je, da so potovali ponoči, podnevi pa so se skrivali pod svilenimi kupolami svojih padal, ki naj bi jih zaščitila pred pekočim nubijskim soncem. Da bi označili svojo pot morebitnim iskalcem iz Solucha, so puščali za seboj razna improvizirana znamenja v obliki puščice, sestavljeno iz treh letalskih škornjev, ki je kazalo proti severu. Po milji in pol so našli pištolo kal. 0,3, zatakajeno v skalnato razpoko.

Tako so iskalci sledili izginuli devetorici od znamenja do znamenja. Hattanovi ljudje so puščali za sabo dele letalskih oblek, čevlje in razne predmete. Na nekem mestu so našli snop zvezanih vrvic padala kot dodatno znamenje.

Iskalci, šestnajst let pozneje, so dobro vedeli, da ni bilo prav nobenega upanja, da bi teh devet mož preživelo in se rešilo. Saj je popolnoma nemogoče priti iz te pozabljene in razbeljene pustinja brez hrane, zlasti pa brez vode. Toda leta 1943 je upanje na rešitev verjetno spodbujalo teh devet mož, da so se borili do kraja; bili so prepričani, da niso več daleč od morja.

Sled je vodila h koncu in kot poslednje znamenje so našli padalo na resnično žalostnem kraju - na obali peščenega morja Calanscio. Njegove peščine so precej podobne onim na obali Sredozemlja in prav lahko si je predstavljal devet na smrt izmučenih in opečenih mož, kot tavajo preko velike sipine v krčevitem upanju, da je zadnja in da bodo za njo zagledali morje. In ko se z muko povzpno na vrh zagledajo sret novo sipino...

Nekaj je gotovo: če so zašli v peščeno morje, jih je požrlo. Feš - kot pravijo Arabci drobnemu rumenemu pesku - je pokrtil mesta civilizacije in na tisoče vojakov skozi stoletja. V letu 1943 pa je zahteval prve ameriške vojake - letalce.

Daleč v osrčju Libijske puščave pa jim že šestnajst let stoji skrivnostni grobniški spomenik, njihovo lastno razbito letalo, okrog katerega je v hladni puščavski noči mogoče slišati cvileče in škripajoče glasove, ko se ta kup železja in aluminija prične krčiti po razbeljenem dnevu.

(Po reviji: Flying Review, jan. 1960, priredil: TONE FURLAN)

Napad se je začel

● NAD 15 TISOČ BRIGADIRJEV PRVE IZMENE IN PREBIVALCEV DJEVDJELIJE JE PROSLAVILO ZACETEK LETOŠNJIH DEL NA IZGRADNJI AVTOMOBILSKE CESTE SKOZI SRBIJO IN MAKEDONIJO - ● NA SLOVESNEM MITINGU JE GOVORIL TUDI ČLAN ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA TOVARIŠ PEKO DAPČEVIČ

Letošnji prvi marec bo ostal trajno zapisan v spominu vseh, ki so ta dan prisostvovali dotlej še nevideni slovesnosti - mitingu mladosti, mladosti, ki je od tu šla na nov juris. Začela je ostvarjati še eno zamisel in objubo vseh mladih naše domovine: do 29. novembra končati vsa prevzeta dela na novih 133 kilometrih moderne avtomobilske ceste.

Djevdjelija take svečanosti še ne pomni... Djevdjelija še nikoli doslej ni mogla videti na svojih ulicah toliko tisočev kipeče mladosti. Djevdjelija je postala pričevalka novega časa, nove generacije.

V svojem nagovoru na mitingu je komandant letošnje delovne akcije Djordje Lazić potrdil pripravljenost vseh delovnih ljudi naše dežele, da bo mladina to nalogo, ki jo je prevzela s svojim že dobro znanim zanosom in pripravljenostjo, tudi izpolnila.

»Danes, tri mesece po uspešno končani veliki bitki, - je rekel Djordje Lazić, - so prve delovne brigade spet postavljene v vrsto in pripravljene za juris. Njih je doletela čast, da bodo pionirji letošnje delovne akcije, da začno izpolnjevati veliko obveznost, ki je zaupana mladim ljudem naše domovine.

Ta naloga je, kakor prejšnja leta, zelo velika. Treba je izpeljati traso na dolžini 133 kilometrov na odsekih od Malošita (zraven Niša) do Vranja in LR Srbije in od Uđova do grške meje v LR Makedoniji. Na tej dolžini je treba izkopati in vgraditi v naspe nad dva milijona kubikov zemlje in kamena, zgraditi desetine večjih in stotine manjših objektov in na koncu izročiti prometu 81 kilometrov posvem dograjene avtomobilske ceste. Vse to delo naj s skupnimi močmi opravi 53.000 mladincev in mladink, razporejenih v 441 brigad, in strokovni delavci 19 gradbenih podjetij.

In vse to na odseku, ki je težji kot kateri koli doslej zgrajenih. Na odseku, ki ga napada nekaj desetih velikih in majhnih hudourniških potokov Grdeličke klisure (soteske). Na odseku, ki nepretrgoma preti s svojim erozivnim zemljiščem in podzemskim vodami. Na odseku, ki terja zgraditev dveh velikih mostov, od katerih bo vsak dolg čez 300 metrov, da bo novi asfaltni trak lahko potekal v smeri, ki je označena na načrtih inženirjev.

Morda je pa prav to pobuda vsem mladincem in mladinkam za večjo prizadevnost pri tem, da bo naloga do roka izpolnjena. In tudi bo, to je čisto gotovo!

»Danes vi tega še dovolj ne čutite,« je v svojem govoru dejal brigadirjem tovariš Peko Dapčević, »toda ko boste nekoč, kot odrasli ljudje, pogledali nazaj, kadar se boste kot visoko zavedni delovni ljudje, kot napredni kmetovalci, kvalificirani delavci, tehniki, inženirji, profesorji, zdravniki in tako dalje, vozili po cesti, takrat boste še bolj občutili, da je to vse vaše, da je bilo samo tako treba delati in kako velika je bila odločitev in vse tisto, kar je bilo zanj ožrtvano in z njo doseženo.«

Le še nekaj tednov nas loči od trenutka, ko bodo v vseh 26 mladinskih naseljih, kolikor jih je na letošnji delovni akciji, zavrhale zastave na jamborih. Nekatera naselja že napolnjuje glasovi mladega rodu - prvi tisoč mladincev in mladink, ki so s svojimi veselimi vzkliki in zamahi napadli traso.

Prvi tisoč... Pionirji letošnje akcije. Obrazi so zadovoljni, oči radostno sijejo, ker je prav njih doletela čast, da so prvi pri tem velikem delu. Oni bodo trasirali cesto, v dobesednem in prenesenem pomenu... oni bodo s svojo domišljijo dopolnili vse, kar ne more biti storjeno brez njih... Oni bodo od ceste, ki je zdaj šele komaj obeležena s koliki, naredili vidno traso novega, velikega dela. Nemara je prav to vzrok za njihovo veliko radost - radost graditeljev. Radost pionirjev...

NEKAJ OKROGLIHE

PRI VEDEŽEVANKI
»O, kaj vidim v usedlini: izgubili boste moža!«
»Saj sem že pet let vdova.«
»Saj res, nisem natanko pogledala... Izgubili boste brata ali sestro.«
»Nimam brata ne sestre.«
»No, šele zdaj dobro vidim: izgubili boste dežnik.«

VELIKA RAZLIKA
»Prosim: želite pravo ali umetno goro juho?«
»Kakšna pa je razlika med njima?«
»Umetno naredimo iz ene jušne kocke, pravo pa iz dveh.«

V KAVARNI
»Cujte, tale vaša turška je čisto prazna, saj se vidi na dno.«
»Oprostite, mi smo socialistično podjetje in hočemo preprečiti, da ne bi kdo vedel iz zoca!«

SPORTNI USPEH
»No, ali si dosegel kak rekord?«
»O, sem; Opel!«

POVEST Z ZAPUŠČENEGA OTOKA
Lord John se je pri bradlomu rešil na zapuščen, samotni otok. Že je začel obupavati, da bo moral za vedno in sam ostati na otoku, ko na

NESPORAZUM

»Dolgo pijete?«
»Naa, tovariš doktor: zmeraj na eks!«

»Joj, Franca, zdi se mi, da se spet kregala z njimi!«

Toplice - naše bogastvo

V Jugoslaviji imamo nekaj stotin toplih mineralnih vod (slatin) in toplic, natančneje preiskanih je pa le malo. To velja zlasti za plinaste in radioaktivne izvire, ki jih je treba začeti izkoriščati v zdravstvene pa tudi v gospodarske namene. Zato bodo začeli naš balneološki (topliški) inštituti temeljito proučevati vse izvire slatinske in tople vode. Po sodbi medicinskih strokovnjakov bi bilo izkoriščanje novih termalnih izvirov velikega pomena za množično zdravljenje zelo razširjenih bolezni kot so revmatizem, išijas, kronična obolenja prebavil pa bolezni srca in živčevja. Uspešno bi lahko izkoriščali tople vrelce tudi v kmetijstvu.

NAJVEČJA GASILSKA LEŠTEV
V Nemčiji so konstruirali 68 metrov dolgo gasilsko lestev. Lestev se lahko sklopi in jo pelje navadni gasilski avto. Ko jo raztegnejo, seže do vrha 20-nadstropnega nebotalnika.

HUĐOURNIKI NA MORSKEM DNU
Meritve in opazovanja na neki ameriški oceanografski ladji so odkrila kaj nenavadno stvar: na dnu nekaterih delov Atlantskega oceana teko pravi huđourniki blata in naplavin. Ti potoki imajo hitrost tudi do 90 kilometrov na uro.

»LENIN« ZE REDNO VOZI
Prvi sovjetski ledolomlec na atomski pogon »Lenin« je uspešno opravil več poskusnih vo-

žen in so ga zdaj izročili redni praktični uporabi.
Ta ledolomlec lahko brez vsake težave, ne da bi posebno zmanjšal hitrost, razbija 2 do 2 in pol metra debel led. V morju brez leda ali le s tankim ledom vozi 18 morskih milj na uro.

ZA KRUHOM: JUHA
Kako naj si zamislimo našo hrano brez kruha? In naša kosila brez juhe? Saj nam je juha postala skoraj tako kot kruh. Juha je osnova človekove prehrane. Je zdrava, ker poživlja in pospešuje prebavo. Ni nevarna za sreditev, zlasti ne najboljše: »zlata« govejva juha. »Le tako poroči, ki kuha dobre juhe,« pravi stari francoski pregovor.

Število raznih juh je kar neverjetno. Še kuhinje v sodobni ugledni restavraciji mora znati pripraviti vsaj 100 različ-

nih juh. Francoski kuhar Carême (v začetku 19. stoletja) je veljal za največjega mojstra; znal je pripraviti 500 juh. Daleč ga je presegal pred nekaj leti umrl Francoski Courmoussy, »knez sladokuscev« - imel je za juhe 3000 receptov.

MOLK JE ZDRAVJE
Molk ni le zlato, kot pravi povsod po svetu pregovor, temveč je tudi zdravje. Tako trdi glavni zdravnik prometnih zvez v Londonu, dr. Norman Ugotovljeno je namreč, da Londončan precej preočko zbolijo za boleznimi, ki se prenašajo preko dihal, to pa zato, ker »o bolj molčeč kot zgovorni. Med vožnjo z javnimi prometnimi sredstvi, kjer je vedno huda gneča, običajno bero knjige ali časopise. V gneči pa je »navteč« nevarnost za tiste vrste nalezljivih bolezni, ki se širijo preko dihal.

Prvo potovanje v inozemstvo

Medtem je naposled prišla tudi Remza Ridjal. S soprogom, ki je prav tako uslužbenec, sta nosila mreže, polne živil. Po delu v telefonski centrali jo namreč čakajo še gospodinjski opravki.

»Kaj vas je dovedlo do tega, da ste pričeli kuovati detergent OSKAR?« smo jo vprašali, ko se je fotoreporter pripravil, da bi jo slikal.

»Že prej sem kuovala detergente. Ko pa sem videla reklamo za detergent OSKAR tudi v prodajalni »Save« tu blizu, sem kupila nekaj zavitkov...«

»Ste zadovoljni?«

»Sem. Zelo dobro pere, kar pa je tudi zelo pomembno - ne razžre rok. Tako sva z Oskarjem kaj hitro postala dobra prijateljca. Že v četrtem ali petem zavitku pa sem našla sliko baktele.«

»Za kaj vse uporabljate Oskarja?«

»Najprej sem ga uporabljala le za pranje perila, kasneje pa sem ugotovila, da dobro pomiva tudi posodo, steklo, vrata, okna.«

»Ste zadovoljni, da si boste ogledali olimpijske igre v Rimu?«

»Kako ne bi bila! To bo hkrati moje prvo potovanje v inozemstvo. Veste, moj mož rudi na tekme. Jaz nimam preveč časa, vendar sem redna bralka športnih rubrik.«

Ob slovesu smo ji zaeleli še prav srečno poti!

Devet do dvanajst tisoč mrtvih v Agadiru

Maroško mesto Agadir (na obali Atlantskega oceana) je v preteklem tednu doživelo hudo katastrofo: do kraja ga je porušil nepričakovani potres. Več tisoč ljudi je obšlo pod ruševinami hiš mrtvih ali hudo poškodovanih. Približno 4000 trupel so uspeli potegniti izpod ruševin, medtem ko je ranjenih nad 5000 ljudi. Ker so začela trupla zaradi visoke vročine razpadati, je nastala nevarnost kuge. Zato so v petek ustavili reševalna dela in mesto docela izpraznili, da so s tem preprečili še hujše posledice okužb in epidemij. Na kraj nesreče so prihitele vojaške in civilne reševalne ekipe Francozov, Američanov in drugih. Tudi naša država je poslala v petek dopolne v dveh letalih sanitetni material in skupni teži 2500 kg, hkrati pa tudi nekaj stolet stadijorka, mleka v prahu in drugih živil ter odelj in skupni vrednosti 50 milijonov dinarjev. - Na sliki, ki jo objavljamo (posodila nam jo je naša naročnica tovarišica Rupnikova s Cankarjeve ceste v Novem mestu), vidite v ozadju mesto Agadir, nad njim pa znano agadirsko »kasaba« - trdnjavo. Špredaj plaža tega znanega pristanišča, ki se je spremenilo v mesto smrti in ruševin.